

บันทึกการประชุม
คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ
ครั้งที่ ๓๙
วันจันทร์ที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๘
ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

กรรมการผู้มาประชุม คือ

๑. ศาสตราจารย์บวรศักดิ์ อุวรรณโณ	ประธานกรรมการ
๒. ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์กระแชง ชนวงษ์	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายมานิจ สุขสมจิตร	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. ศาสตราจารย์สุจิต บุญบงการ	รองประธานกรรมการ คนที่สาม
๕. รองศาสตราจารย์นริวรรธน์ จินตกานนท์	รองประธานกรรมการ คนที่สี่
๖. นายปรีชา วัชรากัย	รองประธานกรรมการ คนที่ห้า
๗. นายแพทย์ชูชัย ศุภวงศ์	รองประธานกรรมการ คนที่หก
๘. ศาสตราจารย์พิเศษประสพสุข บุญเดช	ประธานที่ปรึกษากรรมการ
๙. นายจรูญ อินทจาร	รองประธานที่ปรึกษากรรมการ
๑๐. พลเอก เลิศรัตน์ รัตนวานิช	ที่ปรึกษากรรมการและโฆษกกรรมการ
๑๑. นายคำบุญ สิริสมาน	โฆษกกรรมการ
๑๒. พลโท นาวัน ดำริกาญจน์	โฆษกกรรมการ
๑๓. นายปกรณ์ ปรียากร	โฆษกกรรมการ
๑๔. รองศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย	โฆษกกรรมการ
๑๕. นางสาวสุภัทรา นาคะผิว	โฆษกกรรมการ
๑๖. นายกฤต ไกรจิตติ	กรรมการ
๑๗. ศาสตราจารย์จรัส สุวรรณมาลา	กรรมการ
๑๘. นายจุมพล สุขมัน	กรรมการ
๑๙. นายเชษฐา โทณะวนิก	กรรมการ
๒๐. นายเชิดชัย วงศ์เสรี	กรรมการ
๒๑. นางถวิลวดี บุรีกุล	กรรมการ
๒๒. นางทิวา ณ นคร	กรรมการ
๒๓. พลโท นคร สุขประเสริฐ	กรรมการ
๒๔. ศาสตราจารย์นครินทร์ เมฆไตรรัตน์	กรรมการ

๒๕. ศาสตราจารย์บรรเจ็ด สิงคะเนติ	กรรมการ
๒๖. นายบัณฑิต เศรษฐศิริโรตม์	กรรมการ
๒๗. นายประชา เดรัตน์	กรรมการ
๒๘. นายไพบุลย์ นิติตะวัน	กรรมการ
๒๙. นายมีชัย วีระไวทยะ	กรรมการ
๓๐. พลเอก ยอดยุทธ บุญญาธิการ	กรรมการ
๓๑. นายวิชัย ทิตตภักดี	กรรมการ
๓๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วุฒิศักดิ์ ลาภเจริญทรัพย์	กรรมการ
๓๓. นางสาวสมสุข บุญยะปัญญา	กรรมการ
๓๔. ศาสตราจารย์พิเศษเอนก เหล่าธรรมทัศน์	กรรมการ
๓๕. นายดิศพัทธ์ โทตระกิตย์	เลขานุการกรรมการ
๓๖. นางกาญจนารัตน์ ลีวิโรจน์	เลขานุการกรรมการ

ผู้ช่วยเลขานุการกรรมการ คือ

๑. นายวรรณชัย บุญบำรุง	กรรมการร่างกฎหมายประจำ
สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
๒. ว่าที่เรือตรี ยุทธนา สำเภาเงิน	ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานคณะกรรมการการปกครอง
สำนักกรรมการ ๒ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ผู้เข้าร่วมประชุม คือ

๑. นายชาติ เจริญสุข	สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ
๒. พันตำรวจเอก จรุงวิทย์ ภุมมา	สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ
๓. นายสุธรรม ลิ้มสุวรรณเกษม	สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ

คณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่าง รัฐธรรมนูญ

๑. รองศาสตราจารย์มานิตย์ จุมปา
๒. นายธณภณ วัฒนกุล

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑. นายอรรถสิทธิ์ กันมล	ผู้อำนวยการฝ่ายกฎหมายบริหารราชการแผ่นดิน
๒. นางพงษ์สวาท ภายอรุณสุทธิ์	ผู้อำนวยการสำนักกฎหมายปกครอง
๓. นายปณตกร จงธีรโชติ	นักกฎหมายกฤษฎีกาปฏิบัติการ

สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ

๑. นางสาวอรุณี สุขสมจิตร	นักจดหมายเหตุ
๒. นางสาวธัญลักษณ์ สุขจุล	นักจดหมายเหตุ
๓. นางสาวอักษร เสนะเยม	เจ้าพนักงานจดหมายเหตุชำนาญงาน
๔. นายสรรเสริญ ขวัญเกื้อ	ปฏิบัติงานบันทึกเหตุการณ์

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

สำนักกฎหมาย

๑. นายเกียรติศักดิ์ ภาฆาโชส	นิติกรชำนาญการพิเศษ
๒. นางสาวอมรรัตน์ รัตนกิจเจริญ	นิติกรปฏิบัติการ

สำนักวิชาการ

๑. นายโชคสุข กรกิตติชัย	วิทยากรชำนาญการพิเศษ
๒. นายแดนชัย ไชวิเศษ	นิติกรชำนาญการ

ผู้ติดตามกรรมการ

๑. นายศิริชัย ศิริชุมแสง	ผู้ติดตาม ศาสตราจารย์บวรศักดิ์ อุวรรณโณ
๒. นายธนบดี ภาคพิชัย	ผู้ติดตาม ศาสตราจารย์บวรศักดิ์ อุวรรณโณ
๓. พันเอก ประภักดิ์ ล้อมสมบูรณ์	ผู้ติดตาม พลเอก ยอดยุทธ บุญญาธิการ
๔. นายชานนทร์ บุญรัชกุล	ผู้ติดตาม นางกาญจนารัตน์ ลีวิโรจน์
๕. นายราเชนทร์ เหลืองอ่อน	ผู้ติดตาม ผู้ช่วยศาสตราจารย์วุฒิศักดิ์ ลาภเจริญทรัพย์
๖. นางสาวอรอุมา วรแสน	ผู้ติดตาม นายประชา เตรีตัน
๗. นางสาวชัชชรีย์ จิตติพงศ์	ผู้ติดตาม นางสาวสุภัทรา นาคะผิว
๘. นายจรัญ ยุพจันทร์	ผู้ติดตาม นายมีชัย วีระไวทยะ
๙. นายพรสันต์ เลี้ยงบุญเลิศชัย	ผู้ติดตาม รองศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย
๑๐. นางสาวโรชนี ศิริวัฒนา	ผู้ติดตาม ศาสตราจารย์บรรเจิด สิงคะเนติ

เริ่มประชุมเวลา ๐๙.๑๕ นาฬิกา

เมื่อกรรมการมาครบองค์ประชุมแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวเปิดประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

ที่ประชุมมีมติรับรองบันทึกการประชุม ครั้งที่ ๓๖ วันพุธที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๕๘ โดยมีการแก้ไข ดังนี้

หน้า ๕ บรรทัดที่ ๑๒ ถึง ๑๙

ความเดิม “ประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่จะเข้ารับหน้าที่

โดยขอสงวนข้อตั้งที่หนดให้มีที่สรรหาบัญชีรายชื่อชงบุคคลที่จะให้เข้าดำรงตำแหน่งแทนในกรณีที่ไม่มีที่สรรหาที่สภาคณะมนตรีชง”

โดยมีเหตุผลดังนี้ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญทำงานภายใต้พระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ คุณสมบัติผู้ที่จะมาดำรงตำแหน่งเป็นสาระสำคัญ สมควรที่จะพิจารณาอย่างรอบคอบเหมาะสมในคราวที่จะเสนอแต่งตั้งทดแทน ถ้าจัดลำดับไว้ก่อนเมื่อถึงวาระตั้งทดแทน อาจขาดคุณสมบัติมีลักษณะต้องห้ามไม่เหมาะสมก็ได้”

แก้ไขเป็น “มาตรา (๓/๑/๒) ๔ ขอแก้ไขให้บัญญัติได้ความว่าประธานศาลรัฐธรรมนูญดำรงตำแหน่งวาระ ๓ ปี ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญดำรงตำแหน่งวาระ ๖ ปี เมื่อพ้นจากตำแหน่งประธานศาลรัฐธรรมนูญแล้วก็ดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ดำรงตำแหน่งได้วาระเดียว

โดยมีเหตุผล ๑. วาระ ๖ ปี มากเกินไปถ้ามีการเปลี่ยนตัวประธานจะทำให้กระดือร้อนมากขึ้นเป็นการกระตุ้นให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับองค์กร

๒. ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญแต่ละคนมีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกัน

๓. วงรอบการบริหารของข้าราชการพลเรือนกำหนดไว้ ๔ ปี ของประธานฯ ๓ ปี ก็จะมีระยะเวลาใกล้เคียงกัน (ประธานศาลฎีกา ประธานศาลปกครองสูงสุด ประธานศาลอื่นก็มีวาระการดำรงตำแหน่ง ๔ ปี)”

หน้า ๗ บรรทัดที่ ๑๖ ถึง ๒๑

ความเดิม “- พลโท นคร สุขประเสริฐ กรรมการ ขอแก้ไขความในมาตรา (๓/๑/๒) ๔ วรรคสอง ดังนี้

“ประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ให้ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่จะเข้ารับหน้าที่ โดยขอสงวนข้อตั้งที่หนดให้มีที่สรรหาบัญชีรายชื่อชงบุคคลที่จะให้เข้าดำรงตำแหน่งแทนในกรณีที่ไม่มีที่สรรหาที่สภาคณะมนตรีชง”

คณะกรรมการธิการเห็นชอบตามที่พลโท นคร สุขประเสริฐ กรรมการธิการ ขอแก้ไข”

แก้ไขเป็น ตัดออกทั้งหมด

อนึ่ง ที่ประชุมให้เลื่อนการรับรองบันทึกการประชุมครั้งที่ ๓๗ วันพฤหัสบดีที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๕๘ และครั้งที่ ๓๘ วันศุกร์ที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๕๘ ออกไปก่อน

ระเบียบวาระที่ ๓ พิจารณาร่างบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญเป็นรายมาตรา (ต่อจากการประชุมครั้งที่แล้ว)

ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการพิจารณาร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้นได้ชี้แจงว่าได้ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญหมวด ๒ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ส่วนที่ ๑ บททั่วไป ส่วนที่ ๒ การกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ ส่วนที่ ๓ การถอดถอนจากตำแหน่งและการตัดสิทธิทางการเมืองหรือสิทธิในการดำรงตำแหน่งอื่น ส่วนที่ ๔ การดำเนินคดีอาญาผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตามที่ที่ประชุมคณะกรรมการได้มีมติและมีข้อเสนอแนะเมื่อวันศุกร์ที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๕๘ และฝ่ายเลขานุการยังได้เสนอรูปแบบขององค์ประกอบของคณะกรรมการสรรหาคณะกรรมการเลือกตั้งจำนวน ๓ รูปแบบ (๑. รูปแบบตามที่ฝ่ายเลขานุการนำเสนอ ๒. รูปแบบที่เป็นไปตามข้อเสนอแนะในที่ประชุมของคณะกรรมการ และ ๓. รูปแบบที่คณะกรรมการได้ยื่นเสนอขอแก้ไขเพิ่มเติมเป็นหนังสือ) รวมทั้งระยะเวลาดำเนินการสรรหา คุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม และการพ้นจากตำแหน่งของคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อให้คณะกรรมการพิจารณาด้วย

จากนั้นที่ประชุมคณะกรรมการได้เริ่มพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญในหมวด ๒ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

หมวด ๒

ไม่มีการแก้ไข

การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

“หมวด ๒

การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ”

ประเด็นความเห็นหรือข้อเสนอแนะของสภาปฏิรูปแห่งชาติ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ พรรคการเมือง กลุ่มการเมือง ผู้ที่กรรมการเชิญมาให้ความเห็น และประชาชนที่ควรบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ เสนอให้ฝ่ายบริหาร หรืออื่น ๆ (ไม่มี)

กรรมการยื่นขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ไม่มี)

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ (ไม่มี)

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติให้คงไว้ตามร่างที่คณะอนุกรรมการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้นเป็นผู้เสนอ

ส่วนที่ ๑

ไม่มีการแก้ไข

บททั่วไป

“ส่วนที่ ๑

บททั่วไป”

ประเด็นความเห็นหรือข้อเสนอแนะของสภาปฏิรูปแห่งชาติ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ พรรคการเมือง กลุ่มการเมือง ผู้ที่กระทำการเชิญมาให้ความเห็น และประชาชนที่ควรบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ เสนอให้ฝ่ายบริหาร หรืออื่น ๆ (ไม่มี)

กรรมาธิการยื่นขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ไม่มี)

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ (ไม่มี)

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติให้คงไว้ตามร่างที่คณะอนุกรรมาธิการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้นเป็นผู้เสนอ

มาตรา (๓/๒/๑) ๑

ไม่มีการแก้ไข

“มาตรา (๓/๒/๑) ๑ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐต้องเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย สุจริต และปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์ และต้องกระทำโดยกระบวนการที่โปร่งใส และตรวจสอบได้ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐที่เป็นไปตามวรรคหนึ่ง ย่อมได้รับความคุ้มครอง”

ประเด็นความเห็นหรือข้อเสนอแนะของสภาปฏิรูปแห่งชาติ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ พรรคการเมือง กลุ่มการเมือง ผู้ที่กระทำการเชิญมาให้ความเห็น และประชาชนที่ควรบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ เสนอให้ฝ่ายบริหาร หรืออื่น ๆ (ไม่มี)

กรรมาธิการยื่นขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ไม่มี)

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ

กรรมาธิการแสดงความคิดเห็น ดังนี้

- ข้อความและถ้อยคำในมาตรานี้ฝ่ายเลขานุการได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขให้เป็นไปตามความเห็นของที่ประชุมคณะกรรมการเมื่อวันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๕๘ แล้ว

- การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐควรมีความแตกต่างกันไปตามสภาพของอำนาจรัฐทั้งฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ และฝ่ายตุลาการ โดยในบททั่วไป ส่วนที่ ๑ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐนั้น ควรมีการกำหนดให้ชัดเจนถึงลักษณะของความแตกต่าง ความหลากหลาย ความพอสมควรแก่เหตุ รวมทั้งความเหมาะสมกับสภาพของลักษณะการใช้อำนาจรัฐนั้น ๆ

มาตรานี้ซึ่งอยู่ในส่วนของบททั่วไปควรมีการเน้นย้ำให้เห็นถึงลักษณะความหลากหลายของอำนาจรัฐ

ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมาธิการได้ชี้แจงว่า บทบัญญัติในมาตรานี้เป็นการบัญญัติเพื่อให้เห็นถึงหลักการทั่วไปในการตรวจสอบการใช้อำนาจว่ามีหลักการสำคัญอย่างไรบ้าง เมื่อมีการพิจารณาไปถึงในส่วน

ของรายละเอียดของแต่ละองค์กรแล้วลักษณะและวิธีการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐของแต่ละองค์กรก็จะมี ความแตกต่างกันซึ่งอาจมีการบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายลูกของแต่ละองค์กร

บทบัญญัติในหมวดนี้โดยแท้จริงแล้วไม่ใช่การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐโดยตรงแต่เป็นการ ตรวจสอบเจ้าหน้าที่ของรัฐ ส่วนการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติจะมีบัญญัติไว้แล้ว ในส่วนที่เกี่ยวข้อง

กรรมวิธีการแสดงความคิดเห็น ดังนี้

- มาตรฐานควรเป็นบททั่วไปของการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทั้ง ๓ อำนาจ (ฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติ บัญญัติ ฝ่ายตุลาการ) ไม่ควรแยกไว้เป็นส่วน ๆ เพราะอาจทำให้มาตรฐานนี้มีความไม่ชัดเจน รวมทั้งในมาตรฐานี้ ควรจะต้องบัญญัติให้ชัดเจนในประเด็นบุคคลที่จะถูกตรวจสอบ และวิธีการตรวจสอบ

- เสนอให้เพิ่มถ้อยคำว่า “ทั้งนี้ ตามที่รัฐธรรมนูญและกฎหมายบัญญัติ” ไว้ในตอนท้ายของวรรค แรก เพื่อให้ชัดเจนว่าการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐต้องเป็นตามที่รัฐธรรมนูญและกฎหมายบัญญัติ

- คำว่า “การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ” มีความชัดเจนในตัวเองอยู่แล้วว่าเป็นการใช้อำนาจรัฐ ของทุกองค์กรที่มีอำนาจและใช้อำนาจนั้นไม่ว่าจะเป็นฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายตุลาการ หรือองค์กร อีกระยะอื่น ๆ รวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ได้รับมอบหมายหรือได้รับมอบอำนาจให้ดำเนินการ หากไปกำหนดใน แต่ละหน่วยงานอาจเกิดปัญหาในการตีความว่ารวมถึงองค์กรอิสระ ตำรวจ หรือทหารหรือไม่ ส่วนคำว่า “ทั้งนี้ ตามที่รัฐธรรมนูญและกฎหมายบัญญัติ” ไม่ต้องเพิ่มเติมลงไปก็ได้เพราะถ้อยคำเดิมมีความครอบคลุม แล้ว

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมติดีให้คงไว้ตามร่างมาตรา (๓/๒/๑) ๑ ที่คณะอนุกรรมการยกร่าง บทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้นเป็นผู้เสนอ

มาตรา (๓/๒/๑) ๒

มีการแก้ไข

“มาตรา (๓/๒/๑) ๒ ผู้ดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้ มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้ของตน พร้อมทั้งหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ต่อคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตแห่งชาติหรือองค์กรตรวจสอบอื่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

(๑) นายกรัฐมนตรี

(๒) รัฐมนตรี

(๓) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

(๔) สมาชิกวุฒิสภา

(๕) ข้าราชการการเมืองอื่น

(๖) ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

(๗) เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ

เอกสารที่ต้องยื่นตามวรรคหนึ่ง ต้องประกอบด้วยบัญชีที่แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน สำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้ พร้อมทั้งหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ของคู่สมรส ผู้ซึ่งอยู่กินด้วยกันฉันสามีภริยา และบุตรซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะของบุคคลตามวรรคหนึ่ง รวมทั้งผู้ซึ่งบุคคลตามวรรคหนึ่งได้มอบหมายให้ครอบครองหรือดูแลทรัพย์สินของตน ไม่ว่าจะโดยทางตรงหรือทางอ้อม ด้วย ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

ประเด็นความเห็นหรือข้อเสนอแนะของสภาปฏิรูปแห่งชาติ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ พรรคการเมือง กลุ่มการเมือง ผู้ที่กรรมาธิการเชิญมาให้ความเห็น และประชาชนที่ควรบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ เสนอให้ฝ่ายบริหาร หรืออื่น ๆ

สภาปฏิรูปแห่งชาติ	เล่มที่ ๓	หน้าที่ ๑๗	ลำดับที่ ๒(๓)
พรรคการเมือง	เล่มที่ ๑	หน้าที่ ๔๕	ลำดับที่ ๑๐
	เล่มที่ ๓	หน้าที่ ๔๙	ลำดับที่ ๘๒

กรรมาธิการยื่นขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

นางถวิลวดี บุรีกุล กรรมาธิการ ได้ยื่นเสนอขอแก้ไขเพิ่มเติม ดังนี้

วรรคสองให้เพิ่มคำว่า “และบุตรของบุคคลตามวรรคหนึ่ง”

เหตุผล เป็นการรวมบุตรทั้งหมดเพื่อเปิดเผยโปร่งใสจริง

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมาธิการ

กรรมาธิการแสดงความคิดเห็น ดังนี้

- ควรกำหนดให้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของบุตรซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะเท่านั้น เนื่องจากบิดามารดายังเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองและควบคุมดูแลบุตรอยู่ ส่วนการกำหนดให้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของบุตรซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้วอาจเกิดปัญหาในการติดตามและตรวจสอบ

- การกำหนดให้ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของบุตรซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้วอาจเป็นการคุกคามสิทธิเกินสมควร หัวใจของรัฐธรรมนูญนั้นควรคุ้มครองสิทธิของบุคคลรวมทั้งต้องคำนึงถึงสิทธิของผู้อื่นรวมทั้งศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ด้วย

ควรมีการคุ้มครองกรณีที่เกิดการปกปิดทรัพย์สินหรือหนี้สินที่เกิดจากคู่สมรสซึ่งมิใช่ความผิดของผู้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน

- เสนอให้เพิ่ม (๒/๑) กรรมการขององค์กรตามรัฐธรรมนูญที่ใช้อำนาจในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ เพราะองค์กรตามรัฐธรรมนูญมีหน้าที่ในการตรวจสอบผู้อื่นจึงควรมีหน้าที่ในการเปิดเผยบัญชีทรัพย์สินต่อสาธารณะชนด้วย เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและความโปร่งใสซึ่งจะเป็นนิมิตหมายอันดีของรัฐธรรมนูญฉบับนี้

ส่วนความในวรรคสองเสนอให้ตัดถ้อยคำว่า “ผู้ซึ่งอยู่กินด้วยกันฉันสามีภริยา” ออก ส่วนคำว่า “ซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะ” ควรคงไว้ตามเดิม เพราะเป็นสิ่งที่ควรจะเป็นและมีความเหมาะสม

- ความในมาตรานี้ควรมีการกำหนดให้ชัดเจนว่าบุคคลใดบ้างจะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินรวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้ของตน พร้อมทั้งหลักฐานที่เกี่ยวข้อง และบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของบุคคลใดบ้างต้องทำการเปิดเผยต่อสาธารณะชน

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการได้ชี้แจงว่า ฝ่ายเลขานุการพิจารณาแล้วเห็นว่าประเด็นการกำหนดให้เปิดเผยบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินนั้นสามารถไปกำหนดไว้ในกฎหมายลูกได้ เพราะเป็นเรื่องที่มีการปฏิบัติกันเป็นปกติ

กรรมการแสดงความคิดเห็น ดังนี้

- ในกฎหมายลูกนั้นจะไม่มีประเด็นการเปิดเผยบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน หากนำไปบัญญัติไว้ตรงส่วนนั้นอาจเกิดความยุ่งยาก ประเด็นดังกล่าวมีความสำคัญและเพื่อความรอบคอบจึงควรนำมากำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ

- คณะกรรมการควรพิจารณาถึงหลักความพอเหมาะพอควรว่าบุคคลใดถึงจะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และ/หรือต้องเปิดเผยต่อสาธารณะชนหรือไม่อย่างไร

- คณะกรรมการควรพิจารณานำร่างมาตรา (๓/๒/๑) ๒ ที่ฝ่ายเลขานุการเสนอไว้ในการประชุมคราวที่แล้วมาปรับถ้อยคำให้เกิดความชัดเจนว่าบุคคลใดบ้างที่จะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและองค์กรใดมีหน้าที่ในการตรวจสอบ

- ข้าราชการการเมืองกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีความหมายเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร และผู้ช่วยรัฐมนตรีจัดเป็นข้าราชการการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการได้ชี้แจงว่า ข้าราชการการเมืองนั้นจะถูกกำหนดไว้โดยกฎหมายว่าตำแหน่งใดเป็นข้าราชการการเมือง เช่นในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ส่วนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หมายถึง ผู้ที่ดำรงตำแหน่งที่จะบริหารประเทศไม่ว่าในราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค หรือส่วนท้องถิ่น ซึ่งครอบคลุมไปถึงผู้บริหารท้องถิ่นด้วย ผู้ช่วยรัฐมนตรีนั้นจะอยู่ในความหมายของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

กรรมการแสดงความคิดเห็น ดังนี้

- ในส่วนของกรรมการในองค์กรตามรัฐธรรมนูญซึ่งใช้อำนาจในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐนั้นต้องกำหนดให้มีการเปิดเผยบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อสาธารณะชนด้วย เพื่อให้เป็นสัญลักษณ์ว่าได้มีการปฏิรูปการเข้าทำหน้าที่ของกรรมการในองค์กรตามรัฐธรรมนูญจะต้องมีการเปิดเผยทรัพย์สินและหนี้สินต่อสาธารณะเพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีทางการเมือง และเป็นการให้ความเป็นธรรมกับฝ่ายการเมือง

- ใน (๕) ไม่มีการเพิ่มเติมคำว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” อาจไม่ครอบคลุมตำแหน่งผู้ช่วยรัฐมนตรี

ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการได้ชี้แจงว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในมาตรานี้ที่มีการระบุลงไปเป็นตำแหน่งตาม (๑) - (๔) ซึ่งหมายความว่าไม่ใช่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองทุกตำแหน่งที่จะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามมาตรา

กรรมการแสดงความคิดเห็น ดังนี้

- การระบุตำแหน่งตาม (๑) - (๔) อาจทำให้บางตำแหน่งหลุดพ้นจากการยื่นบัญชีรายการแสดงทรัพย์สินและหนี้สิน หากต้องการเน้นบางตำแหน่งที่เห็นว่ามีความสำคัญก็อาจต้องบัญญัติเพิ่มอนุมาตราหรือไม่ เช่น ตำแหน่งผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

หลักที่ควรใช้ในการพิจารณามาตรานี้คือหลักที่ว่าเมื่อบุคคลใดเข้ามาใช้อำนาจรัฐหรือมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องกับรัฐจะต้องมีความโปร่งใสตรวจสอบได้

การที่ (๒/๑) ใช้คำว่า “ที่ใช้อำนาจในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ” ต่อจากคำว่า “กรรมการในองค์กรตามรัฐธรรมนูญ” อาจมีความหมายแคบไม่ครอบคลุม

- คำว่า “ข้าราชการ” ใน (๕) กับ คำว่า “เจ้าหน้าที่” ใน (๗) คำใดมีความหมายครอบคลุมกว่ากัน

ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการได้ชี้แจงว่า ความใน (๒/๑) ที่ฝ่ายเลขานุการใช้คำว่า “กรรมการในองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่ใช้อำนาจในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ” เพราะได้ความหมายที่ชัดเจน หากใช้คำว่า “กรรมการในองค์กรตามรัฐธรรมนูญ” อาจมีความหมายรวมถึง คณะรัฐมนตรี หรือสภาผู้แทนราษฎร ด้วย

ข้าราชการการเมืองมีความหมายที่ชัดเจนในตัวเองเนื่องจากมีพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดว่าตำแหน่งใดเป็นข้าราชการการเมือง เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ หมายความว่า ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้างที่ทำงานให้กับหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจซึ่งจะต้องมีการออกกฎหมายกำหนดให้เจ้าหน้าที่คนใดบ้างที่จะต้องยื่นบัญชีรายการแสดงทรัพย์สินและใครบ้างจะต้องเปิดเผยทรัพย์สิน ซึ่งคำว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐมีความหมายกว้างกว่าข้าราชการ

กรรมการแสดงความคิดเห็น ดังนี้

- เสนอให้เพิ่มถ้อยคำว่า “หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่น” ใน (๕) เพื่อให้ได้ความหมายที่ครอบคลุม

ผู้ช่วยรัฐมนตรีเป็นข้าราชการการเมืองการเมืองอื่นหรือไม่ ถ้าไม่เป็นควรมีการปรับถ้อยคำให้มีความครอบคลุม

- เจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นรวมถึงข้าราชการทหารด้วยหรือไม่

ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการได้ชี้แจงว่า นิยามของคำว่า “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ นั้นมีความหมายครอบคลุมบุคลากรของรัฐทุกประเภท รวมทั้งข้าราชการทหารด้วย

กรรมวิธีการแสดงความคิดเห็น ดังนี้

- มาตรการนี้ควรมีความชัดเจนในเรื่องการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้ว่าต้องมีการยื่นปีภาษีย้อนหลังด้วยหรือไม่อย่างไร และตำแหน่งข้าราชการระดับสูงนั้นมีกำหนดไว้ในอนุมาตราใดในมาตรานี้หรือไม่

- ตำแหน่งผู้ช่วยรัฐมนตรีนั้นไม่เป็นข้าราชการการเมืองอื่นตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ คณะกรรมการจึงควรพิจารณาความเหมาะสมในการกำหนดตำแหน่งผู้ช่วยรัฐมนตรีไว้ในอนุมาตราใดในมาตรานี้เพื่อให้ความครอบคลุม ในส่วนของเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐนั้น คณะกรรมการควรพิจารณากำหนดเจตนาร่วมกันว่าต้องการให้มีความหมายครอบคลุมเพียงใด ไม่เช่นนั้นอาจเกิดปัญหาในการออกกฎหมายลูกในอนาคต

- ในกฎหมายลูกนั้นจะมีการกำหนดให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่จะต้องแสดงบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินนั้นมีใครบ้าง

- ตามที่ฝ่ายเลขานุการยกเว้นมาตรานี้ก็น่าจะมีความเหมาะสมแล้ว เพราะความหมายของ (๗) นั้นคือ เจ้าหน้าที่ของรัฐนอกเหนือจาก (๑) - (๖) ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐทั้งนั้น เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐนั้นจะเป็นใครบ้างก็เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐตาม (๗) เป็นคำที่ที่ความหมายที่กว้างแล้ว ส่วนข้าราชการการเมืองอื่นตาม (๕) คือ ข้าราชการการเมืองอื่นที่นอกเหนือจากข้าราชการการเมือง ตาม (๑) - (๔)

ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการได้ชี้แจงว่า ตำแหน่งผู้ช่วยรัฐมนตรีเป็นตำแหน่งที่กำหนดโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี เพราะฉะนั้นตำแหน่งผู้ช่วยรัฐมนตรีอาจถูกยกเลิกเมื่อไรอย่างไรก็ได้ เหตุที่กำหนดไว้ในมาตรานี้เป็นการกำหนดตำแหน่งตามกฎหมาย อย่างไรก็ตาม ผู้ช่วยรัฐมนตรีได้ถูกตีความว่าเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ โดยนัยยะนี้ตำแหน่งผู้ช่วยรัฐมนตรีจึงไม่อาจหลุดพ้นจากการตรวจสอบตามมาตรานี้

กรรมวิธีการแสดงความคิดเห็น ดังนี้

- ควรคงมาตรานี้ไว้ตามที่ฝ่ายเลขานุการยกเว้น เพราะรัฐธรรมนูญไม่ควรมีการกำหนดรายละเอียดมากเกินไปจนเกินไป เจ้าหน้าที่ของรัฐที่จะต้องยื่นแสดงรายการบัญชีทรัพย์สินหนี้สินนั้นมีกฎหมายกำหนดไว้อยู่แล้ว ใน (๗) ที่กำหนดไว้เป็นคำกว้างแบบนี้จะทำให้การบัญญัติกฎหมายลูกในภายหลังจะไม่มีปัญหา

เสนอให้เพิ่มคำว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่น” ใน (๕)

- ประเด็นที่คณะกรรมการอภิปรายกันนั้นมีปรากฏอยู่แล้วในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ คือ การแสดงบัญชีทรัพย์สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และการแสดงบัญชีทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งมีความครอบคลุมอยู่แล้ว การที่มากำหนดแยกเป็น (๑) - (๗) อาจมีการดกหล่นไปหลายตำแหน่ง ควรกำหนดเพียง ๒ อนุมาตรา คือ (๑) ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามที่กฎหมายบัญญัติ และ (๒) เจ้าหน้าที่ของรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ ซึ่งจะครอบคลุมทั้งหมด

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการได้ชี้แจงว่า ร่างบทบัญญัติในมาตรานี้เป็นการปรับแก้ตามที่ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติและข้อเสนอแนะในการประชุมวันศุกร์ที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๕๘ ที่ผ่านมา ซึ่งกำหนดให้นำมาตรา ๒๕๙ ของรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ มาใช้ในการกำหนดตำแหน่งต่าง ๆ ในมาตรานี้

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือพระราชบัญญัติเป็นกฎหมายที่มีลำดับศักดิ์ต่ำกว่ารัฐธรรมนูญ เพราะฉะนั้นหากพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือพระราชบัญญัติใดขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ ต้องมีการแก้ไขพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือพระราชบัญญัตินั้น ไม่ใช่แก้ไขรัฐธรรมนูญ

กรรมการแสดงความคิดเห็น ดังนี้

- การกำหนดให้ยื่นสำเนาแบบรายการภาษีเงินได้ตามวรรคแรกนั้นหากกำหนดให้ยื่นเฉพาะปีภาษีที่ล่วงมาแล้วไม่ได้กำหนดให้ยื่นหลังก็ไม่จำเป็นต้องกำหนดไว้ เพราะมีการบังคับไว้อยู่แล้วว่าในการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินนั้นต้องยื่นสำเนาแบบรายการภาษีเงินได้ด้วย

ส่วนความในวรรคสองในประเด็นเรื่องบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินของบุตรนั้นที่ต้องยื่นด้วยนั้นควรให้ยื่นเฉพาะของบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะเท่านั้น เพราะหากให้ยื่นของบุตรที่บรรลุนิติภาวะแล้วอาจเกิดปัญหา

- หากมีเจตนาพิเศษให้มีการยื่นสำเนาแบบรายการภาษีเงินได้ยื่นหลังก็ควรคงประเด็นการกำหนดสำเนาแบบรายการภาษีเงินได้ไว้ในมาตรานี้

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการได้ชี้แจงว่า ประเด็นเรื่องการยื่นสำเนาแบบรายการภาษีเงินได้ตามวรรคแรกนั้นคณะกรรมการส่วนใหญ่ได้ขอให้คงไว้ในมาตรานี้เพื่อให้เกิดความชัดเจน โดยจะมีการกำหนดรายละเอียดว่าจะกำหนดให้ยื่นย้อนหลังกี่ปีไว้ในกฎหมายลูก

ประเด็นการเพิ่มคำว่า “ผู้ซึ่งอยู่กินด้วยกันฉันสามีภรรยา” ในวรรคสอง มีกรรมการแสดงความคิดเห็น ดังนี้

- หากประเด็นใดคณะกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่ามีครอบคลุมแล้วในส่วนความเหมาะสมของถ้อยคำควรให้เป็นหน้าที่ของฝ่ายเลขานุการ

- ในประเด็นเรื่องการกำหนดให้ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินของผู้ซึ่งอยู่กินด้วยกันฉันสามีภรณานั้น หากมีการกำหนดลงในมาตรานี้อาจเกิดปัญหาในการพิสูจน์ว่าอยู่กินด้วยกันฉันสามีภรรยาหรือไม่

- ประเด็นเรื่องการกำหนดให้ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินของผู้ซึ่งอยู่กินด้วยกันฉันสามีภรรยาจำเป็นที่จะต้องกำหนดไว้ในมาตรานี้ เนื่องจากในอดีตที่ผ่านมามีกรณีการชุกทรัพย์สินไว้กับผู้ซึ่งอยู่กินด้วยกันฉันสามีภรรยาหลายกรณี

- การกำหนดให้ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินของผู้ซึ่งอยู่กินด้วยกันฉันสามีภรรยาอาจเกิดปัญหาในการตีความในเรื่องการอยู่กินกันฉันสามีภรรยา โดยส่วนตัวเห็นว่า ถ้อยคำในวรรคสองที่ว่า “รวมทั้งผู้ซึ่งบุคคลตามวรรคหนึ่งได้มอบหมายให้ครอบครองหรือดูแลทรัพย์สินของตน ไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อม” น่าจะครอบคลุมเพียงพอแล้ว

- การบัญญัติเพิ่มความคำว่า “ผู้ซึ่งอยู่กินด้วยกันฉันสามีภรรยา” ไว้ในวรรคสอง อาจจะทำให้เกิดปัญหาในเรื่องการตีความได้ ซึ่งหลักการเรื่องการยื่นบัญชีแสดงทรัพย์สินและหนี้สินจะต้องมีความเชื่อมั่นในกระบวนการตรวจสอบขององค์กรอิสระ ดังนั้น การบัญญัติในลักษณะในการใช้ถ้อยคำที่มีความหมายกว้างเกินไปจะทำให้เกิดปัญหาในการตีความในแง่ของการพิสูจน์

- การอยู่ด้วยกันฉันสามีภรรยาตามกฎหมายอิสลามที่จะมีผลสมบูรณ์จะต้องเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ใน ๔ จังหวัดชายแดนภาคใต้เท่านั้นจึงจะถือว่ามีผลตามกฎหมายอิสลามว่าด้วย ครอบครัวและมรดก ที่ใช้บังคับเฉพาะใน ๔ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีผลให้ต้องแสดงบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน

- มีความจำเป็นต้องบัญญัติ เนื่องจากมีความจำเป็นเรื่องของการตัดสินใจของผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะต้องยื่นแสดงบัญชีทรัพย์สินของผู้ซึ่งอยู่กินฉันสามีภรรยาด้วย ซึ่งทำให้เกิดบรรทัดฐานใหม่และเป็นประโยชน์ในการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันได้

- ในประเด็นในเรื่องคู่สมรสนั้น ปัจจุบันพบว่ามีนักการเมืองเป็นจำนวนมากมีพฤติกรรมอยู่กินด้วยกันฉันสามีภรรยาโดยไม่จดทะเบียนสมรสและได้มีการโยกย้ายทรัพย์สินไปซุกซ่อนไว้กับอีกฝ่ายหนึ่งได้ ประกอบกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันของนักการเมืองเป็นปัญหาใหญ่ของประเทศจึงขอให้รอการพิจารณาในวรรคสองในประเด็นดังกล่าวไว้ก่อน

- คำว่า “ผู้ซึ่งอยู่กินด้วยกันฉันสามีภรรยา” อาจมีปัญหาในการตีความว่ามีการกระทำเพียงใดจึงจะถือว่าเป็นการอยู่กินด้วยกันฉันสามีภรรยา

- เหตุที่ไม่สามารถบัญญัติคำว่า “สามีภรรยาโดยนิตินัยและพฤตินัย” ไว้ในวรรคสอง เนื่องจากคำว่า “คู่สมรส” ในทางกฎหมายคือคู่สมรสโดยชอบด้วยกฎหมายมีการจดทะเบียนสมรสกันโดยชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น ดังนั้น การร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญซึ่งถือเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศการบัญญัติถ้อยคำจะต้องบัญญัติเป็นภาษากฎหมาย

- ในกรณีของคู่สมรส ควรตัดคำว่า “ผู้อยู่กินด้วยกันฉันสามีภรรยา” ออก เนื่องจากความในวรรคได้มีการบัญญัติให้รวมทั้งผู้ซึ่งบุคคลตามวรรคหนึ่งได้มอบหมายให้ครอบครองหรือดูแลทรัพย์สิน ซึ่งมีความหมายครอบคลุมคำว่าผู้ซึ่งที่อยู่กินด้วยกันฉันสามีภรรยาด้วย

- มีกรรมาธิการตั้งข้อสังเกตว่าการบัญญัติความในเรื่องการแสดงบัญชีทรัพย์สินไว้ในรัฐธรรมนูญมีเจตนารมณ์เพื่อเป็นการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันของนักการเมือง ซึ่งในอดีตที่ผ่านมาการที่นักการเมืองโยกย้ายถ่ายเททรัพย์สินมิใช่แต่การโยกย้ายไปยังสามีภรรยาหรือบุตร แต่เป็นการโยกย้ายถ่ายเททรัพย์สินไปยังบุคคลภายนอก แต่อย่างไรก็ตาม ป.ป.ช. ก็ตามไปเอาผิดกับบุคคลดังกล่าวได้ ดังนั้น ไม่ควรนำความว่า “ผู้ซึ่งอยู่กินด้วยกันฉันสามีภรรยา” มาบัญญัติไว้ในวรรคสอง เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาในการตีความ

- มีกรรมาธิการเสนอให้ตัดคำว่า “ผู้ซึ่งอยู่กินด้วยกันฉันสามีภรรยา” ออกและให้เพิ่มคำว่า “บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ” และหากทั้งสองประเด็นดังกล่าวที่ประชุมยังไม่มีข้อยุติก็ขอให้ที่ประชุมรอการพิจารณาประเด็นดังกล่าวไว้ก่อน

ประเด็นการเพิ่มความว่า “บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ” ไว้ในวรรคสอง มีความเหมาะสมหรือไม่ ซึ่งมีการพิจารณาแสดงความเห็น ดังนี้

- บุตรที่บรรลุนิติภาวะแล้วสามารถกระทำธุรกรรมทางการเงินได้อย่างอิสระ สามารถมีครอบครัว และสามารถประกอบธุรกิจได้อย่างอิสระ ดังนั้น จึงไม่ควรบัญญัติถ้อยคำที่มีความหมายกว้างเกินไป ซึ่งปัจจุบันมีกระบวนการตรวจสอบที่จะเอาผิดกับบุตรที่บรรลุนิติภาวะได้อยู่แล้ว ในกรณีนี้ที่ปรากฏว่ามีความสัมพันธ์กับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในลักษณะที่เป็นการกระทำที่ทุจริตและประพฤติมิชอบ

- กรรมการตั้งข้อสังเกตว่า หากบัญญัติคำว่า “บุตรซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะของบุคคลตามวรรคหนึ่ง” การตีความของคำว่าบุตรจะหมายความรวมถึงบุตรที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ เพราะหากมิได้หมายความถึงบุตรนอกกฎหมายอาจมีการยกย้ายทรัพย์สินไปยังบุตรที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะก็สามารถทำได้ โดยอ้างว่าไม่ได้ทำผิดรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด

ต่อประเด็นความหมายคำว่า “บุตร” ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการได้ชี้แจงว่าคำว่า “บุตร” หมายความว่า บุตรโดยชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น มิได้หมายความรวมถึงบุตรนอกกฎหมาย

- ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่จะต้องเปิดเผยบัญชีแสดงทรัพย์สินในต่างประเทศจะไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการบัญญัติถ้อยคำในเรื่องดังกล่าว เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกาได้กำหนดเรื่องการแสดงบัญชีทรัพย์สินโดยในกฎหมายจะบัญญัติคำว่า “ผู้เกี่ยวข้อง” (Related) และคำว่า “บุคคลที่มีผลประโยชน์” (Interested party) กับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งนำมาบัญญัติโดยการใช้ถ้อยคำดังกล่าวจะทำให้มีความหมายครอบคลุมทั้งหมด แต่จะต้องมีกระบวนการในการหาหลักฐานเกี่ยวกับความสัมพันธ์หรือความเกี่ยวข้อง และจะพิสูจน์ให้ได้ว่าบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องนั้นมีความสัมพันธ์กันอย่างไรถึงจะบัญญัติถ้อยคำในลักษณะดังกล่าวได้

- มีกรรมการเสนอให้ใช้คำว่า “บุตร” ซึ่งหมายความรวมถึงบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะและบุตรที่บรรลุนิติภาวะและหมายความรวมถึงบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายและบุตรนอกกฎหมายด้วยเพื่อให้เกิดความโปร่งใสของผู้ดำรงตำแหน่งตามวรรคหนึ่งที่จะต้องแสดงบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของบุตรเหล่านี้ด้วย

- เหตุที่บัญญัติให้บุตรที่ไม่บรรลุนิติภาวะต้องบัญญัติให้แสดงบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน เนื่องจากบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะนั้นยังอยู่ในความดูแลและปกครอง ซึ่งบิดามารดาเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองบุตร และหากบิดามารดาเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอาจจะซุกซ่อนทรัพย์สินไว้กับบุตรได้ ดังนั้น จึงมีความจำเป็นต้องบัญญัติคำว่า “บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ” ไว้ในวรรคสอง

ประเด็นการพิจารณาการเพิ่มความเป็นวรรคสามของร่างมาตรา (๓/๒/๑) ๒ ความเป็นดังนี้

“บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบของนายกรัฐมนตรีนายกรัฐมนตรี กรรมการในองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่ใช้อำนาจตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา ให้เปิดเผยให้สาธารณชนทราบโดยเร็ว แต่ต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นบัญชีดังกล่าว บัญชีของผู้ดำรงตำแหน่งอื่นจะเปิดเผยได้ต่อเมื่อการเปิดเผยดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อ

การพิจารณาพิพากษาคดีหรือการวินิจฉัยชี้ขาด และได้รับการร้องขอจากศาล หรือผู้มีส่วนได้เสีย หรือ คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน”

ประเด็นการพิจารณาการบัญญัติเพิ่มความเป็นพรรคสามของร่างมาตรา (๓/๒/๑) ๒

ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการได้ชี้แจงการเพิ่มความเป็นพรรคสาม ของมาตรา (๓/๒/๑) ๒ โดยสามารถแยกพิจารณาเป็น ๓ ประเด็น เพื่อให้ที่ประชุมได้พิจารณา ดังนี้

ประเด็นที่ ๑ ให้ที่ประชุมพิจารณาว่าเห็นควรให้มีการบัญญัติเพิ่มความเป็นพรรคสามหรือไม่

ประเด็นที่ ๒ หากมีการบัญญัติความเป็นพรรคสามแล้วมีสาระสำคัญซึ่งที่ประชุมจะต้องพิจารณาใน เนื้อหาว่า ควรจะเพิ่มคำว่า “กรรมการในองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่ใช้อำนาจตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ” หรือไม่ และการแสดงบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของบุคคลใดบ้างที่จะต้องเปิดเผยต่อสาธารณะ

ฝ่ายเลขานุการอนุกรรมการได้ชี้แจงสำหรับประเด็นการบัญญัติให้กรรมการในองค์กรตาม รัฐธรรมนูญที่ใช้อำนาจตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐต้องแสดงบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน เนื่องจากฝ่าย เลขานุการได้กร่างตามมติของคณะกรรมการทุกประการ

ประเด็นที่ ๓ นอกจากผู้ดำรงตำแหน่งที่บัญญัติให้แสดงบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินดังปรากฏ ในร่างพรรคสามแล้ว ที่ประชุมเห็นควรให้มีการเพิ่มเติมตำแหน่งอื่นอีกหรือไม่

ที่ประชุมได้พิจารณาและแสดงความเห็น ดังนี้

- มีความจำเป็นต้องบัญญัติเพิ่มความเป็นพรรคสามตามที่ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการเสนอ เนื่องจากตามร่างมาตรา (๑/๒/๒) ๑๐ ได้บัญญัติรับรองสิทธิบุคคลในครอบครัวและข้อมูลส่วนบุคคล ตลอดจนความเป็นอยู่ส่วนตัวย่อมได้รับความคุ้มครอง ดังนั้น หากไม่บัญญัติเพิ่มความเป็นพรรคสามไว้จะทำให้เกิดการอ้างสิทธิบุคคลตาม (๑/๒/๒) ๑๐ ได้ ซึ่งจะทำให้เกิดปัญหาในเรื่องการเปิดเผยทรัพย์สินของ บุคคลตามร่างมาตรา (๓/๒/๑) ๒ ได้ จึงต้องกำหนดในร่างมาตรานี้ให้ชัดเจนว่าบุคคลใดบ้างจะต้องเปิดเผย บัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อสาธารณชน

- ควรบัญญัติความในพรรคสามในลักษณะนี้จะไปสร้างให้เกิดปัญหาในอนาคตได้ ซึ่งจะต้องบัญญัติ ในลักษณะที่วิวัฒนาการทางการเมืองในอนาคตที่เปลี่ยนแปลงไป โดยต้องบัญญัติให้ ป.ป.ช. สามารถไป กำหนดผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่นที่เห็นว่าควรจะต้องเปิดเผยบัญชีทรัพย์สินหนี้สินต่อสาธารณะ โดย หากกฎหมายรัฐธรรมนูญได้บัญญัติกำหนดตำแหน่งไว้ตายตัวตามพรรคสามแล้ว ป.ป.ช. จะไม่สามารถไป กำหนดตำแหน่งอื่นที่จะต้องเปิดเผยบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อสาธารณะได้เลย เนื่องจากขัดกับ รัฐธรรมนูญ ดังนั้น จึงควรบัญญัติเพิ่มคำว่า “บัญชีของผู้ดำรงตำแหน่งอื่นของบุคคลตามพรรคหนึ่งตามที่ กฎหมายบัญญัติ” ไว้ในพรรคสาม เพื่อให้ ป.ป.ช. สามารถไปออกกฎหมายกำหนดตำแหน่งอื่น ๆ ได้ใน อนาคต

- มีกรรมการตั้งข้อสังเกตว่า เนื่องจากรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศการบัญญัติให้ มี ป.ป.ช. เป็นองค์กรที่ทำหน้าที่ในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐนั้นมีความเหมาะสมแต่ก็ไม่ควรให้อำนาจ แก่ ป.ป.ช. มากจนเกินไปโดยไม่มีการกำหนดกรอบอำนาจของ ป.ป.ช. ไว้จะส่งผลทำให้การบริหารราชการ

แผ่นดินอาจเสียหายต่อประโยชน์ส่วนรวมได้ ดังนั้น เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินของประเทศดำเนินต่อไปได้อย่างมีความเหมาะสมกับสัดส่วนในการตรวจสอบอำนาจรัฐ โดยจะต้องบัญญัติในลักษณะที่เป็นการมุ่งประสงค์ต่อบุคคลผู้คิดมิชอบกระทำการทุจริตต่อบ้านเมืองแต่ไม่ควรบัญญัติกฎหมายรัฐธรรมนูญในลักษณะแห่งการตั้งสมมติฐานที่เป็นผลร้ายกับบุคคลที่เข้ามาบริหารงานจะเป็นบุคคลกระทำการทุจริตประพฤติมิชอบเสมอไป ดังนั้น จะต้องเคารพสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลด้วย

- เฉพาะผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเห็นควรให้มีการเปิดเผยบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อสาธารณชน แต่สำหรับตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐหากบัญญัติให้มีการเปิดเผยบัญชีทรัพย์สินต่อสาธารณชน อาจมีปัญหาในทางปฏิบัติ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ของรัฐมีเป็นจำนวนมาก และอาจเกิดปัญหาในกรณีที่มีการนำเอาข้อมูลไปวิพากษ์วิจารณ์ ซึ่งไม่เกิดประโยชน์ต่อสาธารณชนในการวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับทรัพย์สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งการเปิดเผยดังกล่าวเป็นการกระทบต่อสิทธิส่วนบุคคล

- ร่างมาตรานี้เป็นการบัญญัติรัฐธรรมนูญให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ที่ได้บัญญัติวางหลักการให้มีการสร้างเครื่องมือหรือกลไกป้องกันการทุจริตหรือประพฤติมิชอบ ซึ่งการยื่นแสดงบัญชีทรัพย์สินตามร่างมาตรานี้ก็เป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งที่เป็นเครื่องมือหรือกลไกที่ช่วยป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันได้ จึงเห็นควรให้มีการเปิดเผยบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต่อสาธารณชน

- เมื่อพิจารณาร่างวรรคสามตามที่ฝ่ายเลขานุการเสนอเป็นการนำเอาหลักการของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๑ มาบัญญัติไว้เพียงเรื่องเดียว ดังนั้น หากนำหลักการเรื่องการเปิดเผยบัญชีทรัพย์สินก็ควรนำบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ มาทั้งเรื่องเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ โดยต้องมีการบัญญัติเรื่องการไม่ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญในเรื่องนี้ว่ามีผลอย่างไร

- มีการตั้งข้อสังเกตว่า ตามร่างที่ฝ่ายเลขานุการเสนอจะปรากฏคำว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งอื่น” ปรากฏอยู่ ๒ แห่ง ซึ่งทั้ง ๒ แห่ง มีความหมายเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร ซึ่งอาจทำให้เกิดปัญหาในการตีความได้

ต่อประเด็นดังกล่าว ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการได้ชี้แจงว่า ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นที่ปรากฏในตอนต้นนั้นหมายความว่า เป็นการบัญญัติในลักษณะที่เปิดกว้างให้ ป.ป.ช. สามารถไปกำหนดตำแหน่งอื่นๆ ที่ต้องเปิดเผยบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินในอนาคตได้ ซึ่งเจตนาของฝ่ายเลขานุการต้องการบัญญัติแยกสาระสำคัญของวรรคสามออกเป็น ๒ ส่วน ดังนี้

สาระสำคัญส่วนที่ ๑ เป็นการกำหนดตัวบุคคลไว้ชัดเจนว่ามีใครบ้างที่จะต้องเปิดเผยบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อสาธารณะโดยไม่มีเงื่อนไข

สาระสำคัญส่วนที่ ๒ เป็นการกำหนดให้มีการเปิดเผยบัญชีแสดงทรัพย์สินและหนี้สินของบุคคลภายใต้เงื่อนไขที่บัญญัติไว้คือ ต้องเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาพิพากษาคดีหรือการวินิจฉัยชี้ขาดและจะต้องเป็นกรณีที่ได้รับการร้องขอด้วย

ดังนั้น หากบัญญัติเพิ่มคำว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นของบุคคลตามวรรคหนึ่งตามที่กฎหมายบัญญัติ” จะทำให้มีความหมายที่กว้างมากซึ่งส่งผลให้การกำหนดสาระสำคัญไว้ในส่วนที่ ๒ เรื่องการเปิดเผยโดยมีเงื่อนไขจะเป็นการบัญญัติไว้โดยไม่มีผลบังคับ

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการได้ชี้แจงความในวรรคสามว่า เมื่อพิจารณาหลักการในรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ประกอบกับกฎหมาย ป.ป.ช. ซึ่งหลักการเดิมจะบัญญัติกำหนดผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไว้ ๔ ตำแหน่ง ที่จะต้องเปิดเผยแสดงบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อสาธารณชนโดยไม่มีเงื่อนไขสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งอื่นจะต้องเปิดเผยบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินได้ต่อเมื่อครบองค์ประกอบของเงื่อนไขเท่านั้น ซึ่งเป็นการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลว่าการที่ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นนอกจากผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองทั้ง ๔ ตำแหน่งข้างต้นแล้ว การเปิดเผยข้อมูลจะต้องครบองค์ประกอบของเงื่อนไขด้วย นอกจากนี้ ในกฎหมาย ป.ป.ช. ยังได้มีการกำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติมอีกประการหนึ่งคือ เจ้าของข้อมูลจะต้องให้ความยินยอมด้วย ดังนั้น หากมีการเพิ่มความว่า “และผู้ดำรงตำแหน่งอื่นของบุคคลตามวรรคหนึ่งตามที่กฎหมายบัญญัติ” ในวรรคสาม เป็นการเพิ่มหลักการใหม่ว่า หากในอนาคตมีการออกกฎหมายและได้มีการกำหนดตำแหน่งที่จะต้องเปิดเผยบัญชีทรัพย์สินต่อสาธารณะจะมีผลให้ต้องเปิดเผยบัญชีทรัพย์สินต่อสาธารณะทันที และจะทำให้ความในตอนที่เป็นการกำหนดเงื่อนไขนอกเหนือจากผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองทั้ง ๔ ตำแหน่ง จะเป็นการบัญญัติไว้โดยไม่มีผลบังคับเลย และการกำหนดตำแหน่งอื่นขึ้นมาใหม่ให้ต้องเปิดเผยข้อมูล มิได้ให้อำนาจ แต่ ป.ป.ช. เท่านั้น แต่เป็นการให้อำนาจแก่องค์กรตามรัฐธรรมนูญอื่นที่ทำหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกองค์กรสามารถไปออกกฎหมายกำหนดตำแหน่งอื่นขึ้นมาใหม่ให้ต้องเปิดเผยบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อสาธารณชนได้เช่นกัน

- การกำหนดให้ ป.ป.ช. สามารถไปออกกฎหมายกำหนดว่าผู้ดำรงตำแหน่งใดจะต้องเปิดเผยกระบวนการออกกฎหมายก็จะต้องให้รัฐสภาเป็นผู้พิจารณาเห็นชอบในการกำหนดว่าตำแหน่งใดต้องเปิดเผยบัญชีแสดงทรัพย์สินต่อสาธารณชน ซึ่งมีใ้การให้อำนาจแก่ ป.ป.ช. ไปออกกฎหมายได้เอง

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการเสนอให้เพิ่มคำว่า “หรือตามที่กฎหมายบัญญัติ” ไว้ในตอนท้ายของวรรคสาม ซึ่งจะทำให้มีความหมายว่าผู้ดำรงตำแหน่งอื่นที่ ป.ป.ช. สามารถไปกำหนดตำแหน่งอื่นได้จะต้องเป็นกลุ่มบุคคลที่ดำรงตำแหน่งอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติให้เปิดเผยบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน และจะต้องครบองค์ประกอบของเงื่อนไขสำคัญ ๒ ประการ คือ

๑. เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาพิพากษาคดี การวินิจัยคดี

๒. ผู้ดำรงตำแหน่งอื่นจะเปิดเผยได้ก็ต่อเมื่อมีกฎหมายบัญญัติไว้

- นางถวิลวดี บุรีกุล กรรมการ เสนอแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา (๓/๒/๑) ๒ ดังนี้ วรรคสอง “พร้อมทั้งหลักฐานที่เกี่ยวข้องของคู่สมรส ผู้ซึ่งอยู่กินด้วยกันฉันสามีภริยา และบุตร ซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะ ของบุคคลตามวรรคหนึ่ง” ขอสงวนความเห็น โดยให้บันทึกความเห็นค้านเอาไว้ว่า ให้คงไว้เฉพาะบุตร

- นายแพทย์ชูชัย ศุภวงศ์ รองประธานกรรมการ คนที่หก เสนอให้รอการพิจารณาในวาระสอง และให้ฝ่ายเลขานุการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นนี้จากประเทศญี่ปุ่นว่า บุคคลประเภทใดที่ต้องตรวจสอบเพื่อนำมาประกอบการพิจารณาและเพื่อให้บทบัญญัติในกฎหมายมีผลบังคับได้จริงในทางปฏิบัติ

- กรรมการได้แสดงความเห็นว่า สังคมในปัจจุบันบุคคลจะอยู่กันด้วยกันฉันสามีภรรยา โดยมีได้จดทะเบียนสมรส แต่มีการถือครองทรัพย์สินร่วมกัน ซึ่งมาตรานี้มีความมุ่งหมายที่จะตรวจสอบการใช้อำนาจที่ทำให้รัฐเสียประโยชน์และตนได้ประโยชน์ โดยคำว่า “...รวมทั้งผู้ซึ่งบุคคลตามวรรคหนึ่งได้มอบหมายให้ครอบครองหรือดูแลทรัพย์สินของตน...” มีความหมายครอบคลุม คำว่า “ผู้ซึ่งอยู่กันด้วยกันฉันสามีภรรยา” อยู่แล้ว จึงควรตัดคำดังกล่าวออกได้ และหากมีการใช้อำนาจรัฐในทางมิชอบกฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันสามารถบังคับกับทรัพย์สินของบุคคลดังกล่าวได้อยู่แล้ว

- กรรมการได้แสดงความเห็นว่า คำว่า “บุตร” ในหลักกฎหมายทั่วไปนั้นไม่มีการจำกัดอายุ และแม้ว่าบุตรจะมีครอบครัวหรือมีการงานทำแล้วก็ยังเป็นบุตรอยู่ จึงเป็นคำที่มีความหมายที่กว้างและอาจมีการใช้กฎหมายที่ไม่มีขอบเขตจำกัด ซึ่งหากต้องมีการแจ้งบัญชีทรัพย์สินจะต้องแจ้งบัญชีทรัพย์สินในส่วนของบุตรที่บรรลุนิติภาวะด้วย จึงอาจมีปัญหาในทางปฏิบัติได้

- กรรมการได้แสดงความเห็นว่า เสนอให้ตัดคำว่า “ผู้ซึ่งอยู่กันด้วยกันฉันสามีภรรยา” และให้คงคำว่า “บุตรซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะ” จะทำให้มาตรานี้มีความหมายที่ชัดเจนและครอบคลุม ถ้าบัญญัติในแนวทางอื่นแล้วอาจเป็นการนำข้อยกเว้นในกฎหมายมาร่างเป็นหลักได้ ส่วนคำว่า “รวมทั้งผู้ซึ่งบุคคลตามวรรคหนึ่งได้มอบหมายให้ครอบครองหรือดูแลทรัพย์สินของตน” นั้นมีความหมายครอบคลุมแล้วซึ่งในทางปฏิบัติในการตรวจสอบทรัพย์สินเจ้าพนักงานก็สามารถสืบหาทรัพย์สินของบุคคลดังกล่าวได้อยู่แล้ว

- กรรมการได้แสดงความเห็นว่า การยื่นเสียภาษีนั้นจะบัญญัติในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือไม่

นายมานิจ สุขสมจิตร รองประธานกรรมการ คนที่สอง ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานกรรมการ กล่าวว่า การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินนั้นต้องยื่นแสดงรายการเสียภาษีด้วยอยู่แล้ว ซึ่งหากต้องมีการกำหนดให้ยื่นบัญชีย้อนหลังนั้นจะไปบัญญัติในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติให้แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา (๓/๒/๑) ๒ ที่คณะอนุกรรมการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้นเป็นผู้เสนอ เป็นดังนี้

“มาตรา (๓/๒/๑) ๒ ผู้ดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้ มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินรวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้ของตน พร้อมทั้งหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติหรือองค์กรตรวจสอบอื่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

(๑) นายกรัฐมนตรี

(๒) รัฐมนตรี

(๒/๑) กรรมการในองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่ใช้อำนาจตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

- (๓) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
- (๔) สมาชิกวุฒิสภา
- (๕) ข้าราชการการเมืองอื่นและผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่น
- (๖) ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นตามที่กฎหมายบัญญัติ
- (๗) เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ

เอกสารที่ต้องยื่นตามวรรคหนึ่ง ต้องประกอบด้วยบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน สำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้ พร้อมทั้งหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ของคู่สมรส ผู้ซึ่งอยู่กินด้วยที่นิตินสขมิภริษ และบุตรซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะของบุคคลตามวรรคหนึ่ง รวมทั้งผู้ซึ่งบุคคลตามวรรคหนึ่งได้มอบหมายให้ครอบครองหรือดูแลทรัพย์สินของตน ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ด้วย ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบของนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี กรรมการในองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่ใช้อำนาจตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา ให้เปิดเผยให้สาธารณชนทราบโดยเร็ว แต่ต้องไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นบัญชีดังกล่าว บัญชีของผู้ดำรงตำแหน่งอื่นจะเปิดเผยได้ต่อเมื่อการเปิดเผยดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาพิพากษาคดีหรือการวินิจฉัยชี้ขาด และได้รับการร้องขอจากศาล หรือผู้มีส่วนได้เสีย หรือคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน หรือตามที่กฎหมายบัญญัติ

ส่วนที่ ๒ การกระทำที่ไม่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ ไม่มีการแก้ไข

“ส่วน ๒

การกระทำที่ไม่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์”

ประเด็นความเห็นหรือข้อเสนอแนะของสภาปฏิรูปแห่งชาติ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ พรรคการเมือง กลุ่มการเมือง ผู้ที่กรรมาธิการเชิญมาให้ความเห็น และประชาชนที่ควรบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ เสนอให้ฝ่ายบริหาร หรืออื่นๆ (ไม่มี)

กรรมาธิการยื่นขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ไม่มี)

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ (ไม่มี)

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมมีมติให้คงไว้ตามร่างที่คณะอนุกรรมาธิการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้นเป็นผู้เสนอ

มาตรา (๓/๒/๒) ๑

มีการแก้ไข

“มาตรา (๓/๒/๒) ๑ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องไม่กระทำการที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม โดยอย่างน้อยต้องไม่ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ไม่กำหนดนโยบายหรือเสนอกฎหมายซึ่งเป็นคุณหรือเป็นโทษต่อเรื่องหรือกิจการที่ตน คู่สมรส บุตร หรือบิดามารดา มีส่วนได้เสียอยู่

(๒) ไม่นำความสัมพันธ์ส่วนตัวที่ตนมีต่อบุคคลอื่น มาประกอบการใช้ดุลพินิจให้เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่บุคคลนั้น

(๓) ไม่ใช้เวลาราชการหรือของหน่วยงาน เงิน ทรัพย์สิน บุคลากร บริการ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือข้อมูลภายในของทางราชการหรือหน่วยงาน ไปเพื่อประโยชน์ส่วนตัวของตนหรือผู้อื่น เว้นแต่ได้รับอนุญาตโดยชอบด้วยกฎหมายหรือกฎ

(๔) ไม่กระทำการใด ดำรงตำแหน่งใด หรือปฏิบัติกรใด ในฐานะส่วนตัว ซึ่งก่อให้เกิดความเคลือบแคลงว่าจะขัดกับประโยชน์ส่วนรวมที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน้าที่ หรือเป็นที่เสื่อมเสียแก่ตำแหน่งหน้าที่

ประเด็นความเห็นหรือข้อเสนอแนะของสภาปฏิรูปแห่งชาติ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ พรรคการเมือง กลุ่มการเมือง ผู้ที่กรรมาธิการเชิญมาให้ความเห็น และประชาชนที่ควรบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ เสนอให้ฝ่ายบริหาร หรืออื่น ๆ

สภาปฏิรูปแห่งชาติ	เล่มที่ ๒	หน้าที่ ๑๐๑	ลำดับที่ ๔
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ	(ไม่มี)		
พรรคการเมือง	(ไม่มี)		
ประชาชน	(ไม่มี)		

ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมาธิการชี้แจงว่า ในส่วนที่ ๒ การกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์นั้น ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมจากการประชุมคณะกรรมาธิการครั้งที่แล้ว โดยให้คงหลักการในเรื่องนี้เช่นเดิม ซึ่งมาตรา (๓/๒/๒) ๑ เป็นบทบัญญัติในเรื่องทั่วไป โดยรวมผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วย เป็นการนำหลักการในเรื่องเกี่ยวกับหมวดความสัมพันธ์ของข้าราชการ นักการเมือง และประชาชนมาบัญญัติไว้ในส่วนที่ ๒ และเมื่อส่วนที่ ๒ นี้ผ่านการพิจารณาอาจมีการแก้ไขเพิ่มเติมในหมวดความสัมพันธ์เพื่อไม่ให้มีความซ้ำซ้อนกับส่วนที่ ๒ นี้

ส่วนมาตรา (๓/๒/๒) ๒, ๓, ๔ และ ๕ เป็นการกำหนดข้อห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง โดยให้ความสำคัญกับฝ่ายบริหารคือ นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าต้องกระทำการที่ต้องไม่ขัดกันแห่งผลประโยชน์ในเรื่องใดบ้าง และให้ ส.ส. และ ส.ว. นำบทบัญญัติที่ใช้แก่นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีมาใช้บังคับด้วย

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมาธิการ

- เรื่องการขัดกันแห่งผลประโยชน์เป็นเรื่องที่ต้องครอบคลุมฝ่ายบริหาร ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วย โดยเสนอให้นำคำว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ” บัญญัติไว้ในส่วนที่ ๒ นี้ทุกมาตรา ซึ่งจะให้ความหมายที่ความครอบคลุมทั้ง ๓ อำนาจ

- มาตรา (๓/๒/๒) ๑ (๑) นั้น มีความหมายครอบคลุมในเรื่องใดบ้าง มีขอบเขตกว้างขวางเพียงใด เช่น มีการออกกฎหมายเพื่อให้ตนเองได้ประโยชน์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งและในขณะที่เดียวกันคนส่วนใหญ่ก็ได้

ประโยชน์จากกฎหมายนี้เช่นกัน ซึ่งเป็นผลทางอ้อมที่ตนเองได้ประโยชน์เช่นนี้ จะต้องอยู่ภายใต้การบังคับของมาตรานี้หรือไม่

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการกล่าวว่ มาตรา (๓/๒/๒) ๑ (๑) เป็นเรื่องที่ต้องมีส่วนได้เสียที่เห็นได้ชัดแจ้ง ซึ่งรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ มาตรา ๑๗๗ จะมีความหมายใกล้เคียงกับมาตรานี้ ถ้าเป็นการปฏิบัติหน้าที่ปกติตามอำนาจหน้าที่อยู่แล้ว ในการพิจารณากฎหมายจะไม่อยู่ในความหมายของมาตรานี้ การมีส่วนได้เสียตามมาตรานี้ต้องเป็นนโยบายหรือหลักการในเรื่องใดเฉพาะมากกว่า

ศาสตราจารย์สุจิต บุญบงการ รองประธานกรรมการ คนที่สาม ปฏิบัติหน้าที่ประธานกรรมการ กล่าวว่ เสนอแก้ไขเพิ่มเติมความ (๓/๒/๒) ๑ (๑) ดังนี้

“ไม่กำหนดนโยบายหรือเสนอกฎหมาย ซึ่งเห็นคุณหรือเห็นโทษต่อเรื่องหรือต่อกิจการที่คน คู่สมรส บุตร หรือบิดามารดา มีส่วนได้เสียอยู่”

กรรมการแสดงความเห็น ดังนี้

- บทบัญญัติในส่วนที่ ๒ การกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์นั้น มีความมุ่งหมายให้มีความครอบคลุมถึงนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ส.ส. และ ส.ว. และให้มีความหมายรวมถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐด้วยว่าต้องไม่กระทำการอย่างไร ในทางที่เป็นคุณหรือเป็นโทษ

- มาตรา (๓/๒/๒) ๑ (๓) ถ้ามีความมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบคนที่มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ควรใช้คำว่า “เพื่อประโยชน์ส่วนตัวของตนหรือครอบครัว” จะมีความใกล้ชิดมากกว่าคำว่า “ผู้อื่น” ซึ่งเป็นคำที่มีความหมายที่กว้าง

- มาตรา (๓/๒/๒) ๑ (๑) จะมีวิธีในการตรวจสอบการทำหน้าที่ของเจ้าหน้าที่รัฐที่เป็นการกำหนดนโยบายอย่างไร

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการกล่าวว่ การไม่กำหนดนโยบายหรือเสนอกฎหมายไม่ว่ากระทำโดยผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ต้องเห็นประจักษ์ว่าก่อให้เกิดคุณหรือโทษ กับผลประโยชน์ที่ตนเองมีส่วนได้เสียอยู่

- มาตรา (๓/๒/๒) ๑ นั้น มีเจตนารมณ์เพื่อต้องการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันเชิงนโยบาย ซึ่งจะมีความหมายที่กว้างและครอบคลุมเรื่องการออกกฎหมายทั้งหมด ดังนั้น เพื่อให้มีความหมายที่ตรงตามเจตนารมณ์จึงเสนอให้เพิ่มเติมดังนี้ “มีส่วนได้เสียอยู่โดยตรง”

- ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น จะมีความหมายรวมถึงบุคคลใดบ้าง ซึ่งบทบัญญัติในมาตรานี้ การกำหนดนโยบายเป็นเรื่องของรัฐบาล และการออกกฎหมายเป็นเรื่องของฝ่ายนิติบัญญัติ แต่เจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น จะมีความหมายที่กว้างและมีความครอบคลุมถึงผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองรวมอยู่ด้วยหรือไม่ เนื่องจากพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ ให้ความหมายไว้อย่างกว้างขวาง

ศาสตราจารย์สุจิต บุญบงการ รองประธานกรรมการคนที่สาม กล่าวว่า ถ้ามีการออกกฎหมายที่เป็นโทษต่อตนเองแล้วเป็นคุณต่อประโยชน์ส่วนรวมนี จะมีผลเป็นอย่างไรและต้องอยู่ภายใต้มาตรา (๓/๒/๒) ๑ (๑) ด้วยหรือไม่

มาตรา (๓/๒/๒) ๑ (๑) เจตนารมณ์เพื่อป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันเชิงนโยบาย เมื่อเป็นผู้มีส่วนได้เสียในเรื่องใดเข้าไปพิจารณาในเรื่องที่มีส่วนได้เสียนั้นทำไมได้ โดยเฉพาะผู้ที่ต้องกำหนดนโยบายหรือออกกฎหมายโดยตรง จึงต้องบัญญัติเป็นคำว่า “เป็นคุณหรือเป็นโทษ” ซึ่งการเสนอกฎหมายนั้นต้องเป็นเรื่องที่จำกัดเฉพาะ ผู้ที่มีอำนาจเสนอกฎหมายเท่านั้น เช่น คณะรัฐมนตรี ส.ส. และ ส.ว. อย่างไรก็ตาม หากคำว่า “เป็นคุณหรือเป็นโทษ” นั้นมีปัญหาในทางปฏิบัติที่ต้องตีความก็สามารถแก้ไขเป็นคำว่า “เกี่ยวกับ” ได้ ซึ่งจะทำให้ไม่มีปัญหาในทางตีความ ส่วนคำว่า “โดยตรง” นั้น จะทำให้มีความหมายที่แคบเฉพาะเป็นเรื่องที่มีส่วนได้เสียโดยตรงเท่านั้น ถ้ามีส่วนได้เสียทางอ้อมจะไม่อยู่ภายใต้บทบัญญัติของมาตรานี้ ดังนั้น จึงควรตัดข้อความดังกล่าวออก

พลเอก เลิศรัตน์ รัตนวานิช ที่ปรึกษากรรมการและโฆษกกรรมการ เสนอแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา (๓/๒/๒) ๑ (๑) ดังนี้

“ไม่กำหนดนโยบายหรือเสนอกฎหมาย หรือกฎซึ่งเอื้อประโยชน์ต่อเป็นคุณหรือเป็นโทษต่อหรือ หรือกิจการที่ตน คู่สมรส บุตร หรือบิดามารดา มีส่วนได้เสียอยู่” จะมีความหมายที่มีความหมายที่ตรงกว่า

- กรรมการได้แสดงความเห็นว่า มาตรานี้จะมีความหมายที่ครอบคลุมในกรณีที่เป็นเจ้าหน้าที่รัฐด้วยและในทางปฏิบัติเมื่อเข้าไปมีส่วนได้เสียในเรื่องใด ในขณะที่เข้าร่วมการพิจารณาจะต้องแสดงออกไว้โดยชัดแจ้งว่า ยกเว้นการตัดสินใจหรือการลงมติในเรื่องนั้น ทั้งในส่วนที่เป็นคุณหรือเป็นโทษต่อตนเอง

ศาสตราจารย์สุจิต บุญบงการ รองประธานกรรมการคนที่สาม กล่าวว่า เสนอให้บันทึกในเจตนารมณ์ให้ชัดว่า มาตรานี้มีความหมายในทางปฏิบัติ คือ ผู้มีส่วนได้เสียในเรื่องที่จะพิจารณาใดจะต้องไม่แสดงความเห็นในเรื่องที่จะพิจารณานั้น

กรรมการแสดงความเห็น ดังนี้

- มาตรา (๓/๒/๒) ๑ (๑) จะมีปัญหาในทางปฏิบัติและอาจนำไปใช้เป็นเครื่องมือเพื่อแสวงหาประโยชน์ได้ คือ ถ้ามีการเอื้อประโยชน์ต่อส่วนตัวด้วยและสังคมส่วนใหญ่ได้ประโยชน์ด้วยเช่นกันนั้นจะทำได้ เพราะจะต้องอยู่ภายใต้บังคับบทบัญญัติในมาตรานี้ จึงเกิดปัญหาในทางปฏิบัติ ซึ่งเจตนารมณ์ที่แท้จริงนั้นต้องการป้องกันการมีผลประโยชน์ทับซ้อนของผู้ที่มีเจตนาที่ไม่บริสุทธิ์ที่ต้องการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวโดยไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมเลย แต่ถ้าหากทำเพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลักแล้ว ผลที่ได้รับจะเป็นการเอื้อประโยชน์ให้เพียงบางส่วนเท่านั้นก็ไม่ควรต้องอยู่ใต้การบังคับใช้ของมาตรานี้

- ในทางปฏิบัติของหน่วยงานโดยทั่วไปในเมื่อพิจารณาในเรื่องใดที่จะมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องกับตนเองแล้วต้องขอถอนตัว หรือให้ผู้พิจารณาแต่ละคนให้คำรับรองว่า เรื่องที่พิจารณานั้นตนเองไม่มีผลประโยชน์ได้เสียด้วยหรือมีผลประโยชน์ทับซ้อนในเรื่องที่พิจารณานั้น

ประธานกรรมการกล่าวว่า พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ได้วางหลักในเรื่องนี้เอาไว้ โดยศาลปกครองได้ใช้ในการพิจารณาเพิกถอนการแปรรูป กฟผ. เนื่องจากมีกรรมการผู้กำกับการแปรรูป กฟผ. เข้าเป็นกรรมการ กฟผ. ด้วย แต่พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ ใช้บังคับเฉพาะคำสั่งทางปกครองไม่รวมถึงนโยบาย กฎหมาย หรือกฎ ด้วย ดังนั้น การบัญญัติในมาตรานี้จึงบัญญัติขึ้นเพื่ออุดช่องว่างในเรื่องนี้

กรรมการแสดงความเห็น ดังนี้

- คำว่า “นโยบาย” มีความครอบคลุมถึงโครงการ กิจกรรม หรือแผนด้วยหรือไม่

ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการกล่าวว่า นโยบาย มีความหมายที่กว้างและครอบคลุมถึงโครงการ กิจกรรมหรือแผนด้วย ซึ่งนโยบายอาจก่อให้เกิดโครงการต่าง ๆ มากมายได้

- การเอื้อประโยชน์จะมีความหมายได้ ๒ แนวทาง คือ เอื้อประโยชน์เป็นการทั่วไปและเอื้อประโยชน์เป็นการเฉพาะ ซึ่งบทบัญญัติในมาตรานี้จะตีความได้ว่าเป็นการห้ามการเอื้อประโยชน์ทั้งหมด

ประธานกรรมการกล่าวว่า เรื่องนี้ในต่างประเทศนั้น เมื่อรัฐมนตรีมีการออกนโยบายที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมแต่ในขณะเดียวกันตัวเองก็ได้ประโยชน์ด้วยและในที่สุดก็ต้องรับผิดชอบโดยการลาออก เพราะเป็นการแอบแฝง เพื่อให้ตนเองได้ประโยชน์จึงต้องมีการออกนโยบายให้ส่วนรวมได้ประโยชน์ด้วย ดังนั้น ในมาตรานี้เพื่อเป็นการป้องกันการแสวงหาผลประโยชน์จึงต้องห้ามทั้งหมดถ้าตนเองเข้าไปมีส่วนได้เสีย

ศาสตราจารย์สุจิต บุญบงการ รองประธานกรรมการ คนที่สาม ปฏิบัติหน้าที่ประธานกรรมการ กล่าวว่า ให้บันทึกในเจตนารมณ์ให้ชัดเจนว่า คำว่า “นโยบาย” มีความหมายครอบคลุมถึงโครงการ กิจกรรม หรือแผนงานด้วย และถ้าเป็นการออกนโยบายหรือเสนอกฎหมายที่เอื้อประโยชน์แล้วจะเข้ามีส่วนร่วมในการพิจารณาในเรื่องนั้นไม่ได้. ไม่ว่าในกรณีใด

ส่วนคำว่า “ตนเอง คู่สมรส บุตร หรือบิดามารดา” มีความหมายที่ชัดเจนอยู่แล้ว และจะมีความหมายที่ตรงกว่าคำว่า “ครอบครัว”

กรรมการแสดงความเห็น ดังนี้

- มาตรา (๓/๒/๒) ๑ (๓) คำว่า “เว้นแต่ได้รับอนุญาตโดยชอบด้วยกฎหมายหรือกฎ” มีความหมายครอบคลุมเพียงใด เพราะจะมีความเชื่อมโยงกับมาตรา (๓/๒/๒) ๑ (๑) ด้วย ซึ่งผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไม่เพียงแต่กำหนดนโยบายหรือเสนอกฎหมายที่เอื้อประโยชน์ต่อตนเองเท่านั้น แต่สามารถใช้อิทธิพลหรือวิธีการอื่นใดเพื่อให้มีการออกกฎหมายเพื่อเอื้อประโยชน์ต่อตนเองได้ด้วย

- มาตรา (๓/๒/๒) ๑ (๓) มีความหมายที่กว้างขวางมาก ซึ่งผู้ปฏิบัติในหน่วยงานต้องดำเนินการทุกเรื่องอย่างตรงไปตรงมา ซึ่งในทางปฏิบัติแล้วนั้นไม่สามารถดำเนินการให้ตรงตามที่กฎหมายบัญญัติได้ และอาจเกิดปัญหาในทางปฏิบัติได้

ศาสตราจารย์สุจิต บุญบงการ รองประธานกรรมการ คนที่สาม กล่าวว่า เรื่องนี้เคยมีตัวอย่างในต่างประเทศที่รัฐมนตรีใช้เครื่องบินของราชการในการเดินทางไปปฏิบัติราชการแล้วยังมีการเดินทางต่อไป

เพื่อทำงานในเรื่องส่วนตัว เมื่อเรื่องถูกเผยแพร่ออกไปรัฐมนตรีต้องแสดงความรับผิดชอบโดยการลาออกจากตำแหน่ง

- กรรมการได้แสดงความเห็นว่า มาตรา (๓/๒/๒) ๑ (๒) คำว่า “ความสัมพันธ์ส่วนตัวที่ตนมีต่อบุคคล” นั้น ในทางปฏิบัติแล้ว การทำงานร่วมกันย่อมก่อให้เกิดความสัมพันธ์ส่วนตัวต่อกันอยู่แล้ว และความสัมพันธ์ส่วนตัวที่ผ่านมาย่อมก่อให้เกิดการทำงานที่ร่วมกันในปัจจุบันด้วย ดังนั้น จะบัญญัติในมาตรานี้อย่างไรให้เห็นว่าความสัมพันธ์ส่วนตัวตามมาตรานี้เป็นความสัมพันธ์ส่วนตัวที่ไม่ชอบธรรมเท่านั้นที่จะเป็นเรื่องต้องห้าม

ประธานกรรมการกล่าวว่า มาตรา (๓/๒/๒) ๑ (๒) คำว่า “ความสัมพันธ์ส่วนตัวที่ตนมีต่อบุคคลอื่น” นั้น หมายถึง ความสัมพันธ์ที่ต้องใช้ดุลพินิจในการดำเนินการในตำแหน่งหน้าที่เป็นความสัมพันธ์ส่วนตัวที่ก่อให้เกิดคุณหรือโทษแก่บุคคลอื่นได้ แต่ถ้ามีความชัดเจนว่าเป็นการใช้ดุลพินิจที่ต้องใช้ความสัมพันธ์ส่วนตัว ๑๐๐% เช่น การตั้งเป็นเลขาส่วนตัว จะไม่อยู่ภายใต้การบังคับตามมาตรานี้

ส่วนประเด็น มาตรา (๓/๒/๒) ๑ (๓) นั้น ในต่างประเทศนั้นจะมีการแยกอย่างชัดเจนว่า เรื่องใดเป็นการใช้ทรัพย์สินหรือสิ่งอื่นใดเพื่อประโยชน์แก่ทางราชการหรือประโยชน์ส่วนตัว แต่ประเทศไทยไม่สามารถแยกออกได้ชัดเจนว่า ใช้ทรัพย์สินราชการเพื่อประโยชน์แก่ทางราชการหรือประโยชน์ส่วนตัว ดังนั้น จึงต้องบัญญัติห้ามให้ชัดเจน เว้นแต่มีกฎหมายหรือกฎหมายอนุญาตให้ทำได้ จึงจะไม่ต้องห้ามตามมาตรานี้

พลเอก เลิศรัตน์ รัตนวานิช ที่ปรึกษากฎหมายและโฆษกกรรมการ เสนอให้มีการแก้ไขมาตรา (๓/๒/๒) ๑ (๒) ดังนี้

“ไม่นำความสัมพันธ์ส่วนตัวที่ตนมีต่อบุคคลอื่น มาประกอบการใช้ดุลพินิจในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่บุคคลนั้น” และในประเด็นเรื่องการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์นั้นเห็นว่า จะมีผลไปถึงการฟ้องเป็นคดีเพื่อให้ถอดถอนให้บุคคลออกจากตำแหน่งได้และอาจมีคดีประเภทนี้เข้าสู่กระบวนการพิจารณาที่มากขึ้นในอนาคต

กรรมการแสดงความเห็น ดังนี้

- มาตรา (๓/๒/๒) ๑ (๓) คำว่า “เพื่อประโยชน์ส่วนตัวของตนหรือผู้อื่น” คำว่า “ผู้อื่น” นั้น จะมีความหมายเพียงใด แต่ถ้าทำเพื่อส่วนรวมจะหมายถึงผู้อื่นด้วยหรือไม่ หรือจะมีความหมายเฉพาะเจาะจงแต่พวกพ้องเท่านั้น

- ปัจจุบัน ส่วนราชการส่วนใหญ่จะนำเวลาราชการหรือทรัพย์สินของทางราชการมาใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตน ดังนั้น บทบัญญัติในมาตรา (๓/๒/๒) ๑ (๓) จึงเป็นบทบัญญัติที่มีความเหมาะสมแล้ว แต่ต้องมีวิธีการเพื่อป้องกันการกลั่นแกล้งต่อกันและก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น ดังนั้น ต้องมีมาตรการที่มารองรับในเรื่องนี้ด้วยและต้องทำให้บทบัญญัติในมาตรานี้มีผลในทางปฏิบัติได้ด้วย

ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการ กล่าวว่า “ประโยชน์ส่วนตัวของตนหรือผู้อื่น” นั้น ต้องตีความในภาพรวมว่าต้องไม่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม

- กรรมการได้แสดงความเห็นว่า กรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือเคยดำรงตำแหน่ง นำข้อมูลภายในของทางราชการหรือหน่วยงานไปเพื่อประโยชน์ส่วนตัวของตนหรือผู้อื่นหลังจากที่ตนเองพ้นจากตำแหน่งไปแล้วไปแล้วนั้น จะอยู่ภายใต้บังคับของมาตรานี้ด้วยหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า มาตรานี้มีผลบังคับเฉพาะผู้ที่ดำรงตำแหน่งอยู่ แต่ถ้าพ้นจากการดำรงตำแหน่งไปแล้วจะผิดกฎหมายทั่วไปอยู่แล้ว เพราะตนเองไม่มีอำนาจในการใช้อำนาจแล้ว จึงไม่จำเป็นต้องบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญอีกและการทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวมนั้น ไม่ผิดตามมาตรา

- กรรมการเสนอให้เพิ่มความเข้มงวดเป็นมาตรา (๓/๒/๒) ๑ วรรคสอง ดังนี้ “การขัดกันแห่งผลประโยชน์นั้นเป็นการกระทำที่ขัดต่อจริยธรรมและอาจมีผลให้ไม่สามารถดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้หากมีกฎหมายบัญญัติไว้”

ประธานกรรมการได้ชี้แจงว่าเมื่อการกระทำขัดรัฐธรรมนูญแล้วไม่ควรลดให้เป็นการขัดจริยธรรม

- กรรมการได้ชี้แจงเพิ่มเติมว่าหลักเกณฑ์ในการถอดถอนต้องมีความร้ายแรง หากไม่ร้ายแรงไม่เพียงพอแห่งการถอดถอน ทั้งนี้ ในการถอดถอนต้องเป็นที่ประจักษ์ชัดแจ้งแล้วจึงยื่นถอดถอนว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำที่จงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติให้แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา (๓/๒/๒) ๑ ที่คณะอนุกรรมการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้นเป็นผู้เสนอ เป็นดังนี้

“มาตรา (๓/๒/๒) ๑ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องไม่กระทำการที่เป็น การขัดกันแห่งผลประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์ส่วนรวม โดยอย่างน้อยต้องไม่ดำเนินการดังต่อไปนี้

(๑) ไม่กำหนดนโยบายหรือเสนอกฎหมาย เป็นคุณหรือเป็นโทษต่อตัวเองหรือญาติซึ่งเอื้อประโยชน์ต่อกิจการที่ตน คู่สมรส บุตร หรือบิดามารดา มีส่วนได้เสียอยู่

(๒) ไม่นำความสัมพันธ์ส่วนตัวที่ตนมีต่อบุคคลอื่น มาประกอบการ ใช้ดุลพินิจในการปฏิบัติหน้าที่ ให้เป็นคุณหรือเป็นโทษแก่บุคคลนั้น

(๓) ไม่ใช้เวลาราชการหรือของหน่วยงาน เงิน ทรัพย์สิน บุคลากร บริการ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือข้อมูลภายในของทางราชการหรือหน่วยงาน ไปเพื่อประโยชน์ส่วนตัวของตนหรือผู้อื่น เว้นแต่ได้รับอนุญาตโดยชอบด้วยกฎหมายหรือกฎ

(๔) ไม่กระทำการใด ดำรงตำแหน่งใด หรือปฏิบัติการใด ในฐานะส่วนตัว ซึ่งก่อให้เกิดความเคลือบแคลงว่าจะขัดกับประโยชน์ส่วนรวมที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน้าที่ หรือเป็นที่เสื่อมเสียแก่ตำแหน่งหน้าที่

มาตรา (๓/๒/๒) ๒

มีการแก้ไข

“มาตรา (๓/๒/๒) ๒ นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีต้อง

(๑) ไม่ดำรงตำแหน่งใดในห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือองค์การที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือเป็นลูกจ้างของบุคคลใด

(๒) ไม่ดำรงตำแหน่งหรือหน้าที่ใดในหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือตำแหน่งสมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น หรือข้าราชการส่วนท้องถิ่น

(๓) ไม่รับหรือแทรกแซงหรือก้าวก่ายการเข้ารับสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ อันมีลักษณะเป็นการผูกขาดตัดตอน หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญา ในลักษณะดังกล่าว ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

(๔) ไม่รับเงินหรือประโยชน์ใด ๆ จากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เป็นพิเศษ นอกเหนือไปจากที่หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ปฏิบัติต่อบุคคลอื่น ๆ ในธุรกิจการงานตามปกติ

(๕) ไม่กระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา (๑/๒/๒) ๒๐ วรรคหก

บทบัญญัติมาตรานี้มิให้ใช้บังคับในกรณีที่นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีรับเบี้ยหวัด บำเหน็จ บำนาญ เงินปีพระบรมวงศานุวงศ์ หรือเงินอื่นใดในลักษณะเดียวกัน และมีให้ใช้บังคับในกรณีที่นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีรับหรือดำรงตำแหน่งกรรมการของรัฐสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือวุฒิสภา หรือกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งในการบริหารราชการแผ่นดิน หรือเป็นการดำรงตำแหน่งหรือดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

ให้นำความใน (๓) (๔) และ (๕) มาใช้บังคับกับคู่สมรสและบุตรของนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี และบุคคลอื่นซึ่งมิใช่คู่สมรสและบุตรของนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีนั้น ที่ดำเนินการในลักษณะผู้ถูกใช้ ผู้ร่วมดำเนินการ หรือผู้ได้รับมอบหมายจากนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีให้กระทำการตามมาตรานี้ด้วย”

ประเด็นความเห็นหรือข้อเสนอแนะของสภาปฏิรูปแห่งชาติ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ พรรคการเมือง กลุ่มการเมือง ผู้ที่กรรมาธิการเชิญมาให้ความเห็น และประชาชนที่ควรบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ เสนอให้ฝ่ายบริหาร หรืออื่น ๆ

สภาปฏิรูปแห่งชาติ	เล่มที่ ๒	หน้าที่ ๑๐๑	ลำดับที่ ๔
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ	(ไม่มี)		
พรรคการเมือง	(ไม่มี)		
ประชาชน	(ไม่มี)		

กรรมาธิการยื่นขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ไม่มี)

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ

ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมาธิการได้ชี้แจงว่าร่างมาตรานี้มีหลักการจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ แต่กลับหลักการเขียนใหม่ โดยมาตรา ๒๖๕ เป็นการห้ามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา แต่ร่างที่เขียนใหม่ห้ามฝ่ายบริหารเป็นหลัก เพราะฝ่ายบริหารใช้อำนาจในการบริหาร ทั้งนี้ในส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภาให้นำมาใช้โดยอนุโลม ส่วนความใน (๑) มาจากมาตรา ๒๖๗ ความใน (๒) มาจากมาตรา ๒๖๕ (๑) ความใน (๓) มาจาก

มาตรา ๒๖๕ (๒) ความใน (๔) มาจากมาตรา ๒๖๕ (๓) ความใน (๕) มาจากมาตรา ๒๖๕ (๔) ความในวรรคสองมาจากมาตรา ๒๖๕ วรรคสอง และความในวรรคสามมาจากมาตรา ๒๖๕ วรรคสาม

กรรมวิธีการได้แสดงความเห็นในประเด็นดังต่อไปนี้

- เสนอแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสาม ดังนี้ “ให้นำความใน (๓) (๔) และ (๕) มาใช้บังคับกับคู่สมรสและบุตรซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะของนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี และบุคคลอื่นซึ่งมิใช่คู่สมรสและบุตรของนายหรือรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีนั้น ที่ดำเนินการในลักษณะผู้ถูกใช้ ผู้ร่วมดำเนินการ หรือผู้ได้รับมอบหมายจากนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีให้กระทำการตามมาตรานี้ด้วย” เพื่อให้สอดคล้อง (consistent) กับการพิจารณาที่ผ่านมา

- บุตรซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะเป็นเรื่องการแจ้งบัญชีทรัพย์สิน แต่ในส่วนของร่างมาตรา (๓/๒/๒) ๒ วรรคสาม นี้ มาจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ วรรคสาม การใช้คำว่า บุตร สามารถตีความได้ว่าถึงบรรลุนิติภาวะแล้วก็ยังต้องห้ามที่จะไปกระทำการตาม (๓) (๔) และ (๕) หากเติมความว่า ซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะ จะทำให้ความหมายแคบลง

- มีการสอบถามถึงกรณีการที่บุตรไปเป็นคู่สัญญาแล้วบิดาหรือมารดาได้ดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีแล้วต้องคืนสัญญาหรือไม่

ประธานคณะกรรมการการได้ชี้แจงต่อประเด็นดังกล่าวว่า ใน (๓) ไม่รับหรือแทรกแซงการเข้ารับหรือเข้าเป็นคู่สัญญาตีความได้ว่าถ้ามีสัญญาอยู่แล้วไม่ต้องห้ามตามมาตรา นี้ และศาลรัฐธรรมนูญเคยพิจารณาวินิจฉัยว่าการคงถือไว้ซึ่งสัญญาหรือสัมปทานไม่ต้องห้าม

- เสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่ง ดังนี้ “มาตรา (๓/๒/๒) ๒ **นายหรือรัฐมนตรีและรัฐมนตรีผู้ดำรงตำแหน่งการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐต้อง**” เนื่องจากการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐต้องมีทั้งการตรวจสอบอำนาจบริหาร นิติบัญญัติ และตุลาการ แต่ที่กำหนดไว้ในร่างมาตรา (๓/๒/๒) ๒ มีเฉพาะอำนาจรัฐบริหารและนิติบัญญัติ จึงควรเขียนให้ครอบคลุมอำนาจตุลาการโดยเพิ่มเจ้าหน้าที่รัฐเพื่อให้ครอบคลุม

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการการมีมติให้แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา (๓/๒/๒) ๒ ที่คณะอนุกรรมการร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้นเป็นผู้เสนอ เป็นดังนี้

“มาตรา (๓/๒/๒) ๒ นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีต้อง

(๑) ไม่ดำรงตำแหน่งใดในห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือองค์การที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือเป็นลูกจ้างของบุคคลใด

(๒) ไม่ดำรงตำแหน่งหรือหน้าที่ใดในหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือตำแหน่งสมาชิกสภาท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น หรือข้าราชการส่วนท้องถิ่น

(๓) ไม่รับหรือแทรกแซงหรือก้าวก่ายการเข้ารับสัมปทานจากรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือเข้าเป็นคู่สัญญากับรัฐ หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ อันมีลักษณะเป็น

การผูกขาดตัดตอน หรือเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่รับสัมปทานหรือเข้าเป็นคู่สัญญา ในลักษณะดังกล่าว ทั้งนี้ ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม

(๔) ไม่รับเงินหรือประโยชน์ใด ๆ จากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ เป็นพิเศษ นอกเหนือไปจากที่หน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ปฏิบัติต่อบุคคลอื่น ๆ ในธุรกิจการงาน ตามปกติ

(๕) ไม่กระทำการอันเป็นการต้องห้ามตามมาตรา (๑/๒/๒) ๒๐ วรรคหกเจ็ด

บทบัญญัติมาตรานี้มิให้ใช้บังคับในกรณีที่นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีรับเบี้ยหวัด บำเหน็จ บำนาญ เงินปีพระบรมวงศานุวงศ์ หรือเงินอื่นใดในลักษณะเดียวกัน และมีให้ใช้บังคับในกรณีที่นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีรับหรือดำรงตำแหน่งกรรมการของรัฐสภา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือวุฒิสภา หรือกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งในการบริหารราชการแผ่นดิน หรือเป็นการดำรงตำแหน่งหรือดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ให้นำความใน (๓) (๔) และ (๕) มาใช้บังคับกับคู่สมรสและบุตรของนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี และบุคคลอื่นซึ่งมิใช่คู่สมรสและบุตรของนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีนั้น ที่ดำเนินการในลักษณะผู้ถูกใช้ ผู้ร่วมดำเนินการ หรือผู้ได้รับมอบหมายจากนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีให้กระทำการตามมาตรานี้ด้วย”

มาตรา (๓/๒/๒) ๓

ไม่มีการแก้ไข

“มาตรา (๓/๒/๒) ๓ นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีต้องไม่เป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท หรือไม่คงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วนหรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทต่อไป ทั้งนี้ ตามจำนวนที่กฎหมายบัญญัติ ในกรณีที่นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีผู้ใดประสงค์จะได้รับประโยชน์จากกรณีดังกล่าวต่อไป ให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีผู้นั้นแจ้งให้ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแต่งตั้ง และให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีผู้นั้นโอนหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทดังกล่าวให้นิติบุคคลซึ่งจัดการทรัพย์สินเพื่อประโยชน์ของผู้อื่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีจะกระทำการใดอันมีลักษณะเป็นการเข้าไปบริหารหรือจัดการใด ๆ เกี่ยวกับหุ้นหรือกิจการของห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทตามวรรคหนึ่ง มิได้

บทบัญญัติมาตรานี้ให้นำมาใช้บังคับกับคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีด้วย และให้นำบทบัญญัติมาตรา (๓/๒/๑) ๒ วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

ประเด็นความเห็นหรือข้อเสนอแนะของสภาปฏิรูปแห่งชาติ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ พรรคการเมือง กลุ่มการเมือง ผู้ที่กรรมการเชิญมาให้ความเห็น และประชาชนที่ควรบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ เสนอให้ฝ่ายบริหาร หรืออื่น ๆ

สภาปฏิรูปแห่งชาติ	เล่มที่ ๒	หน้าที่ ๑๐๑	ลำดับที่ ๔
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ	(ไม่มี)		
พรรคการเมือง	(ไม่มี)		

ประชาชน

(ไม่มี)

กรรมาธิการยื่นขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ไม่มี)

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการได้ชี้แจงว่าร่างมาตรานี้ได้นำความมาจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๙

ประธานกรรมการได้ชี้แจงเพิ่มเติมว่า ความว่า “ไม่คงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วน” หมายความว่าหากนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีมีหุ้นอยู่ก่อนต้อง blind trust กล่าวคือนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีจะบริหารเองไม่ได้ ทั้งนี้ ศาลรัฐธรรมนูญเคยพิจารณาวินิจฉัยว่า ห้ามถือหุ้นแต่ไม่รวมถึงการคงถือไว้ซึ่งมีอยู่แต่เดิมก่อนดำรงตำแหน่ง

กรรมาธิการได้แสดงความเห็นในประเด็นดังต่อไปนี้

- ควรพิจารณาคำว่า บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ในการแสดงบัญชีทรัพย์สินอาจไม่สามารถนำมาใช้กับทุกมาตราได้

กรรมาธิการได้ชี้แจงว่าคำดังกล่าวมาจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๙ ใช้คำว่า บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ซึ่งแตกต่างจาก มาตรา (๓/๒/๒) ๒ ที่มีหลักการจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ ที่กำหนดให้ใช้คำว่า บุตร

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติให้คงไว้ตามร่างที่คณะอนุกรรมการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้นเป็นผู้เสนอ

มาตรา (๓/๒/๒) ๔

มีการแก้ไข

“มาตรา (๓/๒/๒) ๔ นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีต้องไม่ใช่สถานะหรือตำแหน่งทางการเมืองเข้าไป ก้าวกายหรือแทรกแซงเพื่อประโยชน์ของตนเอง ของผู้อื่น หรือของพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมือง ไม่ว่าจะโดยตรงหรือทางอ้อม ในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) การปฏิบัติราชการหรือการดำเนินงานในหน้าที่ประจำของข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ

(๒) การบรรจุ แต่งตั้ง โยกย้าย โอน เลื่อนตำแหน่ง และเลื่อนเงินเดือนของข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ

(๓) การให้ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐพ้นจากตำแหน่ง

ทั้งนี้ เว้นแต่เป็นการกระทำตามอำนาจหน้าที่ในการบริหารราชการแผ่นดินตามนโยบายที่ได้แถลงต่อรัฐสภา หรือตามที่กฎหมายบัญญัติ และต้องป้องกันหรือกักกวดแลไม่ให้คู่สมรสและบุตรของตน รวมทั้งบุคคลใดในพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองที่ตนเองสังกัดอยู่ กระทำการดังกล่าวด้วย”

ประเด็นความเห็นหรือข้อเสนอแนะของสภาปฏิรูปแห่งชาติ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ พรรคการเมือง กลุ่มการเมือง ผู้ที่กรรมาธิการเชิญมาให้ความเห็น และประชาชนที่ควรบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ เสนอให้ฝ่ายบริหาร หรืออื่น ๆ

สภาปฏิรูปแห่งชาติ เล่มที่ ๒ หน้าที่ ๑๐๑ ลำดับที่ ๔

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ (ไม่มี)

พรรคการเมือง (ไม่มี)

ประชาชน (ไม่มี)

กรรมาธิการยื่นขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ไม่มี)

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ

ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมาธิการได้ชี้แจงว่า ความในวรรคแรกของร่างมาตรา ๒๖๖ ส่วนความในวรรคสองมาจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๖ ส่วนความในวรรคสองมาจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๘ แต่ทั้งนี้ได้เพิ่มความ “และความตอนท้าย และต้องป้องกันหรือก้ำกับล้มไม่ให้คู่สมรสและบุตรของตน รวมทั้งบุคคลใดในพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองที่ตนเองสังกัดอยู่ กระทำการดังกล่าวด้วย” ขึ้นใหม่ เพื่อให้ฝ่ายการเมืองได้ป้องกันในเรื่องดังกล่าวด้วย

กรรมาธิการได้แสดงความเห็นในประเด็นดังต่อไปนี้

- ในประเทศอังกฤษฝ่ายการเมืองไม่สามารถแต่งตั้งข้าราชการได้ แต่จะมี nomination board ที่ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้แต่งตั้ง โดยหากจะแต่งตั้งให้ผู้ใดดำรงตำแหน่งต้องตั้งกรรมการขึ้นมาคัดสรรแล้วให้ nomination board เป็นคนแต่งตั้ง โดยเรียกคณะกรรมการสรรหานั้นว่า civil service commission โดยมีหน้าที่ตั้งปลัดกระทรวง (permanent under secretary) แล้วปลัดกระทรวงไปบังคับบัญชาข้าราชการทั้งหมด ฝ่ายการเมืองมีหน้าที่ให้นโยบาย แต่หากฝ่ายประจำเห็นว่านโยบายที่ฝ่ายการเมืองนั้นออกนอกกรอบของกฎหมายฝ่ายประจำจะแจ้งไปยังเลขานุการคณะรัฐมนตรีที่เป็นข้าราชการประจำเพื่อนำความไปแจ้งต่อรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรี ทั้งนี้จะทำให้ฝ่ายการเมืองไม่สามารถแทรกแซง โยกย้ายใครไม่ได้ และหากมีการยุบสภานายกรัฐมนตรีไม่มีอำนาจใด ๆ ผู้บริหาร คือ ปลัดกระทรวง (permanent under secretary) ทำเฉพาะงานประจำจนกว่าจะมีการเลือกตั้งรัฐบาลใหม่ซึ่งเห็นว่าน่าจะนำไปพิจารณาในส่วนของความสัมพันธ์ของข้าราชการ นักการเมือง และประชาชน

Constitutional Reform and Governance Act 2010 มีลักษณะคล้ายรัฐธรรมนูญของประเทศไทยระบุว่า civil service บรรดาข้าราชการหมายถึงอะไร แล้วตั้ง civil service commission โดยกำหนดคุณสมบัติของ civil service commission และลักษณะของการบริหารจัดการทั้งหมด civil service commission ไม่ได้ขึ้นกับรัฐบาลและไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของราชการ มีลักษณะคล้ายองค์กรอิสระมีหน้าที่พิจารณาในการแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการระดับสูง พิจารณาประเด็นข้อร้องเรียนของข้าราชการในเรื่องเกี่ยวกับการทำงานของคณะรัฐมนตรี และกำหนดคุณสมบัติขั้นต่ำในตำแหน่งต่าง ๆ รวมทั้งตำแหน่งที่

จะไปทำงานในต่างประเทศด้วย เพื่อให้เป็นบรรทัดฐานและเปิดโอกาสให้คนที่เข้ามาดำรงตำแหน่งได้รับการจัดสรรโดยวิธีการแข่งขันที่เหมาะสม เป็นการตัดตอนจากคณะรัฐมนตรี

- ความในมาตรานี้นำมาจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยไม่ห้ามกรณีที่นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภานำความเดือดร้อนของประชาชนมาแจ้งให้หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องทราบเพื่อดำเนินการ แต่ห้ามกำหนดวิธีดำเนินการหรืองบประมาณแก่หน่วยราชการเป็นการเฉพาะ โดยเห็นควรให้บันทึกในเจตนากรณี

- ในความเป็นจริงคณะรัฐมนตรีไม่ได้แทรกแซงโดยตรง แต่แทรกแซงผ่านการตั้งคณะกรรมการรัฐวิสาหกิจ และกรรมการหน่วยงานต่าง ๆ ร่างในมาตรานี้อาจไม่ครอบคลุมเนื้อหาในเรื่องดังกล่าว

ประธานกรรมการได้ชี้แจงว่ากรรมการมี ๒ ประเภท หนึ่งคือกรรมการที่คณะรัฐมนตรีตั้งโดยมีบทยกเว้นตามที่กฎหมายบัญญัติ กล่าวคือคณะรัฐมนตรีสามารถตั้งกรรมการได้ตามที่กฎหมายบัญญัติไม่มีความผิด เช่น ธนาคารแห่งประเทศไทย การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย แต่กรรมการอีกประเภทหนึ่งไม่มีกฎหมายบัญญัติให้นายกรัฐมนตรีหรือคณะรัฐมนตรีเป็นผู้แต่งตั้งแต่ในความเป็นจริงนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีมีส่วนเข้าไปแต่งตั้ง เช่น บมจ.ธนาคารกรุงไทย และบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ต้องพิจารณาว่าจะให้รวมกรรมการในมาตรานี้ด้วยหรือไม่

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการเสนอให้เพิ่มความเป็น (๔) ดังนี้ “(๔) การแต่งตั้งและการให้กรรมการรัฐวิสาหกิจ หรือองค์การมหาชน หรือหน่วยงานอื่นของรัฐพ้นจากตำแหน่ง”

กรรมการแสดงความเห็นว่าสิ่งที่ต้องนำมาพิจารณาคือในการบริหารหากรัฐมนตรีต้องการปฏิรูปกลไกในด้านที่เป็นปัญหาโดยมากจะทำการปฏิรูปผ่านการตั้งคณะกรรมการ จึงต้องพิจารณาผลได้ผลเสียในกรณีนี้ด้วย ได้มีการชี้แจงต่อประเด็นดังกล่าวหากเป็นการปฏิรูปที่เป็นไปเพื่อประโยชน์แห่งประเทศชาติตามที่กฎหมายบัญญัติสามารถกระทำได้

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติให้แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา (๓/๒/๒) ๔ ที่คณะอนุกรรมการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้นเป็นผู้เสนอ เป็นดังนี้

“มาตรา (๓/๒/๒) ๔ นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีต้องไม่ใช่สถานะหรือตำแหน่งทางการเมืองเข้าไปก้าวกายหรือแทรกแซงเพื่อประโยชน์ของตนเอง ของผู้อื่น หรือของพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมือง ไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) การปฏิบัติราชการหรือการดำเนินงานในหน้าที่ประจำของข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ

(๒) การบรรจุ แต่งตั้ง โยกย้าย โอน เลื่อนตำแหน่ง และเลื่อนเงินเดือนของข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ

(๓) การให้ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐพ้นจากตำแหน่ง

(๔) การแต่งตั้งและการให้กรรมการรัฐวิสาหกิจ หรือองค์การมหาชน หรือหน่วยงานอื่นของรัฐพ้นจากตำแหน่ง

ทั้งนี้ เว้นแต่เป็นการกระทำตามอำนาจหน้าที่ในการบริหารราชการแผ่นดินตามนโยบายที่ได้แถลงต่อรัฐสภา หรือตามที่กฎหมายบัญญัติ และต้องป้องกันหรือกำกัับดูแลไม่ให้คู่สมรสและบุตรของตน รวมทั้งบุคคลใดในพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมืองที่ตนเองสังกัดอยู่ กระทำการดังกล่าวด้วย”

มาตรา (๓/๒/๒) ๕

ไม่มีการแก้ไข

“มาตรา (๓/๒/๒) ๕ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาต้องไม่กระทำการตามมาตรา (๓/๒/๒) ๒ และมาตรา (๓/๒/๒) ๔

บทบัญญัติมาตรานี้มิให้ใช้บังคับในกรณีที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งกรรมการของรัฐบาล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือวุฒิสภา หรือกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งในราชการของฝ่ายนิติบัญญัติ”

ประเด็นความเห็นหรือข้อเสนอแนะของสภาปฏิรูปแห่งชาติ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ พรรคการเมือง กลุ่มการเมือง ผู้ที่กรรมการเชิญมาให้ความเห็น และประชาชนที่ควรบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ เสนอให้ฝ่ายบริหาร หรืออื่น ๆ

สภาปฏิรูปแห่งชาติ เล่มที่ ๒ หน้าที่ ๑๐๑ ลำดับที่ ๔

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ (ไม่มี)

พรรคการเมือง (ไม่มี)

ประชาชน เล่มที่ ๕ หน้าที่ ๔๙ ลำดับที่ ๑๓ (๖)

กรรมการยื่นขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ไม่มี)

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ

ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการได้ชี้แจงว่า ความในวรรคแรกของร่างมาตรานี้มาจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๕ กับมาตรา ๒๖๖ เดิม ส่วนความในวรรคสองมาจากมาตรา ๒๖๕ วรรคสอง โดยได้แก้ไขในส่วนท้ายของมาตราโดยเปลี่ยนจากคำว่า “หรือกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งในการบริหารราชการแผ่นดิน” เป็น “หรือกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งในราชการของฝ่ายนิติบัญญัติ” เพื่อยกเว้นเฉพาะราชการของฝ่ายนิติบัญญัติเท่านั้นไม่รวมการบริหารราชการแผ่นดิน

ประธานกรรมการได้ชี้แจงว่ามาตรา (๓/๒/๒) ๒ และมาตรา (๓/๒/๒) ๔ เป็นเรื่องของนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรี แต่มาตรานี้เป็นเรื่องของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภามาอนุโลมใช้บังคับ แต่ไม่อนุโลมบังคับใช้มาตรา (๓/๒/๒) ๓ เรื่องการถือหุ้นหมายความว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาสมากรถือหุ้นต่อไปได้โดยไม่ต้องโอนให้ blind trust แต่การถือหุ้นจะทำได้แค่ไหนเพียงไรต้องดูมาตราที่เกี่ยวข้อง เช่น หุ้นของสื่อมวลชนจะถือไม่ได้ เป็นต้น

กรรมการแสดงความเห็น ดังนี้

- นิติบุคคลซึ่งจัดการทรัพย์สินเพื่อผลประโยชน์ของผู้อื่น (blind trust) มีการทำงานอย่างไร และมีในประเทศไทยหรือไม่

ประธานกรรมการได้ชี้แจงต่อประเด็นดังกล่าวว่า ในประเทศไทยมีนิติบุคคลซึ่งจัดการทรัพย์สินเพื่อผลประโยชน์ของผู้อื่น (blind trust) แล้วตามพระราชบัญญัติการจัดการหุ้นส่วนและหุ้นของรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๓ ทั้งนี้ trust สามารถตั้งได้โดยกฎหมายแต่ต้องไม่ตั้งโดยพินัยกรรมหรือนิติกรรมเพราะจะขัดกับประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ทั้งนี้ คำว่ากรรมการที่ได้รับแต่งตั้งในราชการฝ่ายนิติบัญญัติเป็นไปตามหลักการแบ่งแยกอำนาจกล่าวคือตั้งเป็นกรรมการในการบริหารราชการแผ่นดินไม่ได้ แต่ถ้าตั้งเป็นกรรมการในราชการของฝ่ายนิติบัญญัติสามารถกระทำได้ เป็นการเขียนให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

- ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามมาตรา (๓/๒/๒) ๑ นั้นหมายรวมถึงฝ่ายตุลาการ เช่น ประธานศาลฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ หรือไม่ และจะอย่างไรให้มีความหมายครอบคลุมถึงฝ่ายตุลาการให้ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินรวมทั้งสามารถถูกถอดถอนได้เหมือนฝ่ายบริหารกับฝ่ายนิติบัญญัติ

ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการได้ชี้แจงต่อประเด็นดังกล่าวว่า คำว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐ หมายรวมถึงข้าราชการพลเรือน ตุลาการ ประธานศาลฎีกา ผู้พิพากษา ตุลาการ เพราะเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐทั้งหมด

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติให้คงไว้ตามร่างที่คณะอนุกรรมการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้นเป็นผู้เสนอ

ส่วนที่ ๓

ไม่มีการแก้ไข

การถอดถอนจากตำแหน่งและการตัดสิทธิทางการเมืองหรือสิทธิในการดำรงตำแหน่ง

“ส่วนที่ ๓

การถอดถอนจากตำแหน่งและการตัดสิทธิทางการเมืองหรือสิทธิในการดำรงตำแหน่ง”

ประเด็นความเห็นหรือข้อเสนอแนะของสภาปฏิรูปแห่งชาติ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ พรรคการเมือง กลุ่มการเมือง ผู้ที่กรรมการเชิญมาให้ความเห็น และประชาชนที่ควรบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ เสนอให้ฝ่ายบริหาร หรืออื่น ๆ

สภาปฏิรูปแห่งชาติ เล่มที่ ๒ หน้าที่ ๑๐๑ ลำดับที่ ๔

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ (ไม่มี)

พรรคการเมือง (ไม่มี)

ประชาชน เล่มที่ ๕ หน้าที่ ๔๙ ลำดับที่ ๑๓ (๖)

กรรมการยื่นขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ไม่มี)

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ

ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการได้ชี้แจงว่า ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้บัญญัติเป็นส่วนที่ ๓ การถอดถอนจากตำแหน่ง แต่ร่างในส่วนนี้มีการเพิ่มเรื่อง การตัดสิทธิทางการเมือง รวมทั้งสิทธิในการดำรงตำแหน่งอื่น จึงเปลี่ยนชื่อส่วนเป็นส่วนที่ ๓ การถอดถอนจากตำแหน่งและการตัดสิทธิทางการเมืองหรือสิทธิในการดำรงตำแหน่ง เพราะเนื้อหาในบทบัญญัติทั้งสามมาตรารวมสามเรื่องไว้ด้วยกันเพื่อ

ไม่ให้เกิดความคลาดเคลื่อนหรือเข้าใจผิดว่าเนื้อหาส่วนนี้ประกอบด้วยเรื่องใดบ้างจึงปรับแก้ไขชื่อส่วนให้ชัดเจนและครอบคลุมเนื้อหาในส่วนนี้ นอกจากนี้ ในส่วนที่ ๓ จะมีตำแหน่งต่างๆที่เพิ่มมากขึ้น โดยในมาตรา ๑ จะระบุตำแหน่งว่าใครบ้างที่อยู่ในกระบวนการที่จะต้องถูกถอดถอนซึ่งรวมถึงบุคลากรหรือกรรมการที่อยู่ในองค์กรอิสระและองค์กรอื่นที่บัญญัติไว้ในวรรคสอง นอกจากนี้ ยังมีการเพิ่ม (๓) ซึ่งเป็นหลักการใหม่ตามที่คณะอนุกรรมการพิจารณากรอบการจัดทำรัฐธรรมนูญ คณะที่ ๘ เสนอ โดยกำหนดให้ในกรณีที่บุคคลดังกล่าวได้ลาออกจากการดำรงตำแหน่งนั้นภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่มีการร้องขอให้การพิจารณาและไต่สวนการถอดถอนเป็นอันยุติ ในส่วนของมาตรา (มาตรา (๓/๒/๓) ๒ และมาตรา (๓/๒/๓) ๓ เป็นสาระสำคัญที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ส่วนอื่นที่ไม่ได้นำมาใช้ไว้ในส่วนที่ ๓ เนื่องจากพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นเรื่องของรายละเอียดจึงควรจะนำไปบัญญัติไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายลำดับรอง

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติให้คงไว้ตามร่างที่คณะอนุกรรมการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้นเป็นผู้เสนอ

มาตรา (๓/๒/๓) ๑

มีการแก้ไข

“มาตรา (๓/๒/๓) ๑ ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ประธานศาลฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุด หรืออัยการสูงสุด ผู้ใดมีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ ส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ส่อว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง หรือถูกพลเมืองผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อร้องขอตามมาตรา (๑/๒/๔) ๓ รัฐสภาอาจพิจารณามีมติด้วยคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกรัฐสภาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) ให้ถอดถอนออกจากตำแหน่ง และให้ตัดสิทธิผู้นั้นในการดำรงตำแหน่งใดทางการเมืองหรือในการรับราชการหรือดำรงตำแหน่งอื่นเป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่รัฐสภามีมติ

(๒) ในกรณีที่ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งไปแล้ว รัฐสภาอาจมีมติให้ตัดสิทธิผู้นั้นในการดำรงตำแหน่งใดทางการเมืองหรือในการรับราชการหรือดำรงตำแหน่งอื่นเป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่รัฐสภามีมติ

(๓) ในกรณีที่บุคคลดังกล่าวได้ลาออกจากการดำรงตำแหน่งนั้นภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่มีการร้องขอให้การพิจารณาและไต่สวนการถอดถอนเป็นอันยุติ

บทบัญญัติวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับกับผู้ดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้ด้วย คือ

(๑) ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ กรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน และกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

(๒) ผู้พิพากษาหรือตุลาการ พนักงานอัยการ หรือผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ให้ผู้ซึ่งถูกถอดถอนออกจากตำแหน่งตามวรรคหนึ่ง พ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่รัฐสภามีมติให้ถอดถอน

มติของรัฐสภาตามมาตรานี้ให้เป็นที่สุด และจะมีการร้องขอให้ถอดถอนบุคคลดังกล่าวโดยอาศัยเหตุเดียวกันอีกมิได้ แต่ไม่กระทบกระเทือนการพิจารณาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง”

ประเด็นความเห็นหรือข้อเสนอแนะของสภาปฏิรูปแห่งชาติ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ พรรคการเมือง กลุ่มการเมือง ผู้ที่กระทำการเชิญมาให้ความเห็น และประชาชนที่ควรบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ เสนอให้ฝ่ายบริหาร หรืออื่น ๆ

สภาปฏิรูปแห่งชาติ (ไม่มี)

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ (ไม่มี)

พรรคการเมือง (ไม่มี)

ประชาชน (ไม่มี)

กรรมาธิการยื่นขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

นางถวิลวดี บุรีกุล กรรมาธิการ ได้ขอแก้ไขวรรคแรก เป็นดังนี้

“(๒) ในกรณีที่ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งไปแล้ว ให้รัฐสภาฯ ~~มีมติให้ตัดสิทธิผู้นั้น~~ ในการดำรงตำแหน่งใดทางการเมือง หรือในตำแหน่งราชการหรือตำแหน่งอื่นเป็นเวสทหั่วปีนับแต่วันที่รัฐสภาฯ มีมติ”

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมาธิการ

ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมาธิการได้ชี้แจงว่ามาตรานี้มีหลักการจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ แต่มีการปรับใน ๓ ประเด็น ประเด็นที่หนึ่งองค์กรที่มีอำนาจถอดถอนคือรัฐสภาไม่ใช่วุฒิสภา ประเด็นที่สองคะแนนเสียงที่จะถอดถอนต้องเกินกึ่งหนึ่งจากเดิมที่กำหนดไว้สามในห้า ประเด็นที่สามมีการกำหนดชัดเจนกรณีเมื่อถูกถอดถอนหรือพ้นจากตำแหน่งแล้วต้องตัดสิทธิเป็นเวลาห้าปี และความในวรรคท้ายมาจากหลักการการอภิปรายไม่ไว้วางใจหากอภิปรายมาแล้วเหตุนี้ก็นำไปสู่การอภิปรายซ้ำไม่ได้

ประเด็นมาตรา (๓/๒/๓) ๑ (๓)

มีกรรมาธิการได้แสดงความเห็น ดังนี้

- นายไพบุลย์ นิติตะวัน กรรมาธิการได้เสนอให้มี (๓) ไว้ในมาตรานี้เนื่องจากเห็นว่า เป็นหลักการที่ถูกต้อง โดยกรณีการถอดถอนบุคคลของประเทศสหรัฐอเมริกา นั้นหากผู้ที่ถูกถอดถอนลาออกจากตำแหน่งจะทำให้กระบวนการถอดถอนยุติลง หากผู้ที่ถูกถอดถอนไม่ยอมลาออกจากตำแหน่งจะทำให้เกิดความเสียหายต่อการบริหารราชการแผ่นดิน จึงเสนอให้กำหนด (๓) เพื่อเป็นหลักการว่าหากบุคคลดังกล่าวได้ลาออกจากการดำรงตำแหน่งนั้นภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่มีการร้องขอให้การพิจารณาและไต่สวน การถอด

ถอนเป็นอันยุติ แต่ในการดำเนินคดีอาญาหรือคดีอื่นใดไม่ว่าในชั้นการไต่สวนของ ป.ป.ช.ให้ดำเนินการต่อไป ทั้งนี้ หากไม่มีกรรมการท่านใดสนับสนุน (๓) ดังกล่าวแล้วขอให้ตัด (๓) นี้ออกไป และสนับสนุนความใน (๒) และการกำหนดให้รัฐสภาอาจพิจารณามีมติถอดถอนด้วยคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่ง

- พลเอก เลิศรัตน์ รัตนวานิช ที่ปรึกษาราชการและโฆษกกรรมการ ได้ขอตัดความในมาตรานี้ โดยเห็นว่า ใน (๓) นั้นสามารถปฏิบัติได้ยากและไม่ควรให้มีการยุติกระบวนการถอดถอนในกรณีดังกล่าว ประเด็นระยะเวลาในการตัดสิทธิทางการเมือง มีกรรมการได้แสดงความเห็น ดังนี้

- การป้องกันและการเฝ้าระวังการทุจริตทำได้ยาก แม้จะมีการร่างกฎหมายอย่างรัดกุมก็อาจทำให้เกิดการทุจริตได้ จึงควรกำหนดให้มีบทลงโทษที่หนักและกำหนดระยะเวลาในการไต่สวนความผิดให้สั้นและไม่นานเกินไป และขอหารือว่าได้มีการศึกษาเกี่ยวกับระยะเวลาในการตัดสิทธิทางการเมืองที่กำหนดไว้เป็นเวลา ๕ ปีนั้นเพียงพอหรือไม่ และควรจัดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและตำแหน่งในองค์กรอิสระเป็นกลุ่มบุคคลเดียวกันหรือไม่หรือต้องแยกแยะบุคคลดังกล่าวหรือไม่ การกำหนดความของมาตรานี้ในลักษณะนี้อาจไม่สามารถแก้ไขเยียวยาปัญหาดังกล่าวได้

- มาตรานี้ใช้บังคับกับผู้พิพากษา ตุลาการ อัยการด้วย การตัดสิทธิผู้ดำรงตำแหน่งตุลาการดังกล่าวนั้นควรกำหนดให้ไม่สามารถดำรงตำแหน่งได้ตลอดไป และตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องนั้นหากบุคคลดังกล่าวถูกถอดถอนจะไม่สามารถกลับมาสมัครในตำแหน่งดังกล่าวได้อีก

- การตัดสิทธิทางการเมืองเป็นเวลา ๕ ปีเป็นระยะเวลาที่สั้น จึงขอให้พิจารณาระยะเวลาดังกล่าวให้ยาวขึ้น

ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการได้ชี้แจงว่า มาตรานี้มีหลักการเดียวกับรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ มาตรา ๒๗๐ และความในวรรคท้ายของมาตรานี้ไม่ได้เป็นหลักการใหม่แต่เป็นหลักการเดียวกันกับของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ มาตรา ๒๗๔ โดยในการตัดสิทธิของข้าราชการจะกำหนดให้มีระยะเวลา ๕ ปี แต่การตัดสิทธิของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หากพิจารณาตามรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ เป็นการตัดสิทธิในการสมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา และไม่สามารถดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีได้ตลอดชีวิตจึงอาจถือได้ว่าถูกตัดสิทธิทางการเมืองตลอดชีวิต แม้จะสามารถดำรงตำแหน่งเป็นที่ปรึกษารัฐมนตรีได้ แต่เห็นว่าจะไม่มีการแต่งตั้งผู้ที่ถูกถอดถอนมาดำรงตำแหน่งดังกล่าว

ประธานกรรมการได้กล่าวว่า เรื่องระยะเวลาในการตัดสิทธิทางการเมืองเป็นเวลา ๕ ปีได้ถูกกำหนดขึ้นมาตั้งแต่รัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐ และมีที่มาจากบทบัญญัติที่ห้ามผู้ที่จะสมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา หากเคยต้องโทษตามคำพิพากษาและพ้นโทษมายังไม่ถึงห้าปีในวันเลือกตั้ง จึงนำระยะเวลาดังกล่าวมาเป็นเวลาในการตัดสิทธิทางการเมืองและต้องกำหนดตำแหน่งสำคัญไว้ในมาตรานี้ โดยเป็นรูปแบบเดียวกันตั้งแต่รัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐ เป็นต้นมา เมื่อมีการถอดถอนแล้วผู้ที่ถูกถอดถอนจะไม่สามารถสมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภาได้ จึงขอให้พิจารณาระยะเวลาดังกล่าวให้มีความพอดีเหมาะสมด้วย

ประเด็นการขอแก้ไขของนายกฤต ไกรจิตติ กรรมการ

- ขอแก้ไขความวรรคแรก เป็นดังนี้

“ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ประธานศาลฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุด หรืออัยการสูงสุดผู้ใดมีพฤติการณ์ ร่ำรวยผิดปกติ ส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ส่อว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง หรือถูกพลเมืองผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อร้องขอตามมาตรา (๑/๒/๔) ๓ หลังจากที่คณะกรรมการ ป.ป.ช.ได้ดำเนินการตามมาตรา ๕ และที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาได้วินิจฉัยบุคคลดังกล่าวว่าได้กระทำการตามที่ป.ป.ช.กล่าวหาแล้ว รัฐสภาอาจพิจารณาถอดถอนด้วยคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกรัฐสภาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ในกรณีดังต่อไปนี้”

โดยเห็นว่ามาตรานี้ได้ปรับปรุงมาจากรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ และไม่ได้กำหนดในเรื่องกระบวนการไต่สวนและการถอดถอน จึงขอเพิ่มความให้ครบถ้วน ในเรื่องการถอดถอนนั้นขอให้เพิ่มความในลักษณะนี้ว่าให้ผ่านการไต่สวนของ ป.ป.ช. ด้วยโดยในความเห็นของสภาปฏิรูปแห่งชาติในเรื่องการถอดถอนนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีให้เป็นอำนาจหน้าที่ของที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกา เรื่องการถอดถอนเป็นเรื่องของรัฐสภา แต่ในการตัดสินใจทางการเมืองเป็นอำนาจของศาลฎีกาพิจารณา เนื่องจากเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องสิทธิทางการเมืองของผู้ที่ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและไม่ควรกำหนดว่าเมื่อมีการถอดถอนแล้วจะมีผลเป็นการตัดสินใจทางการเมืองทันทีโดยขอให้นำความเห็นของสภาปฏิรูปแห่งชาติมาพิจารณาด้วย

ประธานกรรมการได้กล่าวว่า เมื่อได้ส่งคำร้องขอถอดถอนต่อ ป.ป.ช.แล้ว ป.ป.ช.จะไต่สวนว่า คำร้องนั้นมีมูลหรือไม่ หากมีมูลจะส่งเรื่องไปยังวุฒิสภาและฟ้องต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เมื่อมีการถอดถอนแล้วต้องส่งฟ้องต่อศาลฎีกา ไม่ใช่ต้องดำเนินการส่งฟ้องต่อศาลฎีกาก่อนแล้วจึงมาถอดถอนซึ่งเป็นคนละขั้นตอนและกรณีการไต่สวนของป.ป.ช.ได้กำหนดเรื่องดังกล่าวไว้ในมาตรา(๓/๒/๓) ๓ ไว้แล้ว

- ความเห็นของสภาปฏิรูปแห่งชาติในเรื่องการถอดถอนนายกรัฐมนตรีเกี่ยวข้องกับความเห็นของสภาปฏิรูปแห่งชาติที่เสนอให้นายกรัฐมนตรีมาจากการเลือกตั้งโดยตรง จึงให้ศาลฎีกา พิจารณาถอดถอนนายกรัฐมนตรี คณะกรรมการได้เห็นชอบในกรอบการร่างรัฐธรรมนูญโดยไม่มีการเลือกตั้งนายกรัฐมนตรีโดยตรง ดังนั้น จึงไม่นำเรื่องการแบ่งแยกอำนาจเด็ดขาดมาใช้ในการร่างรัฐธรรมนูญนี้ โดยมาตรานี้มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องการดำเนินคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในมาตรา (๓/๒/๔) ๑ การถอดถอนเป็นมาตรการทางการเมืองหรือตัดสินใจในการเข้ารับราชการโดยเพิ่มตำแหน่งประธานศาลฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุด หรืออัยการสูงสุดในมาตรานี้ด้วย แต่ในการดำเนินคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไม่ได้ดำเนินการกับบุคคลดังกล่าว จึงเป็นการแยกให้เห็นว่าหากกระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ให้เข้าสู่กระบวนการดำเนินคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ในส่วนมาตรานี้เป็นมาตรการที่ดำเนินการกับผู้เข้าสู่อำนาจรัฐที่กระทำผิดตามมาตรานี้อาจถูกถอดถอนได้

ประเด็นการขอแก้ไขของนางฉวีลวดี บุรีกุล กรรมการธิการ

- นางฉวีลวดี บุรีกุล กรรมการธิการได้สอบถามเพิ่มเติมว่าเหตุใดต้องกำหนดคำว่า “อาจ” ไว้ด้วย

ประธานกรรมการธิการได้กล่าวว่า ให้พิจารณาความในวรรคแรก “รัฐสภาอาจพิจารณามีมติด้วยคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่ง” และความใน (๑) ด้วยและเมื่อความดังกล่าวเป็นการกำหนดให้รัฐสภาสามารถพิจารณาและอาจมีมติไม่ถอดถอนก็ได้ ใน (๒) จึงต้องมีความในลักษณะเดียวกัน

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการธิการได้ชี้แจงว่า เป็นวิธีการร่างกฎหมายโดยใน (๒) มีเงื่อนไขว่าในกรณีที่ได้พ้นจากตำแหน่งไปแล้ว หากกำหนดให้ตัดสิทธิทันทีจะไม่สอดคล้องกับความในวรรคแรกและขึ้นอยู่กับมติของรัฐสภาด้วย หากได้คะแนนเสียงไม่ถึงตามที่กำหนดไว้ก็ไม่สามารถตัดสิทธิทางการเมืองได้

ประเด็นการถอดถอนของรัฐสภา

- กรรมการธิการได้สอบถามว่า ความในมาตรานี้จะทำให้กระบวนการถอดถอนบุคคลทำได้ยากขึ้นหรือไม่

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการธิการได้ชี้แจงว่า การกำหนดให้รัฐสภาอาจพิจารณามีมติด้วยคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่ง จะทำให้การถอดถอนนั้นง่ายกว่าคะแนนเสียงสามในห้า หากฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎรมีความเห็นตรงกับฝ่ายเสียงข้างมากของวุฒิสภาจะทำให้รัฐสภามีคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งได้

ประธานกรรมการธิการได้กล่าวว่า กรณีฝ่ายค้านกับวุฒิสภาเห็นตรงกันนั้นเคยเกิดขึ้นมาแล้วในการพิจารณากฎหมายของรัฐบาล การกำหนดให้รัฐสภาอาจพิจารณามีมติด้วยคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งจะมีโอกาสเกิดขึ้นได้ง่ายกว่า

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการธิการได้มีมติแก้ไขมาตรา (๓/๒/๓) ๑ เป็นดังนี้

“มาตรา (๓/๒/๓) ๑ ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ประธานศาลฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุด หรืออัยการสูงสุด ผู้ใดมีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ ส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ส่อว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง หรือถูกพลเมืองผู้มีสิทธิเลือกตั้งเข้าชื่อร้องขอตามมาตรา (๑/๒/๔) ๓ รัฐสภาอาจพิจารณามีมติด้วยคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกรัฐสภาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ในกรณีดังต่อไปนี้

(๑) ให้ถอดถอนจากตำแหน่ง และให้ตัดสิทธิผู้นั้นในการดำรงตำแหน่งใดทางการเมืองหรือในการรับราชการหรือดำรงตำแหน่งอื่นเป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่รัฐสภามีมติ

(๒) ในกรณีที่ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งไปแล้ว รัฐสภาอาจมีมติให้ตัดสิทธิผู้นั้นในการดำรงตำแหน่งใดทางการเมืองหรือในการรับราชการหรือดำรงตำแหน่งอื่นเป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่รัฐสภามีมติ

(๓) ในกรณีที่บุคคลดังกล่าวได้สละหรือขอถอนตัวจากตำแหน่งนั้นภายในห้าวันนับแต่วันที่มิได้ขอรับราชการหรือดำรงตำแหน่งแล้ว รัฐสภาอาจมีมติให้ตัดสิทธิผู้นั้น

บทบัญญัติวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับกับผู้ดำรงตำแหน่งดังต่อไปนี้ด้วย คือ

(๑) ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ กรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน และกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

(๒) ผู้พิพากษาหรือตุลาการ พนักงานอัยการ หรือผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ให้ผู้ซึ่งถูกถอดถอนออกจากตำแหน่งตามวรรคหนึ่ง พ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่รัฐสภามีมติให้ถอดถอนมติของรัฐสภาตามมาตรานี้ให้เป็นที่สุด และจะมีการร้องขอให้ถอดถอนบุคคลดังกล่าวโดยอาศัยเหตุเดียวกันอีกมิได้ แต่ไม่กระทบกระเทือนการพิจารณาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง”

มาตรา (๓/๒/๓) ๒

รอกการพิจารณา

“มาตรา (๓/๒/๓) ๒ ในกรณีที่รัฐสภามีมติไม่ถึงกึ่งหนึ่งตามมาตรา (๓/๒/๓) ๑ ให้ส่งชื่อบุคคลดังกล่าวให้คณะกรรมการการเลือกตั้งขึ้นบัญชีไว้เพื่อนำไปให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งออกเสียงลงคะแนนในการเลือกตั้งทั่วไปซึ่งจะจัดขึ้นหลังวันลงมติไม่ถอดถอนนั้นว่าจะถอดถอนหรือตัดสิทธิทางการเมืองหรือสิทธิในการดำรงตำแหน่งอื่นหรือไม่

ในกรณีที่ประชาชนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งโดยเสียงข้างมาก ออกเสียงลงคะแนนให้ถอดถอนหรือตัดสิทธิผู้ซึ่งมีชื่ออยู่ในบัญชีตามวรรคหนึ่ง ให้ตัดสิทธิผู้นั้นในการดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือตำแหน่งอื่นตลอดไป”

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการได้ชี้แจงว่า มาตรานี้เป็นหลักการใหม่ในการถอดถอนบุคคล ประธานกรรมการได้กล่าวว่า เรื่องนี้เป็นการเสนอจากประชาชนที่เห็นว่าเมื่อถอดถอนไม่ได้แล้วควรคืนอำนาจให้กับประชาชนเป็นผู้พิจารณาตัดสิน โดยให้มีการขึ้นบัญชีไว้แล้วให้ประชาชนลงคะแนนถอดถอนในวันเลือกตั้งทั่วไป ในส่วนรายละเอียดนั้นขอให้พิจารณาในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ

ประเด็นความเห็นหรือข้อเสนอแนะของสภาปฏิรูปแห่งชาติ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ พรรคการเมือง กลุ่มการเมือง ผู้ที่กรรมาธิการเชิญมาให้ความเห็น และประชาชนที่ควรบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ เสนอให้ฝ่ายบริหาร หรืออื่นๆ

สภาปฏิรูปแห่งชาติ (ไม่มี)

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ (ไม่มี)

พรรคการเมือง (ไม่มี)

ประชาชน (ไม่มี)

กรรมาธิการยื่นขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย(ไม่มี)

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ

มีกรรมาธิการแสดงความเห็น ดังนี้

- มาตรการนี้เป็นหลักการใหม่ จึงขอให้กำหนดความให้มีความชัดเจนและขอให้พิจารณาในเรื่องการปฏิบัติ ซึ่งอาจมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินการในเรื่องดังกล่าวเพิ่มขึ้นด้วยเช่น เงินค่าบัตรลงคะแนน ค่าใช้จ่ายในการนับคะแนน เป็นต้น และการดำเนินการในเรื่องดังกล่าวมิได้หมายถึงผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเพียงอย่างเดียว แต่รวมถึงผู้ตรวจการแผ่นดิน กรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งอาจพ้นจากตำแหน่งไปก่อน กระบวนการลงคะแนนถอดถอนของประชาชน และรวมถึงผู้พิพากษา ตุลาการ อัยการซึ่งมีอยู่จำนวนมาก ด้วยจะทำให้เกิดค่าใช้จ่ายอย่างมาก จึงควรกำหนดให้ประชาชนเป็นผู้ถอดถอนเฉพาะผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่สำคัญมากกว่า

- ในประเทศเกาหลีใต้ได้มีการจัดทำบัญชีดำของนักการเมืองในลักษณะที่ไม่เป็นทางการโดยให้ประชาชนดำเนินการเอง เมื่อได้ชื่อของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาแล้วจะนำไปณรงค์ไม่ให้มีการลงคะแนนเสียงให้กับผู้สมัครที่อยู่ในบัญชีนั้นหรือพรรคการเมืองที่ส่งบุคคลนั้นสมัครรับเลือกตั้งซึ่งได้ผลเป็นอย่างดี หากประเทศไทยเริ่มกระบวนการในลักษณะนี้จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและจะทำให้ให้นักการเมืองเปลี่ยนพฤติกรรมได้

- สอบถามว่า เมื่อมีถอดถอนบุคคลแล้วผู้นั้นจะถูกตัดสิทธิทางการเมืองและถูกดำเนินคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หากศาลฎีกา ได้ยกฟ้องบุคคลดังกล่าวแล้ว สิทธิทางการเมืองที่ถูกตัดไปนั้น จะกลับคืนมาหรือไม่

ประธานกรรมการได้กล่าวว่า การดำเนินคดีอาญาเป็นเรื่องการพิสูจน์โดยปราศจากข้อสงสัย แต่การลงมติถอดถอนเป็นเรื่องทางการเมือง จึงเป็นคนละเรื่องกันหากศาลยกฟ้องต้องพิจารณาว่าศาลยกฟ้องด้วยเหตุใดด้วยโดยในอดีตที่ผ่านมาไม่เคยมีกรณีกับผู้พิพากษา ตุลาการ อัยการถูกถอดถอนมาก่อน

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการได้ชี้แจงว่า เรื่องดังกล่าวมีแนวคำพิพากษาของศาลปกครองว่าในเรื่องวินัยกับเรื่องอาญานั้นจะพิจารณาแยกออกจากกัน แม้ว่าจะไม่มีความผิดในทางอาญา แต่ไม่มีผลในเรื่องทางวินัย เนื่องจากหลักเกณฑ์ทางวินัยและทางอาญาแตกต่างกัน

- มาตรการนี้จะเป็นการลงโทษซ้ำซ้อนหรือไม่และการลงโทษตามมาตรการนี้เป็น การตัดสิทธิทางการเมืองตลอดไปนั้นเหมาะสมหรือไม่

- สนับสนุนมาตรการนี้ เห็นว่าความรู้สึกของประชาชนกับมติของรัฐสภาอาจไม่เหมือนกัน การตัดสินใจที่ดีที่สุดควรให้ประชาชนลงคะแนนเสียงว่าจะถอดถอนหรือไม่ แต่เพื่อให้มีมาตรการในการกลั่นกรองผู้ที่ใช้อำนาจและประชาชนสามารถตรวจสอบและถอดถอนได้ในเรื่องค่าใช้จ่ายในการดำเนินการดังกล่าวเห็นว่าอาจมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นไม่มากนัก

- ในการพิจารณาถอดถอนของรัฐสภาจะพิจารณาด้วยข้อมูลหลักฐานเอกสารที่ครบถ้วน แต่การลงคะแนนถอดถอนของประชาชนนั้นประชาชนไม่สามารถพิจารณาด้วยข้อมูลหลักฐานเหมือนกับรัฐสภา แต่หากประชาชนลงคะแนนถอดถอนแล้วจะต้องถูกตัดสิทธิทางการเมืองตลอดชีวิต จึงเห็นว่าการตัดสิทธิดังกล่าวมีความเหมาะสมหรือไม่

- มีความเห็นใจผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ถูกมองในภาพที่ไม่ดีมาตลอดและการดำเนินการดังกล่าวรวมถึงการถอดถอนบุคคลที่ดำรงตำแหน่งตุลาการ อัยการด้วย และอาจส่งผลให้ป.ช.มีอำนาจอย่างมาก จึงไม่ควรกำหนดให้มีวิธีการในการถอดถอนอย่างมากมายในลักษณะนี้
- ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้มีความก้าวหน้าโดยการให้รัฐสภาพิจารณาถอดถอนมิใช่วุฒิสภาเพียงอย่างเดียว การกำหนดให้รัฐสภาพิจารณาถอดถอนนั้นเหมาะสมและเพียงพอแล้วและเห็นว่าการตัดสิทธิทางการเมืองตลอดชีวิตนั้นรุนแรงเกินไป
- สามารถพิจารณาถึงความเหมาะสมในการตัดสิทธิทางการเมืองอย่างไรและในการถอดถอนบุคคลอาจกำหนดให้ประชาชนเท่านั้นเป็นผู้ถอดถอนก็ได้
- เมื่อพิจารณารัฐธรรมนูญที่ผ่านมาโดยเฉพาะในรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ร่วมกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ทำให้เกิดข้อสงสัยว่าการถอดถอนบุคคลนั้นจะถือว่าเป็นคำพิพากษาหรือคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ในเรื่องการถอดถอนนั้นอาจจะกำหนดจำนวนปีที่ถูกถอดถอนไว้เพื่อให้สอดคล้องในเรื่องความปรองดองด้วย ในกรณีประธานศาลฎีกาหรือบุคคลในองค์กรอิสระต่างๆเมื่อถูกถอดถอนแล้วไม่ควรไปตัดสิทธิบุคคลดังกล่าวในการดำรงตำแหน่งอีก เนื่องจากบุคคลดังกล่าวสามารถดำรงตำแหน่งได้เพียงครั้งเดียวอยู่แล้ว สำหรับกรณีของนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีสามารถใช้วิธีการถอดถอนโดยประชาชนได้แต่ควรเป็นไปในลักษณะที่ให้รัฐสภาเป็นผู้พิจารณาลงมติเพื่อส่งให้ประชาชนลงคะแนน หากได้พ้นจากตำแหน่งไปแล้วให้รัฐสภาพิจารณาว่าจะให้ตัดสิทธิทางการเมืองหรือไม่เพื่อส่งให้ประชาชนลงคะแนนตัดสินใจอีกครั้ง
- การร่างกฎหมายนั้นควรกำหนดในเรื่องที่มีความเหมาะสม พอดี เนื่องจากปัจจุบันบ้านเมืองมีผู้ขัดแย้งอยู่หลายฝ่าย หลักการในมาตรานี้มีความทันสมัยแต่เห็นว่าจะไม่เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติในภาวะปัจจุบัน การถอดถอนโดยรัฐสภาซึ่งประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎรที่เป็นผู้แทนของประชาชนและวุฒิสภาที่มาจากหลากหลายวิชาชีพ จึงควรมีความเชื่อมั่นในรัฐสภาด้วย การถอดถอนโดยรัฐสภาเท่านั้นจึงเหมาะสมแล้ว
- การเขียนแบบนี้ทำให้ครอบคลุมหลายตำแหน่งมากเกินไป ควรเขียนเฉพาะตำแหน่งที่ประชาชนเป็นผู้เลือกเข้ามา ซึ่งหมายถึงเฉพาะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี โดยเหตุผลที่จะให้ประชาชนเป็นผู้มีอำนาจ impeachment อีกทั้งมีการพูดกันมาเป็นเวลานานว่าอำนาจเป็นของประชาชนแต่เมื่อประชาชนใช้สิทธิเลือกตั้งแล้วอำนาจของประชาชนกลับหายไป เมื่อรัฐมนตรีทำสิ่งใดที่ฝืนความรู้สึกประชาชนและเข้าสู่การพิจารณาถอดถอนของรัฐสภาที่ไม่สามารถลงคะแนนถอดถอนได้จริงดังนั้น จึงต้องคงวรรคสองนี้ไว้ แต่ไม่จำเป็นต้องรวมถึงประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครอง ซึ่งไม่เกี่ยวกับประชาชนผู้เลือกตั้ง
- วิธีปฏิบัติอาจก่อให้เกิดปัญหาหากพอสมควรซึ่งจะเห็นได้จากการที่มีการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลที่เกิดขึ้นเป็นประจำ โดยช่วงหลังจะมีการส่งให้ถอดถอนออกจากตำแหน่งทั้งหมด ดังนั้น หากใช้ระบบส่งให้ประชาชนให้ความเห็นตามที่เสนอมายในมาตรานี้ จะกลายเป็นเรื่องเชิงการเมืองมากกว่าเป็นเรื่อง

เชิงข้อเท็จจริง เนื่องจากการที่จะส่งข้อเท็จจริงนั้นกระทำได้อย่างแต่จะเป็นกระบวนการเชิงการเมืองและเป็นความเห็นในการให้ข้อสรุปว่าผู้ใดควรที่จะถูกถอดถอนหรือไม่ ในแง่ที่ว่าการทำงานเช่นนี้จะเป็นการ empowerment หรือไม่ อาจมีมิติที่พิจารณาด้านนั้นได้เช่นกัน แต่เห็นว่าเป็นเรื่องเชิงลบ empowerment ควรเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับความสร้างสรรค์หรือพลังของประชาชนเพื่อไปเปลี่ยนแปลงสิ่งต่าง ๆ ได้จริง ส่วนการถอดถอนนั้นเป็นเรื่องเชิงลบซึ่งเป็นเรื่องการกล่าวหาใส่ร้าย เพื่อให้เกิดความไม่พอใจ จึงมีข้อสังเกตว่าสมควรหรือไม่ถ้าจะให้ประชาชนแสดงความเห็นในเรื่องนี้กันอย่างกว้างขวาง ทั้งนี้เห็นว่า การให้ประชาชนให้ความเห็นนั้นควรเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับตัวประชาชนเองหรือเกี่ยวกับเรื่องที่มีความรู้ อีกทั้งไม่มีการกำหนดคะแนนขั้นต่ำไว้ โดยกำหนดไว้แต่เพียงคะแนนไม่ถึงกึ่งหนึ่งทำให้ผู้ใดที่ถูกส่งรายชื่อเข้ามาก็จะต้องถูก impeach หมด

ประเด็นนี้ ประธานกรรมการกล่าวหาว่า ต้องมีการผ่านกระบวนการไตสวนของ ป.ป.ช. ให้ชี้มูลก่อน ซึ่งในความเป็นจริงจะมีเพียงไม่กี่คนที่ถูกถอดถอน เพราะบางคนหลุดพ้นไปเพราะไม่มีมูลตามที่ถูกกล่าวหา ตั้งแต่ชั้น ป.ป.ช. ดังนั้น จึงมีประเด็นตามที่กรรมการเสนอว่า ควรให้มีเฉพาะผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ส่งให้ประชาชนลงมติถอดถอนเพราะเขามาจากการเลือกของประชาชน ซึ่งเห็นว่าสามารถแยกได้อย่างในกรณีพรรคแรกผู้ถอดถอนคือสภา หากเป็นประธานศาลและข้าราชการระดับสูง แต่ถ้าเป็นผู้ที่มาจากประชาชนสภาจะถอดถอนไม่ได้ควรให้ประชาชนเป็นผู้ถอดถอนซึ่งเป็นอีกแนวทางหนึ่งและไม่มีปัญหาลงคะแนนเสียง ๒ ครั้งด้วย

กรรมการแสดงความเห็น ดังนี้

- เรื่องนี้เป็นเรื่องที่ยากในการอธิบายว่าเหตุใดการเมืองแบบประชาธิปไตยต้องมีการถอดถอนและตัดสิทธิทางการเมือง การถอนและการตัดสิทธิทางการเมืองนั้นเป็นรากฐานของประชาธิปไตยโบราณ แต่ประชาธิปไตยสมัยใหม่ตรงกันข้ามคือ เป็นการนำคนเข้ามา กล่าวคือ ผู้ใดที่ไม่มีส่วนร่วมก็ต้องระดมให้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง มีการใช้สิทธิทางการเมืองน้อยๆ ก็ต้องใช้การโฆษณาประชาสัมพันธ์ให้ผู้มาใช้สิทธิมาก ๆ เป็นต้น

มีผู้อธิบายไว้ว่า การตัดสิทธิทางการเมืองนั้นมิใช่การลงโทษ ซึ่งปัญหาหรือการอธิบายว่าการถอดถอนกับการตัดสิทธิทางการเมืองนั้นมิใช่การลงโทษแต่เป็นการระงับป้องกันไม่ให้คนที่มีภัยต่อระบอบประชาธิปไตยเข้ามายุ่งเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยในช่วงระยะเวลาหนึ่ง

- การตัดสิทธิทางการเมืองนั้นเป็นกระบวนการที่ต้องผ่านการไตสวนของ ป.ป.ช. การกลั่นแกล้งกันทำได้ยาก เพราะมี ป.ป.ช. คอยกลั่นกรอง การตัดสิทธิทางการเมืองมีข้อดีคือ ทำให้คนเกรงกลัวต่อการกระทำ ความผิด ดังนั้น จึงเป็นการดีหากมีสิ่งที่เป็นมาตรการป้องกันไว้

- ต้องการให้มาตรฐานนี้คงอยู่ เรื่องนี้มีการบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้ดำรงตำแหน่งข้าราชการชั้นสูงด้วย แต่ไม่เคยปรากฏว่ามีการถอดถอนข้าราชการระดับสูง เพราะเชื่อว่าผู้ดำรงตำแหน่งเหล่านั้นจะมีความระมัดระวังดูแลตัวเองอย่างดี โอกาสที่จะเกิดขึ้นจึงแทบไม่มี ขณะเดียวกันประชาชนจำนวนมากก็ไม่สบายใจ เนื่องจากที่ผ่านมาเคยมีการถอดถอนแต่ถอดถอนแล้วไม่สำเร็จ ทำให้

ประชาชนรู้สึกว่าจะไม่มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ดังนั้น ควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการถอดถอนด้วย อีกทั้งควรพิจารณาให้เป็นมุมมองว่า ผู้ที่ผ่านกระบวนการ impeachment แล้วประชาชนลงมติไม่ตัดสิทธิทางการเมืองนั้นน่าจะเป็นเรื่องที่ดีของคน ๆ นั้น สิ่งเหล่านี้เป็นกลไกใหม่ที่ควรจะทำให้เกิดขึ้น ดังนั้น ควรจะเป็นหลักทั่วไปโดยให้ความชัดเจนว่าไม่ว่าใครก็ตามที่ส่อไปในทางทุจริต ประพฤติมิชอบ ร่ำรวยผิดปกติก็ควรใช้มาตรฐานเดียวกันทั้งหมดไม่ควรใช้เฉพาะนักการเมือง จึงเห็นว่าควรคงการเขียนไว้ตามร่างเดิมซึ่งครอบคลุมบุคคลทั้งหมด

ประธานกรรมการการกล่าวหาว่า กรณีการปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ได้มีการถอดถอนผู้บริหารสำเร็จอยู่หลายแห่งด้วยกัน ซึ่งมีการกำหนดให้ประชาชนสามารถถอดถอนสมาชิกท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่นได้แล้ว ควรให้ประชาชนสามารถถอดถอนผู้นำในระดับชาติได้ด้วย แต่หากกรรมการยืนยันให้ตัดร่างมาตรานี้ออกก็ไม่ขัดข้อง

กรรมการการแสดงความเห็น ดังนี้

- การ impeach ข้างต้นหากเป็นผู้ที่มาจากประชาชนก็ให้ประชาชนถอดถอนโดยผ่านกระบวนการของ ป.ป.ช. แล้วส่งต่อให้รัฐสภาจากนั้นจึงส่งต่อไปยังประชาชนนั้น เป็นสิ่งที่อธิบายได้ยาก เพราะการถอดถอนนั้นไม่ได้ถอดถอนออกจากตำแหน่งเพียงอย่างเดียวแต่เป็นการถอดถอนแล้วมีการตัดสิทธิทางการเมืองด้วย ซึ่งหากพิจารณาในหลาย ๆ ประเทศที่มีความเป็นประชาธิปไตยก็ยังไม่ยอมรับวิธีการนี้ที่จะให้มีการถอดถอนผู้นำในระดับประเทศ ส่วนการถอดถอนในระดับท้องถิ่นนั้น ผู้บริหารท้องถิ่นกับประชาชนมีความใกล้ชิดกัน การที่จะถอดถอนและลงโทษห้ามมิให้มาดำรงตำแหน่งนั้น ผู้ตัดสินจะต้องสามารถชั่งน้ำหนักทั้งข้อมูลหลักฐาน ความเหมาะสมได้ทั้งสองฝ่าย ดังนั้น การที่จะให้ประชาชนทั้งประเทศที่มีสิทธิเลือกตั้งมาคอยพิจารณาว่า ป.ป.ช. จะอธิบายคำฟ้องของตนอย่างไร ต่างกับการฟ้องในรัฐสภา อีกทั้งผู้ที่สนับสนุน ป.ป.ช. จะมีความสามารถในการอภิปรายสนับสนุน ป.ป.ช. หรือไม่ และผู้ที่ถูกกล่าวหาจะใช้วิธีการอย่างไรในการชี้แจงต่อประชาชนทั้งประเทศ เพื่อให้การลงมติของประชาชนมีความเป็นธรรม ในการ empowerment ประชาชนต้องพิจารณาว่า ประชาชนจะสามารถใช้สิทธิได้อย่างเที่ยงธรรมหรือไม่ โดยจะเห็นได้จากระบบลูกขุนประเทศไทยก็ยังมีได้นำมาใช้ เพราะยังไม่แน่ใจในความเที่ยงธรรมในการคัดเลือกลูกขุน แม้ประชาชนจะมีสิทธิ์แต่ในการที่จะมีสิทธิเลือกตั้งให้บุคคลเข้ามาดำรงตำแหน่งกับมีสิทธิที่จะลงคะแนนถอดถอนให้ออกจากตำแหน่งนั้น เป็นสิทธิคนละกรณีกัน ถ้าเป็นกรณีที่เขียนไว้แล้วมีการแก้ไขในมาตรา (๓/๒/๓) ๒ ที่กำหนดว่าจะต้องให้มีการลงมติถอดถอนสำหรับบุคคลที่สภามีมติไม่ถึงครึ่งในช่วงที่มีการเลือกตั้ง ประเด็นที่จะใช้ในการเลือกตั้งก็ไม่ใช่ประเด็นในการเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งจะถูกรวบจำ โดยประเด็นที่ว่าถอดถอน สมมุติว่าจะมีการถอดถอนรัฐมนตรี ก ข ค ง จ แต่บังเอิญว่ารัฐสภาไม่มีการถอดถอน ประเด็นเหล่านี้ก็จะถูกนำมาทำให้การเลือกตั้งปั่นป่วน และประเด็นสำคัญที่หลายประเทศไม่ให้ใช้การถอดถอนโดยประชาชน เพราะไม่แน่ใจว่าจะเป็นธรรมกับผู้ถูกกล่าวหาหรือไม่

- เห็นด้วยกับการให้รัฐสภาและประชาชนสามารถถอดถอนนักการเมืองได้ เนื่องจากการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในเวทีจังหวัดสุพรรณบุรีและจังหวัดร้อยเอ็ดนั้น ประชาชนมีความคิดเห็นที่

ตรงกันว่านักการเมืองมีปัญหา นักการเมืองทุจริตและต้องการให้ประชาชนมีโอกาสที่จะถอดถอนได้ ดังนั้นจึงเห็นว่าควรทำให้การถอดถอนโดยประชาชนนั้นสามารถกระทำได้จริงอย่างมีประสิทธิภาพ

- การที่จะตัดสินใจเรื่องใด ๆ ในระบบศาลต้องมีความเป็นธรรมเสียก่อน ฉะนั้น การที่จะตัดสินใจเรื่องนี้โดยจะให้มีการลงคะแนนในคราวที่มีการเลือกตั้งนั้นเห็นว่า

ประเด็นแรก เหตุที่เกิดขึ้นนั้น วาระการดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๔ ปี เมื่อเหตุเกิดขึ้นในปีแรกจะทอดเวลาออกไปอีกนานก่อนที่จะถึงวันเวลาที่จะไปทำการตรงนั้น ซึ่งสถานการณ์อาจจะมีการเปลี่ยนแปลง

ประเด็นที่สอง ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกในกลุ่มพื้นที่ไม่ว่าจะเป็นแบบแบ่งเขตหรือสัดส่วนซึ่งเป็นกลุ่ม แต่การให้ประชาชนลงชื่อถอดถอนนั้นเป็นการลงคะแนนรวมทั้งประเทศ ทั้งนี้ หากมีการกำหนดให้ชัดเจนว่าใช้ฐานการลงชื่อถอดถอนฐานเดียวกับการเลือกตั้งก็ไม่ขัดข้อง

- การตัดสินใจทางการเมืองไม่ใช่การลงโทษทางอาญา แต่การถอดถอนโดยรัฐสภานั้นใช้เวลาหลายวัน โดยเริ่มจากการซักถาม แลกเปลี่ยนความคิดเห็นแล้วจึงลงมติอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งต่างกับหลักการที่ให้ประชาชนลงชื่อถอดถอนตามร่างมาตราที่ไม่มีขั้นตอนที่ซับซ้อน หรืออาจจะก็เพียงการลงชื่อโดยหนังสือพิมพ์ว่าแต่ละคนเป็นอย่างไร ประชาชนที่ได้รับข้อมูลข่าวสารนี้มีน้อย จึงไม่เห็นด้วยที่จะมีบทบัญญัติมาตรานี้

ประธานกรรมการกล่าวว่ มาตรา ๓ กำหนดว่า อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาลตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ สิ่งที่พิสูจน์ว่าอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย คือ

๑. การเลือกตั้ง แต่มีการกล่าวว่า เมื่อเลือกตั้งเสร็จอำนาจประชาชนก็หายไปทันที

๒. ประชาชนติ ซึ่งไม่แน่ว่าจะมีหรือไม่

๓. สิทธิในการถอดถอนนั้นมีการปรับเปลี่ยนได้ หากไม่ต้องการให้มี double jeopardy จึงได้อธิบายว่า ถ้าหากเป็นนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนก็ไม่ควรนำผู้แทนมาถอดถอนโดยให้เลิกระบบ impeachment กลับไปเป็น recall แต่ถ้าเป็นข้าราชการก็ถอดถอนต่อได้ ซึ่งสามารถดัดแปลงปรับปรุงได้

- มีกรรมการได้แสดงความเห็นว่า สิ่งที่ที่ประชุมกำลังอภิปรายกันนั้น มีลักษณะขัดแย้งกันเอง คือมีการกล่าวกันว่าสร้างพลเมืองที่เข้มแข็งมีหน้าที่พลเมือง รัฐมีหน้าที่ต้องสร้างพลเมืองที่มีความกระตือรือร้นในเรื่องต่าง ๆ ประชาชนจะมีศักยภาพในการตัดสินใจ ขณะนี้ประชาชนมีความพร้อมมากแล้วสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้อย่างดี เมื่อจะให้อำนาจกับประชาชนจริง ๆ ไม่ควรลั้งเลที่จะให้ประชาชนมีอำนาจถอดถอนตามมาตรานี้

- กรรมการตั้งข้อสังเกตว่า

๑. ฐานความผิดจะให้มีการลงคะแนนถอดถอนทุกฐานความผิดหรือไม่ ซึ่งฐานความผิดนั้นมีหลายฐาน ทั้งการร้ายผิดปกติ การใช้อำนาจหน้าที่โดยทุจริตหรือจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ

๒. พลเมืองผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ๒๐,๐๐๐ คน สามารถเข้าชื่อร้องขอตามมาตรา (๑/๒/๔) ๓ หมายความว่า คน ๒๐,๐๐๐ คน เข้าชื่อแล้วยื่นต่อประธานวุฒิสภาโดยที่ไม่ต้องผ่าน ป.ป.ช. หรือไม่ ประเด็นนี้ประธานกรรมการกล่าวว่าจะต้องผ่าน ป.ช.ช. เช่นกัน

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติให้รอการพิจารณา มาตรา (๓/๒/๓) ๒ ที่คณะอนุกรรมการ ยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้นเป็นผู้เสนอ

มาตรา (๓/๒/๓) ๓

รอการพิจารณา

“มาตรา (๓/๒/๓) ๓ การร้องขอ การพิจารณาและไต่สวนคำร้องขอ ผลของคำวินิจฉัยของ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าคำร้องขอมีมูล และผลของการมีมติของรัฐสภา ให้ถอดถอนหรือตัดสิทธิบุคคลในการดำรงตำแหน่งใด และการส่งบัญชีรายชื่อซึ่งรัฐสภามีได้ถอดถอนให้ ประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งลงคะแนนตัดสิทธิบุคคลในการดำรงตำแหน่ง ให้เป็นไปตาม พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ซึ่งอย่างน้อยต้อง ประกอบด้วยสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

(๑) ระยะเวลาที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติและรัฐสภาต้องใช้ในการ พิจารณาและมีมติ

(๒) การให้บุคคลตามมาตรา (๓/๒/๓) ๑ หยุดปฏิบัติหน้าที่ในระหว่างที่คณะกรรมการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีมติว่าข้อกล่าวหาใดมีมูล ไปจนถึงเวลาที่รัฐสภามีมติ

(๓) การให้มีคณะกรรมการสามฝ่าย ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม การทุจริตแห่งชาติ ผู้แทนอัยการสูงสุด และผู้ทรงคุณวุฒิทางกฎหมายอื่น ซึ่งมีจำนวนฝ่ายละเท่ากัน เพื่อหา ข้อยุติเกี่ยวกับการดำเนินการฟ้องคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

(๔) การจัดทำบัญชีรายชื่อบุคคลซึ่งรัฐสภามีได้ถอดถอน และการตัดสิทธิบุคคลในการดำรง ตำแหน่งตลอดไป

หลักเกณฑ์และวิธีการลงคะแนนตัดสิทธิบุคคลในการดำรงตำแหน่ง ซึ่งต้องกระทำพร้อมการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป และการประสานงานระหว่างคณะกรรมการป้องกันและปราบปราม การทุจริตแห่งชาติและหน่วยงานในการจัดให้มีการลงคะแนน ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง”

ประเด็นความเห็นหรือข้อเสนอแนะของสภาปฏิรูปแห่งชาติ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ พรรค การเมือง กลุ่มการเมือง ผู้ที่กรรมาธิการเชิญมาให้ความเห็น และประชาชนที่ควรบัญญัติไว้ใน รัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ เสนอให้ฝ่ายบริหาร หรืออื่นๆ

สภาปฏิรูปแห่งชาติ (ไม่มี)

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ (ไม่มี)

พรรคการเมือง (ไม่มี)

ประชาชน (ไม่มี)

กรรมาธิการยื่นขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ไม่มี)

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมาธิการ (ไม่มี)

ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมาธิการกล่าวว่า มาตรานี้เป็นการรวมหลักการของมาตรา ๒๗๒ ๒๗๓ ๒๗๔ ของรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๕๐ มาบัญญัติไว้เป็นมาตราเดียวกันแล้วนำรายละเอียดไปกำหนดไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและการปราบปรามการทุจริต ความในวรรคแรกได้กำหนดในเรื่องระยะเวลาที่ ป.ป.ช. จะต้องดำเนินการพิจารณาลงมติ ซึ่งใน (๓) เป็นการเขียนเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน คือ กรณีที่อัยการกับ ป.ป.ช. มีความเห็นไม่ตรงกัน จึงได้วางหลักการว่าอย่างน้อยในคณะกรรมการ ๓ ฝ่ายควรที่จะมีผู้ทรงคุณวุฒิทางกฎหมายเข้ามาช่วยพิจารณาเรื่องในทางอาญา กรณี (๔) นั้น เพิ่มขึ้นมาจากความในมาตรา (๓/๒/๓) ๒ ที่กล่าวข้างต้น และความในวรรคท้ายก็ได้เขียนเพื่อรองรับความที่ได้พิจารณาในมาตรา (๓/๒/๓) ๒ ข้างต้น

มติของคณะกรรมาธิการ

ที่ประชุมคณะกรรมาธิการมีมติเห็นชอบมาตรา (๓/๒/๓) ๓ ที่คณะอนุกรรมาธิการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้นเป็นผู้เสนอ แต่รอการพิจารณามาตรา (๓/๒/๓) ๓ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับมาตรา (๓/๒/๓) ๒ ดังนี้

๑. ความในมาตรา (๓/๒/๓) ๓ วรรคแรก “และการส่งบัญชีรายชื่อซึ่งรัฐสภามีได้ถอดถอนให้ประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งลงคะแนนตติสทิบุคคลในการดำรงตำแหน่ง”

๒. ความใน (๔) ทั้งหมด

๓. ความในวรรคท้ายของมาตรา (๓/๒/๓) ๓ ทั้งวรรค

ส่วนที่ ๔ การดำเนินคดีอาญาผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ไม่มีการแก้ไข

“ส่วนที่ ๔

การดำเนินคดีอาญาผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง”

ประเด็นความเห็นหรือข้อเสนอแนะของสภาปฏิรูปแห่งชาติ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ พรรคการเมือง กลุ่มการเมือง ผู้ที่กรรมาธิการเชิญมาให้ความเห็น และประชาชนที่ควรบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ เสนอให้ฝ่ายบริหาร หรืออื่นๆ (ไม่มี)

กรรมาธิการยื่นขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ไม่มี)

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมาธิการ (ไม่มี)

มติของคณะกรรมาธิการ

ที่ประชุมมีมติให้คงไว้ตามร่างที่คณะอนุกรรมาธิการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้นเป็นผู้เสนอ

มาตรา (๓/๒/๔) ๑

มีการแก้ไข

“มาตรา (๓/๒/๔) ๑ ในกรณีที่นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่น ถูกกล่าวหาว่าร้ายวียดปกติ กระทำความผิด ต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการตามประมวลกฎหมายอาญา หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริต ต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่น ให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มีอำนาจพิจารณา พิพากษา

บทบัญญัติวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับกับกรณีที่บุคคลดังกล่าวหรือบุคคลอื่นเป็นตัวการ ผู้ใช้หรือ ผู้สนับสนุน รวมทั้งผู้ให้ ผู้ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่บุคคลตามวรรคหนึ่ง เพื่อจูงใจให้กระทำการ ไม่กระทำการ หรือประวิงการกระทำอันมิชอบด้วยหน้าที่ด้วย

การยื่นคำร้อง การดำเนินการไต่สวน การยื่นฟ้องคดีต่อศาล ผู้ไต่สวนอิสระ และการดำเนินการอื่น ที่เกี่ยวข้อง สำหรับกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาตามวรรคหนึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรืออัยการสูงสุด ให้ดำเนินการตามมาตรา (๓/๒/๕-๗) ๒”

ประเด็นความเห็นหรือข้อเสนอแนะของสภาปฏิรูปแห่งชาติ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ พรรค การเมือง กลุ่มการเมือง ผู้ที่กรรมาธิการเชิญมาให้ความเห็น และประชาชนที่ควรบัญญัติไว้ใน รัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ เสนอให้ฝ่ายบริหาร หรืออื่น ๆ

สภาปฏิรูปแห่งชาติ	เล่มที่ ๓	หน้าที่ ๓	ลำดับที่ ๔
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ	เล่มที่ ๓	หน้าที่ ๘	ลำดับที่ ๒
พรรคการเมือง	(ไม่มี)		
ประชาชน	(ไม่มี)		

ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมาธิการชี้แจงว่า ความในวรรคหนึ่งและวรรคสองนำมาจากหลักการใน มาตรา ๒๗๕ ของรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ ความในวรรคสาม เรื่องผู้ไต่สวนอิสระ เป็นหลักการใหม่ที่ได้ เพิ่มขึ้นมาในวรรคสามนี้ สำหรับกรณีผู้ที่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่เป็นนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรืออัยการสูงสุด ให้มีผู้ไต่สวนอิสระ

กรรมาธิการยื่นขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พลเอก เลิศรัตน์ รัตนวานิช ที่ปรึกษากฎหมายและโฆษกกรรมาธิการ ขอแก้ไขร่างมาตรา (๓/๒/๔) ๑ เป็นดังนี้

“มาตรา (๓/๒/๔) ๑ ในกรณีที่นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือข้าราชการการเมือง หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่น ถูกกล่าวหาว่าร้ายวียดปกติ กระทำ ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการตามประมวลกฎหมายอาญา หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือ ทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่น ให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มีอำนาจ พิจารณาพิพากษา

บทบัญญัติวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับกับกรณีที่คุณคคลดังกล่าวหรือบุคคลอื่นเป็นตัวการ ผู้ใช้หรือผู้สนับสนุน รวมทั้งผู้ให้ ผู้ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่บุคคลตามวรรคหนึ่ง เพื่อจูงใจให้กระทำการ ไม่กระทำการ หรือประวิงการกระทำอันมิชอบด้วยหน้าที่ด้วย

การยื่นคำร้อง การดำเนินการไต่สวน การยื่นฟ้องคดีต่อศาล ผู้ไต่สวนอิสระ และการดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้อง สำหรับกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาตามวรรคหนึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ประธานสภาผู้แทนราษฎร หรือประธานวุฒิสภา หรืออัยการสูงสุด ให้ดำเนินการตามมาตรา (๓/๒/๕-๗) ๒”

พลโท ทาเวิน ดำริกาญจน์ โฆษกกรมการตำรวจ ขอแก้ไขร่างมาตรา (๓/๒/๕) ๑ เป็นดังนี้

“มาตรา (๓/๒/๕) ๑ ในกรณีที่นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่น ถูกกล่าวหาว่าร้ายยมิชอบปฏิบัติ กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการตามประมวลกฎหมายอาญา หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่น ให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มีอำนาจพิจารณาพิพากษา

บทบัญญัติวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับกับกรณีที่คุณคคลดังกล่าวหรือบุคคลอื่นเป็นตัวการ ผู้ใช้หรือผู้สนับสนุน รวมทั้งผู้ให้ ผู้ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่บุคคลตามวรรคหนึ่ง เพื่อจูงใจให้กระทำการ ไม่กระทำการเร่ง หรือประวิงการกระทำอันมิชอบด้วยหน้าที่ด้วย

การยื่นคำร้อง การดำเนินการไต่สวน การยื่นฟ้องคดีต่อศาล ผู้ไต่สวนอิสระ และการดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้อง สำหรับกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาตามวรรคหนึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรืออัยการสูงสุด ให้ดำเนินการตามมาตรา (๓/๒/๕-๗) ๒”

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการการ

ประธานกรรมการกล่าวว่า คำว่า “อัยการอิสระ” กับ “ผู้ไต่สวนอิสระ” เดิมมีการใช้คำว่า “อัยการอิสระ” แต่ปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนมาใช้คำว่า “ผู้ไต่สวนอิสระ” เพื่อไม่ให้เกิดความสับสนกับคำว่า “อัยการสูงสุด” และ “อัยการ” อีกทั้ง คำว่า “ผู้ไต่สวนอิสระ” นั้น ได้มีการใช้ในรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ รวมถึงศาลก็ได้มีการร่างกฎหมายว่าด้วยผู้ไต่สวนอิสระแล้ว ดังนั้น จึงเห็นว่าควรใช้คำว่า “ผู้ไต่สวนอิสระ”

- หลักการในส่วนที่ ๔ เป็นเรื่องการดำเนินคดีอาญาผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง แต่ในร่างวรรคสามครอบคลุมตำแหน่งอัยการสูงสุดซึ่งไม่ใช่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง จึงเห็นควรให้ตัดคำว่า “หรืออัยการสูงสุด” ออก

- ตั้งข้อสังเกตความในวรรคสามที่บัญญัติให้มี “ผู้ไต่สวนอิสระ” คุณสมบัติ การปฏิบัติหน้าที่มีลักษณะอย่างไร

ประธานกรรมการกล่าวว่า ผู้ไต่สวนอิสระในรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ เหตุผลที่บัญญัติหลักการให้มีผู้ไต่สวนอิสระซึ่งมีลักษณะองค์กรซ้อนองค์กร เกิดจากปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติชุดที่สองในความเป็นกลางทางการเมืองและถูกตั้งข้อครหาจากสื่อมวลชนว่าได้รับการแต่งตั้งจากรัฐบาล ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อการศึกษาความผิดผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ผู้ร่าง

รัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ จึงบัญญัติให้มีการตั้งผู้ไต่สวนอิสระขึ้นโดยศาลฎีกาเป็นผู้มีอำนาจตั้งผู้ไต่สวนอิสระเฉพาะคดีและเฉพาะคดีที่มีเห็นว่า ป.ป.ช. ดำเนินการล่าช้าเกินสมควรแก่เหตุหรือไม่ชี้มูลความผิด เพื่อให้ผู้ไต่สวนอิสระทำหน้าที่แทน ป.ป.ช. ซึ่งในหลักการผู้ไต่สวนอิสระเป็นช้อยกเว้น ป.ป.ช. กรณีที่ ป.ป.ช. ดำเนินการล่าช้าเกินสมควรแก่เหตุหรือไม่ดำเนินการหรือไม่ชี้มูลความผิดโดยไม่มีเหตุมีผล ซึ่งพฤติการณ์ดังกล่าวศาลฎีกาตั้งผู้ไต่สวนอิสระได้ แต่จากการตรวจสอบสถิติมีผู้ร้องขอทั้งสิ้น ๑๑ คดี ศาลฎีกามีคำสั่งยกคำร้องทั้งหมด เนื่องจากไม่มีกฎหมายประกอบ

ส่วนข้อเสนอของกรรมาธิการที่เสนอให้เพิ่มเติมข้อความคำว่า “เพื่อจูงใจให้กระทำการ ไม่กระทำการ เร่งหรือประวิงการกระทำอันมิชอบด้วยหน้าที่ด้วย” ไม่เห็นด้วยกับการเขียนบทบัญญัติดังกล่าว เนื่องจากมูลเหตุจูงใจการกระทำได้บัญญัติไว้ในวรรคหนึ่งแล้วจึงไม่จำเป็นต้องบัญญัติไว้ในวรรคสองอีก

ความในวรรคสามต้องพิจารณาประกอบกับร่างมาตรา (๓/๒/๕-๗) ๒ ซึ่งเป็นบัญญัติการดำเนินการของอัยการอิสระซึ่งต้องแก้ไขให้สอดคล้องกับความในร่างมาตรา (๓/๒/๔) ๑ วรรคสาม จากคำว่า “อัยการอิสระ” แก้ไขเป็น “ผู้ไต่สวนอิสระ”

ในส่วนวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ซึ่งคณะกรรมการได้นำหลักการไปบัญญัติไว้ในร่างมาตรา (๓/๑/๓) ๓ วรรคสองว่า “อำนาจหน้าที่ของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง การอุทธรณ์คำพิพากษาและวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ให้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้และในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง”

ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมาธิการได้ชี้แจงกรณีวรรคสองที่มีกรรมาธิการเสนอให้เพิ่มเติมข้อความคำว่า “เพื่อจูงใจให้กระทำการ ไม่กระทำการ เร่งหรือประวิงการกระทำอันมิชอบด้วยหน้าที่ด้วย” บทบัญญัติลักษณะดังกล่าวจะมีผลกระทบหรือเป็นผลเสียต่อผู้ใช้บริการของส่วนราชการ กรณีที่เป็นการเร่งการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อให้ได้รับประโยชน์อาจมีผลในทางลบได้

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติให้แก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา (๓/๒/๔) ๑ ที่คณะอนุกรรมาธิการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้น เสนอเป็นดังนี้

“มาตรา (๓/๒/๔) ๑ ในกรณีที่นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือข้าราชการการเมือง หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางราชการอื่น ถูกกล่าวหาว่าร้ายว้ยผิดปกติ กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการตามประมวลกฎหมายอาญา หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือทุจริตต่อหน้าที่ตามกฎหมายอื่น ให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง มีอำนาจพิจารณาพิพากษา

บทบัญญัติวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับกับกรณีที่บุคคลดังกล่าวหรือบุคคลอื่นเป็นตุลาการ ผู้ใช้ หรือผู้สนับสนุน รวมทั้งผู้ให้ ผู้ขอให้ หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดแก่บุคคลตามวรรคหนึ่ง **เพื่อสูงใสให้กระทำผิด ไม่กระทำผิด หรือประวิงการกระทำอันมิชอบด้วยหน้าที่ด้วย**

การยื่นคำร้อง การดำเนินการไต่สวน การยื่นฟ้องคดีต่อศาล ผู้ไต่สวนอิสระ และการดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้อง สำหรับกรณีที่ผู้ถูกกล่าวหาตามวรรคหนึ่งเป็นผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรืออัยการสูงสุด ให้ดำเนินการตามมาตรา (๓/๒/๕-๗) ๒”

มาตรา (๓/๒/๔) ๒

มีการแก้ไข

“มาตรา (๓/๒/๔) ๒ ในการพิจารณาคดี ให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ยึดสำนวนของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือของอัยการอิสระแล้วแต่กรณี เป็นหลักในการพิจารณา และอาจไต่สวนหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ตามที่เห็นสมควร”

ประเด็นความเห็นหรือข้อเสนอแนะของสภาปฏิรูปแห่งชาติ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ พรรคการเมือง กลุ่มการเมือง ผู้ที่กรรมาธิการเชิญมาให้ความเห็น และประชาชนที่ควรบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติ เสนอให้ฝ่ายบริหาร หรืออื่นๆ

สภาปฏิรูปแห่งชาติ (ไม่มี)

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ (ไม่มี)

พรรคการเมือง (ไม่มี)

ประชาชน (ไม่มี)

กรรมาธิการยื่นขอแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ไม่มี)

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ (ไม่มี)

มติของคณะกรรมการ

ที่ประชุมคณะกรรมการมีมติให้แก้ไขเพิ่มเติมร่างมาตรา (๓/๒/๔) ๒ ที่คณะอนุกรรมาธิการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้น เสนอเป็นดังนี้

“มาตรา (๓/๒/๔) ๒ ในการพิจารณาคดี ให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ยึดสำนวนของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือของ อัยการอิสระผู้ไต่สวนอิสระ แล้วแต่กรณี เป็นหลักในการพิจารณา และอาจไต่สวนหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพิ่มเติมได้ตามที่เห็นสมควร”

จากนั้นที่ประชุมได้พิจารณาประเด็นองค์ประกอบของคณะกรรมการสรรหาคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามที่คณะอนุกรรมาธิการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้น เสนอจำนวน ๓ รูปแบบ ดังนี้

(แบบที่ ๑)

“มาตรา (๓/๒/๕-๑) ๒ ให้มีคณะกรรมการสรรหาจำนวนสิบห้าคน ประกอบด้วย

(๑) ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสองคน ซึ่งเลือกโดยประธานสภาผู้แทนราษฎรจำนวนหนึ่งคน และผู้นำฝ่ายค้านจำนวนหนึ่งคน

(๒) อธิการบดีจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐซึ่งเลือกกันเองจำนวนหนึ่งคน

- (๓) คณบดีคณะนิติศาสตร์จากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐซึ่งเลือกกันเองจำนวนหนึ่งคน
- (๔) คณบดีคณะรัฐศาสตร์และคณะรัฐประศาสนศาสตร์จากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐซึ่งเลือกกันเองจำนวนหนึ่งคน
- (๕) คณบดีคณะเศรษฐศาสตร์และคณะบริหารธุรกิจจากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐซึ่งเลือกกันเองจำนวนหนึ่งคน
- (๖) คณบดีคณะนิเทศศาสตร์และคณะวารสารศาสตร์จากสถาบันอุดมศึกษาของรัฐซึ่งเลือกกันเองจำนวนหนึ่งคน
- (๗) ราชบัณฑิตจากราชบัณฑิตยสถานสภาจำนวนสามคน ซึ่งเลือกกันเองจากสำนักธรรมศาสตร์และการเมืองจำนวนหนึ่งคน สำนักวิทยาศาสตร์จำนวนหนึ่งคน และสำนักศิลปกรรมจำนวนหนึ่งคน
- (๘) กรรมการสภาหอการค้าแห่งประเทศไทยซึ่งเลือกกันเองจำนวนหนึ่งคน
- (๙) กรรมการสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยซึ่งเลือกกันเองจำนวนหนึ่งคน
- (๑๐) ตัวแทนจากสมาชชาคุณธรรมจำนวนหนึ่งคน สมาชิกพลเมืองจำนวนหนึ่งคน และสภาตรวจสอบภาคประชาชนจำนวนหนึ่งคน ซึ่งเลือกโดยใช้วิธีสุ่มจากบัญชีรายชื่อสมาชิกของแต่ละองค์กร

ในกรณีที่ไม่มีกรรมการสรรหาในตำแหน่งใด ให้กรรมการสรรหาประกอบด้วยกรรมการสรรหาเท่าที่มีอยู่ แต่ต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการสรรหาตามวรรคหนึ่ง ทั้งนี้ บุคคลที่เป็นกรรมการสรรหาแล้วจะมาเป็นกรรมการสรรหาอีกไม่ได้ จนกว่าพ้นระยะเวลาห้าปี

ให้คณะกรรมการสรรหาเสนอชื่อบุคคลที่ได้รับความเห็นชอบเป็นกรรมการเลือกตั้งไปให้วุฒิสภาพิจารณาเห็นชอบ หากวุฒิสภาไม่เห็นชอบในรายชื่อใดไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ให้ส่งรายชื่อนั้นกลับไปยังคณะกรรมการสรรหาพร้อมด้วยเหตุผลเพื่อให้เริ่มกระบวนการสรรหาใหม่ ซึ่งต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีเหตุให้ต้องดำเนินการดังกล่าว”

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ

(ไม่มี)

(แบบที่ ๒)

“มาตรา (๓/๒/๕-๑) ๒ การสรรหากรรมการการเลือกตั้ง ให้ดำเนินการดังนี้

- (๑) ให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาพิจารณาสรรหาผู้สมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้งจำนวนสองคน
- (๒) ให้คณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้ง สรรหาผู้สมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้งจำนวนสามคน

หลักเกณฑ์และวิธีการสรรหากรรมการการเลือกตั้งตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

ให้ผู้ได้รับเลือกตามวรรคหนึ่ง ประชุมและเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานกรรมการการเลือกตั้ง และแจ้งผลให้ประธานวุฒิสภาทราบ

ให้ประธานวุฒิสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งประธานกรรมการและกรรมการการเลือกตั้ง

มาตรา (๓/๒/๕-๑) ๓ คณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้ง ประกอบด้วยกรรมการประเภทต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

(๑) ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสี่คน ซึ่งเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาสองคน และเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดสองคน

(๒) ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสามคน ซึ่งเลือกโดยพรรคการเมืองและกลุ่มการเมืองฝ่ายรัฐบาลหนึ่งคน และเลือกโดยพรรคการเมืองและกลุ่มการเมืองฝ่ายค้านสองคน

(๓) ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนหนึ่งคนซึ่งเลือกโดยคณะรัฐมนตรี

(๔) ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสองคนซึ่งเลือกโดยอธิการบดีในสถาบันอุดมศึกษา

(๕) ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนหนึ่งคนซึ่งเลือกโดยสมัชชาคุณธรรมแห่งชาติ

(๖) ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสองคนซึ่งประธานวุฒิสภาจับสลากจากรายชื่อสมาชิกสมัชชาพลเมืองทั้งประเทศ

หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกกรรมการสรรหาตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

กรรมการสรรหาตามวรรคหนึ่ง จะเข้ารับการสรรหาเป็นกรรมการการเลือกตั้ง มิได้

ในกรณีที่ไม้อาจสรรหากรรมการสรรหาให้ครบตามวรรคหนึ่งได้ ไม่ว่าจะด้วยเหตุใด หากกรรมการสรรหาที่สรรหามาได้นั้นมีจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด และมีกรรมการที่มาจากประเภทต่าง ๆ ไม่น้อยกว่าสี่ประเภท ให้คณะกรรมการสรรหาประกอบด้วยกรรมการเท่าที่มีอยู่

มติในการสรรหาดังกล่าวต้องลงคะแนนโดยเปิดเผย และต้องมีคะแนนไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ในกรณีที่ไม่มีกรรมการในตำแหน่งใด หรือมีแต่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ถ้ากรรมการที่เหลืออยู่นั้นมีจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง ให้คณะกรรมการสรรหาประกอบด้วยกรรมการที่เหลืออยู่”

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ

- กรรมการสรรหาต้องไม่ใช่ผู้พิพากษา มีจำนวนที่พอสมควรประมาณ ๑๓ - ๑๕ คน โดยมีที่มาที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความหลากหลายในการปฏิบัติหน้าที่เป็นกรรมการสรรหา โดยเห็นว่าข้อเสนอในรูปแบบที่ ๒ มีความเหมาะสม

ตั้งข้อสังเกตในอดีตการคัดเลือกบุคคลเพื่อดำรงตำแหน่ง กกต. คัดเลือกจากบุคคลสองกลุ่มคือกลุ่มผู้พิพากษาจำนวน ๒ คน และกรรมการสรรหาคัดเลือกจำนวน ๓ คน โดยให้ลดสัดส่วน กกต. จากกลุ่มผู้พิพากษา ดังนั้น ควรให้กรรมการสรรหาเป็นผู้เลือก กกต. จำนวน ๕ คน ด้วยคะแนนเสียงสองในสาม เพื่อให้วุฒิสภาพิจารณา ถ้าวุฒิสภามีมติเห็นชอบก็ถือว่าบุคคลนั้นได้รับความเห็นชอบ แต่ถ้าวุฒิสภาไม่เห็นชอบก็ดำเนินกระบวนการสรรหาใหม่

- ในร่างมาตรา (๓/๒/๕-๑) ๓ (๔) ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสองคนซึ่งเลือกโดยอธิการบดีในสถาบันอุดมศึกษา เห็นว่า สถาบันอุดมศึกษาในต่างจังหวัดนักรการเมืองสามารถแทรกแซงได้ เนื่องจากนักรการเมืองดำรงตำแหน่ง นายกสภามหาวิทยาลัย การแต่งตั้งบุคคลใกล้ชิดเพื่อดำรงตำแหน่งอธิการบดี ซึ่งอาจมีการแทรกแซงหรือการ รวมกลุ่มเพื่อลงคะแนนคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิจากบุคคลใกล้ชิดซึ่งจะทำให้ได้บุคคลที่ไม่เป็นกลางทางการเมือง มาเป็นกรรมการสรรหาได้

- ข้อเสนอของประชาชนต้องการมีส่วนร่วมในคณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้ง ควรเพิ่ม สัดส่วนกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภาคประชาชนให้มากขึ้นโดยตัดผู้ทรงคุณวุฒิใน (๔) แล้วนำมาเพิ่มใน (๖) จากเดิม “สองคน” เป็น “สี่คน” และมีกระบวนการสรรหาที่มีประสิทธิภาพมากกว่าการใช้วิธีจับสลาก

ประธานกรรมการกล่าวว่ กระบวนการสรรหาที่มีประสิทธิภาพมากกว่าวิธีจับสลากนั้น กระบวนการ สรรหาใช้จิตใจมนุษย์ มนุษย์ที่เป็นคนไทยอยู่ในวัฒนธรรมพรรคพวก วิธีที่เป็น objective เป็นภาวะวิสัยที่ใช้ มาตั้งแต่สมัยยุคกรีกโบราณ ประชาธิปไตยกรีกโบราณใช้การจับสลาก เว้นแต่เป็นตำแหน่งที่ต้องใช้ ความสามารถเฉพาะ เช่น แม่ทัพ เป็นต้น

- ใน (๖) ควรแก้ไขโดยกำหนดให้ประธานวุฒิสภาคัดเลือกจากรายชื่อที่เสนอโดยสมาชิกสมัชชา พลเมืองจังหวัดทั่วประเทศ แทนการให้ประธานวุฒิสภาจับสลากรายชื่อ

- วิธีการให้ได้มาซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิในสัดส่วนสมัชชาพลเมือง สนับสนุนให้ใช้วิธีการจับสลาก เนื่องจาก เป็นวิธีการที่ยุติธรรมและประหยัดงบประมาณ ส่วนวิธีการ ขั้นตอนในการจับสลากควรกำหนดในกฎหมาย ว่าด้วยการตั้งกรรมการสรรหา

- ควรให้สมัชชาพลเมืองจังหวัดคัดเลือกกันเองหรือจับสลากให้เหลือจังหวัดละหนึ่งคน ก่อนให้ ประธานวุฒิสภาเป็นผู้จับสลากจากรายชื่อดังกล่าวตามที่กำหนดใน (๖)

- ประชาธิปไตยกรีกโบราณถือว่าประชาชนทุกคนมีความเท่าเทียมกันในรับใช้ประเทศ ตำแหน่งที่ สำคัญในการบริหารประเทศตั้งแต่ระดับสูงจนถึงระดับล่างใช้วิธีจับสลากทั้งสิ้น ยกเว้นตำแหน่งแม่ทัพที่ใช้ วิธีการเลือกตั้ง ในสมัยกรีกโบราณจึงถือว่าวิธีจับสลากเป็นวิธีที่ดีที่สุด ส่วนวิธีเลือกตั้งเป็นวิธีที่ด้อยลง มา

- สนับสนุนให้ใช้วิธีจับสลากในการได้มาซึ่งคณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้ง (๑) - (๖) ซึ่งเป็นวิธีที่ประหยัดงบประมาณ โดยอาจกำหนดกรอบระยะเวลาให้แก่ละประเภทดำเนินการให้ได้ภายใน ระยะเวลาที่กำหนดในกฎหมาย

- ในการพิจารณาของคณะกรรมการในการกำหนดคุณสมบัติของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญที่มีการ พิจารณาคุณสมบัติเฉพาะของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญว่าต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามอย่างไร โดยคณะกรรมการให้ความสำคัญกับการยึดโยงคุณสมบัติของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญให้สอดคล้องกับ คณะกรรมการสรรหาตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ดังนั้น การพิจารณาคณะกรรมการสรรหาของแต่ละองค์กร ต้องนำหลักการดังกล่าวมาใช้พิจารณาประกอบด้วย เช่น คณะกรรมการการเลือกตั้งที่มีความยึดโยงกับการ

ทำหน้าที่สร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการเลือกตั้งเป็นที่ยอมรับต้องมีตัวแทนภาคประชาชนเป็นกรรมการสรรหาด้วย เป็นต้น เพื่อเป็นการตีกรอบการพิจารณาของคณะกรรมการ

- สภาประชาชนในประเทศแคนาดาใช้วิธีจับสลากและมีเอกสารทางวิชาการจำนวนมากที่ยืนยันว่าการจับสลากเป็นวิธีการที่ทำให้เกิดความเท่าเทียมกันมากที่สุดและป้องกันการบล็อกโหวต ป้องกันการกลั่นแกล้ง และเป็นวิธีที่ป้องกันปัญหาทุกอย่างได้ดีที่สุด

- ใน (๖) อาจกำหนดให้เป็นระบบสองแบบผสมผสานกันคือ กรณีที่เป็นสมาชิกสภาเมืองระดับจังหวัดเลือกกันเองให้เหลือจังหวัดละหนึ่งคนเพื่อให้ประธานวุฒิสภาเป็นผู้จับสลากจากรายชื่อดังกล่าว ซึ่งกระบวนการดังกล่าวไม่สิ้นเปลืองงบประมาณประกอบกับการคัดบุคคลจากในพื้นที่โดยตรงจะทำให้ได้บุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่เป็นกรรมการสรรหา ดังนั้น จึงเห็นควรให้ใช้วิธีการตาม (๕) และ (๖) ผสมกันทั้งสองระบบในการเลือกก่อนให้ประธานวุฒิสภาเป็นผู้จับสลากจากรายชื่อดังกล่าว

- วิธีการที่ได้มาซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิตาม (๕) และ (๖) แตกต่างกัน การที่มีข้อเสนอให้นำวิธีการทั้งสองส่วนมาผสมผสานเพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิจากสมาชิกวุฒิสภาและผู้ทรงคุณวุฒิจากสมาชิกสภาเมืองไม่มีความเหมาะสม

- วิธีการที่ได้มาซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการสรรหากรรมการองค์กรต่างๆ ไม่ควรบัญญัติวิธีการไว้ในรัฐธรรมนูญ แต่ควรระบุให้ชัดเจนว่าเป็นผู้ทรงคุณวุฒิจากส่วนใด รวมทั้งข้อเสนอใน (๒) ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสามคน ซึ่งเลือกโดยพรรคการเมืองและกลุ่มการเมืองฝ่ายรัฐบาลหนึ่งคน และเลือกโดยพรรคการเมืองและกลุ่มการเมืองฝ่ายค้านสองคน ยังไม่มีความชัดเจนในประเด็นกลุ่มการเมือง แต่ถ้ายึดหลักการเดิมในรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ ที่ให้สภาผู้แทนราษฎรซึ่งไม่แบ่งแยกว่าเป็นพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลหรือพรรคการเมืองฝ่ายค้านให้เป็นผู้เลือกผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนั้น เห็นว่าข้อเสนอใน (๒) เป็นการเปลี่ยนแปลงหลักการที่เคยบัญญัติในรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐

- ตั้งข้อสังเกตขั้นตอนกระบวนการภายหลังจากรัฐธรรมนูญมีผลบังคับใช้การเลือกตั้งครั้งแรกยังไม่มีรัฐสภา ในช่วงการเลือกตั้งและก่อนมีการเลือกตั้ง คณะกรรมการสรรหากรรมการเลือกตั้งจะมีองค์ประกอบดังเช่นที่กำหนดในร่างมาตรา (๓/๒/๕-๑) ๓ หรือไม่ ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญในการสรรหาครั้งแรกขาดองค์ประกอบในส่วนของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการได้เสนอแก้ไขความในร่างมาตรา (๓/๒/๕-๑) ๓ วรรคหนึ่ง (๖) เป็นดังนี้

“(๖) ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสองคนซึ่งประธานวุฒิสภาจับสลากจากรายชื่อสมาชิกสภาเมืองทั้งประเทศซึ่งได้รับการเสนอชื่อจากสมาชิกสภาเมืองระดับจังหวัด จังหวัดละหนึ่งคน”

ส่วนประเด็นข้อสังเกตคณะกรรมการสรรหากรรมการเลือกตั้งชุดแรกภายหลังรัฐธรรมนูญมีผลบังคับใช้บังคับซึ่งขาดองค์ประกอบในส่วนของสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา จะมีการบัญญัติไว้ในบทเฉพาะการรองรับในช่วงแรกที่กำหนดองค์การสรรหาไว้เพื่อแก้ไขช่องว่างดังกล่าว

กรรมวิธีการแสดงความเห็นและสอบถาม ดังนี้

- ตามมาตรา (๓/๒/๕-๑) ๓ (๖) ควรเปลี่ยนจากวิธีการจับสลากเป็นการสุ่มรายชื่อ
- ตามมาตรา (๓/๒/๕-๑) ๓ ความแตกต่างระหว่าง (๕) และ (๖) คือ ใน (๕) กำหนดให้สมาชิก สมิชชาคุณธรรมแห่งชาติเลือกบุคคลภายนอกจำนวนหนึ่งคนมาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ส่วนใน (๖) ผู้ทรงคุณวุฒิ คือสมาชิกสมัชชาพลเมืองซึ่งประธานวุฒิสภาจับสลากหรือสุ่มรายชื่อสมาชิกสมัชชาพลเมืองที่มาจากการ ได้รับการเสนอชื่อจากสมัชชาพลเมืองระดับจังหวัด จังหวัดละหนึ่งคน

- ตามมาตรา (๓/๒/๕-๑) ๓ (๖) ไม่ควรใช้วิธีการจับสลากจากบุคคลทั่วไป แต่ควรคัดเลือกรายชื่อ สมัชชาพลเมืองที่มาจากการได้รับการเสนอชื่อจากสมัชชาพลเมืองระดับจังหวัด จังหวัดละหนึ่งคน เพื่อให้ คนในพื้นที่ได้คัดเลือกก่อนเสียก่อน ส่วนประธานวุฒิสภาจะใช้วิธีสุ่มรายชื่อหรือจับสลากหรือวิธีการอื่น ใดก็ไม่ขัดข้อง

- ตามมาตรา (๓/๒/๕-๑) ๓ (๖) เห็นพ้องต้องกันว่า ควรคัดเลือกรายชื่อสมัชชาพลเมืองที่มาจาก การได้รับการเสนอชื่อจากสมัชชาพลเมืองระดับจังหวัด จังหวัดละหนึ่งคน ส่วนประธานวุฒิสภาจะใช้วิธีการ ในการเลือกอย่างไรนั้น ที่ประชุมเสนอทางเลือก ๓ วิธี คือ ๑) โดยการจับสลาก ๒) โดยการสุ่มรายชื่อ ๓) นำไปบัญญัติไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่า วิธีการสุ่มรายชื่อจะมีวิธีการอย่างไรบ้าง

- วิธีการสุ่มรายชื่อมีหลายรูปแบบ เช่น การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Sampling) การสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) การสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ (Systematic Sampling) การสุ่มตัวอย่างแบบผสม (Multi-stage Sampling). ซึ่งวิธีการสุ่มจะทำให้ทุกคนมีโอกาสได้รับเลือกเท่าเทียมกัน

ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการชี้แจงต่อที่ประชุมว่า ตามมาตรา (๓/๒/๕-๑) ๓ (๖) การ คัดเลือกรายชื่อสมัชชาพลเมืองมาจากการได้รับการเสนอชื่อจากสมัชชาพลเมืองระดับจังหวัด จังหวัดละ หนึ่งคน เพื่อเป็นการคัดกรองให้ได้คนที่มีคุณภาพ น่าไว้วางใจ ซึ่งมีความเท่าเทียมกันทุกจังหวัด

กรรมวิธีการแสดงความเห็น ดังนี้

- การใช้วิธีการจับสลากจากรายชื่อสมัชชาพลเมืองที่มาจากการได้รับการเสนอชื่อจากสมัชชา พลเมืองระดับจังหวัด จังหวัดละหนึ่งคน เป็นวิธีการที่น่าจะเหมาะสมที่สุด เพราะหากใช้วิธีการสุ่มรายชื่อ อาจทำให้เกิดข้อถกเถียงว่าวิธีการสุ่มแบบใดจะดีที่สุด

- การจับสลากก็คือวิธีการสุ่มแบบหนึ่ง ที่มีความหมายที่กว้างและสามารถปรับใช้ได้กับหลาย รูปแบบ ซึ่งการคัดเลือกรายชื่อสมัชชาพลเมืองมาจากการได้รับการเสนอชื่อจากสมัชชาพลเมืองระดับ จังหวัด จังหวัดละหนึ่งคน คือ การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Sampling)

- นายกฤต ไกรจิตติ กรรมการ เสนอว่ามาตรา (๓/๒/๕-๑) ๓ (๖) ควรใช้คำว่า “ตัวแทนจาก สมัชชาคุณธรรม สมัชชาพลเมือง และสภาตรวจสอบภาคประชาชน สามคน” จะมีความเหมาะสมกว่าการใช้คำว่า “ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสองคนซึ่งประธานวุฒิสภาจับสลากจากรายชื่อสมาชิกสมัชชาพลเมือง ซึ่ง ได้รับการเสนอชื่อจากสมัชชาพลเมืองระดับจังหวัด จังหวัดละหนึ่งคน” โดยไม่เห็นด้วยกับการใช้วิธีการสุ่ม

หรือการจับสลากโดยประธานวุฒิสภา เพราะจะทำให้อำนาจในการสรรหาอยู่ที่วุฒิสภา ซึ่งจะไม่เป็นไปตามหลักการตรวจสอบถ่วงดุล ๓ อำนาจ คือ นิติบัญญัติ บริหาร ตุลาการ และตามมาตรา (๓/๒/๕-๑) ๓ (๒) ควรเปลี่ยนกลับไปใช้ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

- มีวิธีพิจารณาอย่างไรว่าเรื่องใดควรบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญหรือเรื่องใดไม่ควรบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ

- คปก. มีผลการศึกษาการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐพบว่า องค์ประกอบไม่เหมาะสม กระบวนการสรรหาไม่ยึดโยงกับภาคประชาชน และให้ฝ่ายตุลาการมีบทบาทหลักในการสรรหา ซึ่งควรจะนำมาพิจารณาประกอบการยกร่างรัฐธรรมนูญในส่วนที่ ๕ องค์การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐด้วย

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการชี้แจงต่อที่ประชุมว่า ที่มาของคณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งเป็นเรื่องที่มีความสำคัญจึงต้องระบุไว้ในรัฐธรรมนูญ รวมถึงเรื่องอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งด้วย

ที่ประชุมส่วนใหญ่เห็นด้วยกับมาตรา (๓/๒/๕-๑) ๓ (๖) ที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมเป็น “ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสองคนซึ่งประธานวุฒิสภাজับสลากจากรายชื่อสมาชิกสมัชชาพลเมือง ซึ่งได้รับการเสนอชื่อจากสมัชชาพลเมืองระดับจังหวัด จังหวัดละหนึ่งคน”

นายกฤต ไกรจิตติ กรรมการชี้แจงต่อที่ประชุมว่า ไม่เห็นด้วยกับมาตรา (๓/๒/๕-๑) ๓ (๖) ที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมเป็น “ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสองคนซึ่งประธานวุฒิสภাজับสลากจากรายชื่อสมาชิกสมัชชาพลเมือง ซึ่งได้รับการเสนอชื่อจากสมัชชาพลเมืองระดับจังหวัด จังหวัดละหนึ่งคน” โดยตั้งข้อสังเกตว่า เหตุใดต้องเป็นประธานวุฒิสภาเป็นผู้เลือกผู้ทรงคุณวุฒิใน (๖)

ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการหรือต่อที่ประชุมว่า ควรกำหนดการสรรหากรรมการการเลือกตั้ง ตามมาตรา (๓/๒/๕-๑) ๒ หรือควรให้คณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้ง ตามมาตรา (๓/๒/๕-๑) ๓ เป็นผู้เลือกกรรมการการเลือกตั้ง จำนวนทั้งหมด ๕ คน

กรรมการชี้แจงความเห็นและสอบถาม ดังนี้

- การสรรหากรรมการขององค์กรโดยส่วนใหญ่ เมื่อตั้งกรรมการสรรหาแล้วก็มีหน้าที่สรรหาผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการทั้งคณะ แต่ในการสรรหากรรมการการเลือกตั้งตามมาตรา (๓/๒/๕-๑) ๒ จะแบ่งกระบวนการสรรหาเป็น ๒ กระบวนการ คือ (๑) ให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาพิจารณาสรรหาผู้สมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้งจำนวนสองคน และ (๒) ให้คณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้ง สรรหาผู้สมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้งจำนวนสามคน ทั้งนี้ เห็นว่าควรให้คณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้ง ตามมาตรา (๓/๒/๕-๑) ๓ เป็นผู้เลือกกรรมการการเลือกตั้ง จำนวนทั้งหมด ๕ คน

- ตามมาตรา (๓/๒/๕-๑) ๒ (๑) ให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาพิจารณาสรรหาผู้สมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้งจำนวนสองคน เนื่องจากว่าการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งมีความเกี่ยวข้องกับการใช้กฎหมายเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งหากไม่มีผู้ที่เชี่ยวชาญด้านกฎหมายจะเป็นปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่

- บทบาทของคณะกรรมการการเลือกตั้งตามร่างที่คณะอนุกรรมการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้นเป็นผู้เสนอ คาดหวังให้มีบทบาทในการกำกับตรวจสอบ ไม่ได้มีหน้าที่ในการจัดการเลือกตั้ง โดยในการสรรหากรรมการการเลือกตั้งตามมาตรา (๓/๒/๕-๑) ๒ จำนวนทั้งหมด ๕ คน ควรจะมีการกำหนดประเภทของบุคคล เพื่อจะได้กำหนดการเสนอรายชื่อว่าควรมาจากองค์กรใดบ้าง

- ควรพิจารณาว่าจะให้องค์กรอิสระทำหน้าที่ได้ตามเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญอย่างไร การสรรหากรรมการการเลือกตั้งตามมาตรา (๓/๒/๕-๑) ๒ จำนวนทั้งหมด ๕ คน ควรมาจาก ๑) ฝ่ายกฎหมาย ๒) ฝ่ายสืบสวนสอบสวน ๓) ฝ่ายวิชาการ ๔) ฝ่ายบริหารองค์กร ๕) ฝ่ายการมีส่วนร่วม ซึ่งจะทำการกำหนดกระบวนการสรรหาได้ การที่ศาลได้มีหนังสือแจ้งความประสงค์ไม่ขอยุ่เกี่ยวกับการเมืองนั้นระยะห่างจากการเมืองมากน้อยอย่างไร

- ควรคงมาตรา (๓/๒/๕-๑) ๒ (๑) ให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาพิจารณาสรรหาผู้สมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้งจำนวนสองคน ซึ่งจะทำหน้าที่ในการพิจารณาและวินิจฉัยเรื่องต่าง ๆ และ (๒) ให้คณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งสรรหาผู้สมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้งจำนวนสามคน อาจกำหนดเป็นรูปแบบเดิมหรือรูปแบบใหม่

- ควรให้คณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้ง ตามมาตรา (๓/๒/๕-๑) ๓ เป็นผู้เลือกกรรมการการเลือกตั้ง ตามมาตรา (๓/๒/๕-๑) ๒ จำนวนทั้งหมด ๕ คน เพราะการกำหนดกระบวนการใน (๑) ให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาพิจารณาสรรหาผู้สมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้งจำนวนสองคน ทำให้เกิดความซ้ำซ้อนกับมาตรา (๓/๒/๕-๑) ๓ (๑) ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสี่คน ซึ่งเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาสองคน และเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดสองคน

ที่ประชุมได้หารือกรณีศาลได้มีหนังสือยืนยันว่าไม่ประสงค์จะเป็นกรรมการสรรหาเพราะเป็นการดึงศาลเข้ามาเกี่ยวข้องกับการเมือง โดยเฉพาะในการสรรหากรรมการการเลือกตั้งที่มีความเกี่ยวข้องกับการเมืองโดยตรง ซึ่งจะมีความเกี่ยวข้องกับมาตรา (๓/๒/๕-๑) ๒ (๑) ให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาพิจารณาสรรหาผู้สมควรเป็นกรรมการการเลือกตั้งจำนวนสองคน และมาตรา (๓/๒/๕-๑) ๓ (๑) ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสี่คน ซึ่งเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาสองคน และเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดสองคน ควรยึดตามร่างที่ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการเป็นผู้เสนอหรือแก้ไขเป็นแบบอื่นใด

กรรมการการแสดงความเห็น ดังนี้

- คณะกรรมการควรรับฟังความเห็นของศาลด้วย และหากต้องการได้กรรมการการเลือกตั้งที่มีความเชี่ยวชาญด้านกฎหมายก็ให้กำหนดคุณสมบัติทางการศึกษาได้

- ประชาชนให้ความเชื่อมั่นในความเป็นกลางของศาล ดังนั้น คณะกรรมการควรรับฟังความเห็นของศาล หรือรับฟังความเห็นของประชาชนซึ่งมีความศรัทธาและความไว้วางใจศาล โดยให้ศาลคัดเลือกผู้ที่มีความสำคัญในกระบวนการทางการเมือง

- หนังสือแจ้งความประสงค์ไม่ต้องการเป็นกรรมการสรรหาโดยลงนามเลขาธิการศาลยุติธรรม ซึ่งไม่ใช่ตัวแทนศาลแต่ทำหน้าที่ธุรการของศาล จึงไม่ผูกพันกับองค์กรศาล โดยควรคำนึงถึงความศรัทธา

และความไว้วางใจของประชาชนในการให้ศาลคัดเลือกผู้ที่มีความสำคัญในกระบวนการทางการเมืองเพื่อให้เกิดการยอมรับของสังคม

- ความไว้วางใจในศาลของประชาชนเห็นได้จากการกำหนดให้ศาลเป็นผู้เลือกคณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้ง ตามมาตรา (๓/๒/๕-๑) ๓ ซึ่งควรจะเป็นผู้สรรหากรรมการการเลือกตั้ง ตามมาตรา (๓/๒/๕-๑) ๒ จำนวนทั้งหมด ๕ คน เพราะหากประชาชนเชื่อมั่นในศาลก็ต้องเชื่อมั่นในผู้ทรงคุณวุฒิที่ศาลเลือกมาด้วย ส่วนผู้ที่จะเป็นกรรมการการเลือกตั้งตามมาตรา (๓/๒/๕-๑) ๒ สามารถกำหนดเป็นคุณสมบัติหรือคุณวุฒิการศึกษาได้

- การสรรหากรรมการการเลือกตั้ง ตามมาตรา (๓/๒/๕-๑) ๒ (๑) และ (๒) ได้กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของกรรมการการเลือกตั้งไว้ในมาตรา (๓/๒/๕-๑) ๕ วรรคสาม ว่า คุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม และการพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระของกรรมการการเลือกตั้ง ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยอย่างน้อยต้องกำหนดให้สรรหาจากผู้ซึ่งไม่เป็นผู้พิพากษาหรือตุลาการ และมีชื่อห้ามมิให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการในองค์กรตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐมาแล้วเข้ารับการสรรหาเพื่อดำรงตำแหน่งกรรมการในองค์กรตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐองค์กรอื่นอีก ดังนั้น บุคคลผู้ที่จะเป็นกรรมการการเลือกตั้งต้องเป็นบุคคลภายนอกที่ไม่เป็นผู้พิพากษาหรือตุลาการ

ประธานกรรมการกล่าวว่าการปฏิบัติหน้าที่ในคณะกรรมการการเลือกตั้งจำเป็นที่จะต้องมีความรู้ด้านกฎหมายและต้องเป็นกลางทางการเมือง ซึ่งการจะแทรกแซงทางการเมืองในที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเป็นไปได้ยาก ดังนั้น จึงควรให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเป็นผู้สรรหาผู้ทรงคุณวุฒิเป็นคณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้ง นอกจากนี้ การที่กรรมการส่วนใหญ่เห็นด้วยกับมาตรา (๓/๒/๕-๑) ๓ (๖) ที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมเป็น “ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสองคนซึ่งประธานวุฒิสภাজับสลากจากรายชื่อสมาชิกสมัชชาพลเมือง ซึ่งได้รับการเสนอชื่อจากสมัชชาพลเมืองระดับจังหวัด จังหวัดละหนึ่งคน” จะเป็นประเด็นปัญหาในการเรียกประชุมทำให้ไม่สามารถสรรหาคณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งได้ทันตามเวลาที่กำหนดและมีค่าใช้จ่ายจำนวนมาก อีกทั้งเป็นการสร้างความแตกแยกในสมัชชาพลเมืองด้วย

กรรมการแสดงความคิดเห็น ดังนี้

- ในการได้มาซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิเป็นกรรมการสรรหาคณะกรรมการการเลือกตั้งจากสมัชชาพลเมืองนั้นอาจกำหนดให้ประกาศรับสมัครจากสมัชชาพลเมืองจังหวัดแล้วนำรายชื่อมาจับสลากภายใน ๗ วัน เมื่อได้รายชื่อแต่ละจังหวัดแล้วก็ส่งมายังส่วนกลางเพื่อทำการจับสลากอีกครั้งหนึ่งซึ่งคาดว่าจะดำเนินการแล้วเสร็จไม่เกินสองสัปดาห์

ประธานกรรมการได้กล่าวว่า การดำเนินการในรูปแบบดังกล่าวนี้เป็นรูปแบบในอุดมคติแต่ไม่สามารถทำให้สำเร็จภายในเวลาที่สั้นและกระชับ

กรรมการแสดงความคิดเห็น ดังนี้

- ในการจับสลากรายชื่อนั้นอาจเกิดปัญหาการได้รายชื่อสมัชชาพลเมืองไม่ครบซึ่งอาจทำให้เกิดปัญหาฟ้องร้องกันได้จึงควรมีความระมัดระวัง

- การจับสลากรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิเป็นกรรมการสรรหาคณะกรรมการการเลือกตั้งจากสมาชิกจังหวัดและส่วนกลางซึ่งใช้เวลาประมาณ ๒ สัปดาห์อาจทำให้กระบวนการสรรหาคณะกรรมการการเลือกตั้งดำเนินการไม่แล้วเสร็จภายในสามสัปดาห์ เนื่องจากกระบวนการสรรหาที่ต้องใช้เวลาพอสมควร

ประธานกรรมการได้กล่าวว่า รูปแบบวิธีการในกระบวนการสรรหาของวุฒิสภานั้นจะเริ่มจากการส่งจดหมายเชิญคณะกรรมการสรรหามาประชุมในวาระแรกเพื่อวางกฎเกณฑ์กติกาในการสรรหา หลังจากนั้นจึงประกาศรับสมัครซึ่งต้องใช้เวลาในการรับสมัคร เมื่อรับสมัครแล้วก็พิจารณาตรวจสอบคุณสมบัติและพิจารณาสรรหาซึ่งต้องให้เสร็จภายใน ๑ เดือน คำถามคือหากใช้รูปแบบการจับสลากรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิเป็นกรรมการสรรหาคณะกรรมการการเลือกตั้งจากสมาชิกจังหวัดและส่วนกลางซึ่งใช้เวลาประมาณ ๒ สัปดาห์การประชุมคณะกรรมการสรรหาจะทำได้ในสัปดาห์ที่ ๓ แล้วจะรับสมัครและลงมติอย่างไรให้แล้วเสร็จภายในเวลา ๑ เดือน

เพื่อให้ระยะเวลาการสรรหากรรมการสรรหามีความกระชับนั้นอาจกำหนดใช้รูปแบบการสุ่มเลือกด้วยวิธีการทางสถิติก็ได้โดยอาจเริ่มการสุ่มเลือกจากสมาชิกพลเมืองจังหวัดก่อนแล้วส่งมายังส่วนกลางเพื่อสุ่มเลือกอีกครั้ง เหตุที่กระบวนการสรรหากรรมการสรรหาต้องรวดเร็วนั้นเพราะว่าหากดำเนินการสรรหาคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่แล้วเสร็จภายในสามสัปดาห์ก็ต้องให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเป็นผู้เลือก และหากเกิดกรณีคณะกรรมการการเลือกตั้งลาออกพร้อมกันทั้งสามคนการเลือกตั้งจะไม่สามารถดำเนินการได้

กรรมการแสดงความคิดเห็น ดังนี้

- การสรรหากรรมการสรรหาคณะกรรมการการเลือกตั้งนั้นไม่ควรใช้เวลานานเกินไป
- หลักการในมาตรานี้มีความแตกต่างจากหลักการในรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๐ เพราะตามมาตรานี้กว่าจะได้คณะกรรมการการเลือกตั้งต้องมีการสรรหากรรมการสรรหาจนถึงจะมาสรรหาคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งทั้งกระบวนการสรรหากรรมการสรรหาและกระบวนการสรรหาคณะกรรมการการเลือกตั้งต้องใช้เวลาพอสมควร จึงเสนอให้เพิ่มระยะเวลาในการสรรหาคณะกรรมการการเลือกตั้งเป็น ๔๕ วัน

ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการได้ชี้แจงว่า ขั้นตอนการสรรหากรรมการในองค์กรต่าง ๆ ซึ่งปัจจุบันดำเนินการอยู่ในสภานิติบัญญัติแห่งชาตินั้นบังคับให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ - ๔๕ วัน โดยขั้นตอนและวิธีการสรรหานั้นมีหลายกระบวนการ เช่น กระบวนการรับสมัคร การตรวจสอบคุณสมบัติ เป็นต้น ซึ่งระยะเวลา ๓๐ - ๔๕ วันก็ดำเนินการเกือบไม่แล้วเสร็จเพราะเวลาน้อยมากเมื่อเทียบกับการดำเนินการที่ต้องทำ

กรรมการแสดงความคิดเห็น ดังนี้

- เสนอให้ตัด (๖) เนื่องจากเห็นว่ามีความเป็นไปได้ยากในทางปฏิบัติในการสรรหากรรมการสรรหาคณะกรรมการการเลือกตั้งให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาอันสั้น
- ไม่เห็นด้วยกับการใช้วิธีจับสลากเลือกผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อเป็นกรรมการสรรหาคณะกรรมการการเลือกตั้ง โดยในการสรรหากรรมการสรรหาอาจกำหนดให้เลือกกันตั้งแต่ระดับตำบลขึ้นมาจนถึงส่วนกลาง

- อาจดำเนินการตามรูปแบบการสรรหากรรมการสรรหาอาจกำหนดให้เลือกกันตั้งแต่ระดับตำบล ขึ้นมาจนถึงส่วนกลางที่เสนออาจต้องใช้เวลามากกว่า ๖ เดือน

- เนื่องจากสมาชิกประเภทต่าง ๆ ยังไม่มีความชัดเจนถึงองค์ประกอบและรูปแบบจึงควรตัด (๖) ออก และเมื่อรัฐธรรมนูญมีผลใช้บังคับแล้วสมาชิกประเภทต่าง ๆ จะใช้เวลาในการได้มานานหรือไม่

ประธานกรรมการได้กล่าวว่า ใช้เวลาไม่นานในการได้มาซึ่งสมาชิกคุณธรรม ถ้า (๖) เป็นไปตามที่ กรรมการเสนออีกต้องกำหนดไว้ในบทเฉพาะกาลว่าในวาระเริ่มแรกมิให้นำ (๖) มาเป็นกรรมการสรรหา ซึ่ง ในการสรรหากรรมการสรรหาครั้งต่อไปก็จะเกิดปัญหาดำเนินการไม่ทันภายในสามสิบวันเหมือนเดิมอีก

กรรมการแสดงความคิดเห็น ดังนี้

- สนับสนุนวิธีการจับสลากหากรรมการสรรหาจากสมาชิกพลเมือง

- หากไม่ใช้วิธีการจับสลากก็จำต้องตัด (๖) ออก เพราะโดยส่วนตัวเห็นว่าแม้ไม่มีกรรมการสรรหา จาก (๖) ก็ไม่น่าจะทำให้เสียความเป็นธรรมในการสรรหากรรมการการเลือกตั้ง แต่ถ้าเป็นกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติซึ่งมีความสัมพันธ์กับประชาชนจึงควรมีผู้แทนที่เป็นกรรมการสรรหาจากสมาชิกพลเมือง

- สมาชิกพลเมืองมีความสำคัญในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงควรให้มีส่วนในการสรรหากรรมการสรรหาคณะกรรมการการเลือกตั้ง หากในช่วงต้นไม่สามารถสรรหากรรมการสรรหา คณะกรรมการการเลือกตั้งได้ทันก็ควรกำหนดไว้ในบทเฉพาะกาลยกเว้น (๖) ไว้ ไม่เห็นด้วยกับวิธีการจับสลากเพราะกรรมการสรรหาซึ่งจะได้มาโดยวิธีการจับสลากจะเป็นใครก็ได้ซึ่งไม่เหมาะสม

- การจับสลากนั้นเป็นการดำเนินการโดยสุ่มเลือกจากรายชื่อสมาชิกพลเมืองทั้งหมดเป็นไปตามหลักสิทธิรวมทั้งมีการจัดกลุ่มไม่ได้ทำโดยไม่มีรูปแบบ

ประธานกรรมการได้กล่าวว่า อาจกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย คณะกรรมการการเลือกตั้งถึงรูปแบบการสุ่มเลือกของประธานวุฒิสภาโดยวิธี random ซึ่งอาจกำหนด สัดส่วนหญิงชายอย่างละหนึ่งคนก็ได้

กรรมการแสดงความคิดเห็น ดังนี้

- การสุ่มเลือกจากสมาชิกพลเมืองนั้นสุ่มเลือกจากจำนวนสมาชิกสมาชิกพลเมืองจำนวนเท่าใด

ประธานกรรมการได้กล่าวว่า สมาชิกพลเมืองนั้นจะมีการสุ่มเลือกจากสมาชิกพลเมืองจำนวน เท่าใดขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่จะกำหนด สมมติว่ากำหนดให้สมาชิกสมาชิกพลเมืองจังหวัดละ ๑๐๐ คน ๗๗ จังหวัด ก็มีสมาชิกสมาชิกพลเมืองจำนวน ๗,๗๐๐ คน ก็นำเอารายชื่อสมาชิกทั้งหมด ๗,๗๐๐ คนมาสุ่มเลือกโดยวิธีการทางสถิติ ถ้าหากกำหนดให้สมาชิกสมาชิกพลเมืองเลือกกันเองต้องใช้เวลามากและอาจเกิด ปัญหาขัดแย้งกันได้

- หากใช้วิธีการสุ่มเลือกควรเปลี่ยนถ้อยคำใน (๖) จากเดิม “ผู้ทรงคุณวุฒิ” เปลี่ยนเป็น “ผู้แทน”

- ข้อความในวรรคที่สี่น่าจะรองรับปัญหาที่เกิดขึ้นได้คือเมื่อมีกรณีที่ไม่อาจสรรหากรรมการสรรหา ตามวรรคหนึ่งได้ด้วยเหตุใด หากกรรมการสรรหาไม่ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมดและมี กรรมการประเภทต่าง ๆ ไม่น้อยกว่าสี่ประเภทก็ดำเนินการสรรหาคณะกรรมการการเลือกตั้งต่อไปได้

- อาจกำหนดรูปแบบวิธีการสรรหากรรมการสรรหาให้เป็นวิธีการที่ทำได้ง่ายและใช้เวลากระชับไว้ในกฎหมายหรือระเบียบที่เกี่ยวข้อง

- หากกำหนดให้ประธานวุฒิสภาสุ่มเลือกอาจทำให้ไม่ได้ผู้แทนที่ได้มาโดยตรงจากสมาชิกชาวพลเมือง

- วิธีการสุ่มเลือกด้วยวิธีการทางสถิติมีความเหมาะสมโดยคิดจากพื้นฐานที่ว่าสมาชิกสมาชิกชาวพลเมืองจะต้องเป็นคนที่มีความสามารถ ฉะนั้นได้ใครมาเป็นกรรมการสรรหาก็ไม่แตกต่างกัน

- วิธีการสุ่มเลือกด้วยวิธีการทางสถิตินั้นมีความเหมาะสม และประธานวุฒิสภาก็ไม่สามารถกำหนดให้บุคคลใดบุคคลหนึ่งเข้ามาเป็นกรรมการสรรหาได้

- วิธีการสุ่มเลือกด้วยวิธีการทางสถิตินั้นทำให้สมาชิกสมาชิกชาวพลเมืองทุกคนมีสิทธิเสมอภาคกันในการเข้ามาเป็นกรรมการสรรหา

- กรรมการบางท่านแสดงความคิดเห็นว่าการออกแบบ (๖) นี้มีความไม่สอดคล้องกับภารกิจของคณะกรรมการการเลือกตั้ง เนื่องจากสมาชิกชาวพลเมืองนั้นมีความสอดคล้องกับประเด็นในเชิงพื้นที่ รวมทั้งยังไม่สอดคล้องกับระยะเวลาและสภาพการณ์ ควรใช้พลังของประชาชนไปให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสภาพการณ์

- เสนอให้ตัด (๖) เนื่องจากไม่มีความสอดคล้องกับภารกิจการสรรหาคณะกรรมการการเลือกตั้ง

- เมื่อตัด (๖) เสนอให้เพิ่มจำนวนกรรมการสรรหาใน (๕) เพิ่มเป็นสองคน

(แบบที่ ๓)

“มาตรา (๓/๒/๕-๑) ๓

(๑) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเลือกสองคน

(๒) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดเลือกหนึ่งคน

(๓) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเลือกสองคน

(๔) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งที่ประชุมวุฒิสภาเลือกสองคน

(๕) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีเลือกสองคน

(๖) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณบดีคณะนิติศาสตร์และคณบดีคณะรัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยของรัฐเลือกสามคน

(๗) ตัวแทนสมาชิกคุณธรรม สมาชิกชาวพลเมือง และสภาตรวจสอบภาคประชาชน สามคน”

นายกฤต ไกรจิตติ กรรมการ ได้นำเสนอประเด็นการแก้ไขเพิ่มเติมในเรื่องคณะกรรมการสรรหา

ดังนี้

๑. มาตรา (๓/๒/๕-๑) ๓ เสนอแก้เป็น

“ให้มีคณะกรรมการสรรหาจำนวนสิบสองคนประกอบด้วย

(๑) ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเลือก ๒ คน

(๒) ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งที่ประชุมใหญ่ศาลปกครองสูงสุดเลือก ๑ คน

(๓) ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเลือก ๒ คน โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิเลือกโดยผู้นำฝ่ายค้าน ๑ คน

(๔) ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งที่ประชุมคณะรัฐมนตรีเลือก ๒ คน

(๕) ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณบดีคณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยของรัฐเลือก ๒ คน

(๖) ตัวแทนจากสมาชิกวุฒิสภา ๒ คน”

๒. ให้ใช้ข้อบังคับประกอบคณะกรรมการสรรหาตามมาตรา ๓ สำหรับการสรรหากรรมการและบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกองค์กร

เหตุผล

๑. เพื่อให้มีผู้แทนจากอำนาจบริหาร นิติบัญญัติ ตุลาการ ภาควิชาการและประชาสังคมเป็นผู้เลือกกรรมการและผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกองค์กร ตามหลักการตรวจสอบถ่วงดุลการใช้อำนาจอติปไตยทั้งสาม ตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยเฉพาะผู้ทรงคุณวุฒิตาม (๑) - (๕) ถือเป็นตัวแทนจากสามอำนาจอย่างแท้จริง

๒. เป็นไปตามหลักการแต่งตั้งคณะกรรมการสรรหาผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๐ และ พ.ศ. ๒๕๕๐ ในการสรรหาผู้ที่จะมาดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ กรรมการ กกต. ปปช. และองค์กรที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกองค์กร แต่เปลี่ยนจากที่บัญญัติให้ประธานศาลฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครองสูงสุดและบุคคลต่างๆ มาเป็นผู้แทนของบุคคลที่กล่าวถึงแทน

ทั้งนี้ ไม่เห็นด้วยกับข้อเสนอที่ให้มีส่วนกรรมการสรรหาผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเลือกโดยพรรคการเมืองและกลุ่มการเมืองฝ่ายรัฐบาลหนึ่งคน และเลือกโดยพรรคการเมืองและกลุ่มการเมืองฝ่ายค้านสองคน ซึ่งไม่ถือเป็นตัวแทนของสภาผู้แทนราษฎร

ประเด็นการพิจารณาของคณะกรรมการ

- ประเด็นที่เสนอในรูปแบบที่ ๓ เป็นหลักการซึ่งฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการได้นำไปพิจารณาร่างบทบัญญัติในส่วนของคณะกรรมการสรรหาด้วยซึ่งมีหลายอนุมาตราที่มีหลักการตรงกัน เช่น ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเลือกโดยคณะรัฐมนตรี เป็นต้น โดยหลักการที่ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการนำไปปรับอาจมีเนื้อหาที่เหมาะสมกับคณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้งแต่อาจไม่เหมาะสมกับคณะกรรมการสรรหากรรมการในองค์กรอื่นซึ่งที่ประชุมต้องพิจารณาในรายละเอียดอีกครั้ง ซึ่งการพิจารณาจะไม่อภิปรายว่าข้อเสนอใดถูกหลักการหรือไม่ถูกหลักการอย่างไร แต่ควรนำหลักใดมาใช้กับคณะกรรมการสรรหากรรมการในองค์กรใดจะมีความเหมาะสมมากกว่า

- ข้อเสนอที่ให้ มีผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรเลือก ๒ คน เห็นว่าจะทำให้ได้กรรมการสรรหาจากสัดส่วนของพรรครัฐบาลทั้งสองคนเนื่องจากเป็นระบบเสียงข้างมากในสภาผู้แทนราษฎร โดยรัฐธรรมนูญหลายฉบับที่ผ่านมาจึงเขียนบทบัญญัติกำหนดให้เป็นผู้แทนพรรครัฐบาลส่วนหนึ่งและพรรคฝ่ายค้านส่วนหนึ่ง

ส่วนผู้ทรงคุณวุฒิจากสถาบันอุดมศึกษา เนื่องจากองค์กรอิสระหรือองค์กรตรวจสอบไม่ใช่กรณีทางกฎหมายโดยตรงอย่างเช่นกรณีขององค์กรศาล จึงกำหนดให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งเลือกโดยอธิการบดีในสถาบันอุดมศึกษาแทน รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิในส่วนสมัครพรรคการเมืองซึ่งหากมีความชัดเจน หลักการที่ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการนำเสนอก็คจะมีรูปแบบที่ ๒ จะมีหลักการใกล้เคียงกับรูปแบบที่ ๓

มติของคณะกรรมการอธิการ

ที่ประชุมคณะกรรมการอธิการมีมติให้แก้ไขร่างมาตรา (๓/๒/๑) ๑ ที่คณะอนุกรรมการยกร่างบทบัญญัติรัฐธรรมนูญเบื้องต้นเป็นผู้เสนอ ดังนี้

“มาตรา (๓/๒/๕-๑) ๓ คณะกรรมการสรรหากรรมการการเลือกตั้ง ประกอบด้วยกรรมการประเภทต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

(๑) ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสี่คน ซึ่งเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาสองคน และเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดสองคน

(๒) ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสามคน ซึ่งเลือกโดยพรรคการเมืองและกลุ่มการเมืองฝ่ายรัฐบาลหนึ่งคน และเลือกโดยพรรคการเมืองและกลุ่มการเมืองฝ่ายค้านสองคน

(๓) ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนหนึ่งคนซึ่งเลือกโดยคณะรัฐมนตรี

(๔) ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสองคนซึ่งเลือกโดยอธิการบดีในสถาบันอุดมศึกษา

(๕) ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนหนึ่งสองคนซึ่งเลือกโดยสมัครพรรคการเมืองแห่งชาติ

(๖) ผู้ทรงคุณวุฒิสี่คนสองคนซึ่งประชาชนผู้มิใช่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สมัครพรรคการเมืองทั่วประเทศ

หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกกรรมการสรรหาตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

กรรมการสรรหาตามวรรคหนึ่ง จะเข้ารับการสรรหาเป็นกรรมการการเลือกตั้ง มิได้

ในกรณีที่ไม่มีอาจสรรหากรรมการสรรหาให้ครบตามวรรคหนึ่งได้ ไม่ว่าด้วยเหตุใด หากกรรมการสรรหาที่สรรหามาได้นั้นมีจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด และมีกรรมการที่มาจากประเภทต่าง ๆ ไม่น้อยกว่าสี่ประเภท ให้คณะกรรมการสรรหาประกอบด้วยกรรมการเท่าที่มีอยู่

มติในการสรรหาดังกล่าวต้องลงคะแนนโดยเปิดเผย และต้องมีคะแนนไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ในกรณีที่ไม่มีกรรมการในตำแหน่งใด หรือมีแต่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ถ้ากรรมการที่เหลืออยู่นั้นมีจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง ให้คณะกรรมการสรรหาประกอบด้วยกรรมการที่เหลืออยู่”

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

๔.๑ นายคำณูน สิริธิดสมาน โฆษกกรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญ ขออนุญาตนำบันทึกการประชุม

คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญไปใช้ประโยชน์ในการจัดทำบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญในคณะอนุกรรมการบันทึกเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญและการจัดทำจดหมายเหตุการยกร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งที่ประชุมพิจารณาอนุญาต

๔.๒ พลโท นคร สุขประเสริฐ กรรมการ ในฐานะโฆษกอนุกรรมการในคณะอนุกรรมการการมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ขอเสนอตั้งที่ปรึกษาอนุกรรมการเพิ่มเติม จำนวน ๒ คน คือ นายสมชาติ เจศรีชัย และนางสาวปวิมลวรรณ รัตนศรีโชติช่วง ซึ่งที่ประชุมเห็นชอบ

๔.๓ นางถวิลวดี บุรีกุล กรรมการในฐานะประธานอนุกรรมการการมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ได้รายงานต่อที่ประชุมเกี่ยวกับโครงการสัมมนาฯ รับฟังความคิดเห็นเฉพาะกลุ่มเพิ่มเติม ดังนี้

๑) โครงการสัมมนา “สานพลังนักธุรกิจในการมีส่วนร่วมและรับฟังความเห็นต่อการยกร่างรัฐธรรมนูญ” ในวันเสาร์ที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ ณ ห้องประชุมกรรมการหมายเลข ๒๑๓ - ๒๑๖ ชั้น ๒ อาคารรัฐสภา ๒ ซึ่งเป็นข้อเรียกร้องของกลุ่มนักธุรกิจให้มีการจัดเวทีดังกล่าว

๒) โครงการสัมมนา “สานพลังนักวิชาการในการมีส่วนร่วมและรับฟังความเห็นต่อการยกร่างรัฐธรรมนูญ” ในวันพุธที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๕๘ ณ ห้องประชุมกรรมการหมายเลข ๒๑๓ - ๒๑๖ ชั้น ๒ อาคารรัฐสภา ๒

๓) โครงการสัมมนา “สานพลังแรงงาน” โดยดำเนินการร่วมกับคณะกรรมการปฏิรูปการแรงงาน สภาปฏิรูปแห่งชาติ ในวันพฤหัสบดีที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ โดยคาดว่าจะจัดที่ห้องประชุมกระทรวงกลาโหม ซึ่งอยู่ระหว่างการยืนยันสถานที่จัดสัมมนา

๔.๔ ที่ประชุมมีมติให้นัดประชุมครั้งต่อไปในวันอังคารที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๕๘ เวลา ๐๙.๐๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

เมื่อประชุมเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุม และกล่าวปิดการประชุม

เลิกประชุมเวลา ๒๐.๕๕ นาฬิกา

นายเฉลิมศักดิ์ ใจขำนิ

วิทยากรปฏิบัติการ

นายเผ่าพันธุ์ นวลสง

นิติกรปฏิบัติการ

นายไพรัช สุทธิเจริญ

นิติกรปฏิบัติการ

นางสาวอัจฉรา สอนสมุทร
วิทยากรชำนาญการ
นายสกันธ์ พรหมบุญตา
นิติกรปฏิบัติการ
นายจีรวัสส์ อินทะชิต
นิติกรปฏิบัติการ
นายรัฐภูมิ คำศรี
นิติกรชำนาญการ
นางสาววรินทร์ทร ปณีธานธรรม
วิทยากรปฏิบัติการ
ผู้จัดบันทึกการประชุม

นางสาวจินดารักษ์ แสงกาญจนวนิช
ผู้บังคับบัญชาในกลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง
สำนักกรรมธิการ ๒
ผู้ตรวจบันทึกการประชุม

เอกพล ยุทธนากรชัย/พิมพ์